Leto VI., štev. 77 | Ljubljana, torek 31. marca 1925 | Poštnina pavšalirana. | Cena 2 Din

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25·—; za inozemstvo Din 40·— neobvezno.

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:
Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta štev. 16/I. — Telefon štev. 72.
Nočna redakcija: od 19. ure naprej v Knaflovi ul. št. 5/I. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Uprava:
Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ulica št. 54. — Telefon št. 36.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. — Telefon št. 36.
Podružnici: Maribor, Barvarska ulica št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.
Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljubljana št. 11.842. - Praha číslo 78.180. Wien Nr. 105.241.

Ljubljana, 30. marca.

Nemške predsedniške volitve niso prinesle nobenemu kandidatu absolutne večine, zato je potrebno čez štiri tedne novo glasovanje, pri katerem bo izvoljen za dobo 7 let za predsednika republike oni kandidat, ki doseže vsaj relativno večino.

Navzlic neodločnemu izidu so nedeljske volitve prijetno presenetile Evropo. Pokazalo se je, da je Nemčija na najboljšem potu strankarsko - političnega ozdravljenja, ker polagoma tudi ona izločuje manjše skupine in se v njej vedno bolj kristalizira delitev na velike, načelne politične formacije. Razpad pretiranih levih in desnih strank, ki jih je ustvarila povojna psihoza, se nevzdržno nadaljuje. Narodno - socijalistična stranka, ki je hotela predstavljati nemški fašizem, leži liki mrliču na tleh. Od 891.671 glasov, ki jih je še dobila 9. decembra lani, ni mogel ohraniti Ludendorff niti 300.000.

Drugi težki ranjenec je komunistična stranka, ki je še huje nazadovala kot pri zadnjih državnozborskih volitvah. Od 2,679.000 je tokrat padla na 1 milijon 869.533. Lani v maju je bila številčno še tretja stranka, zdaj je šesta. Nazadovanje komunistov je tem značilnejše, ker se tokrat ne morejo izgovarjati na vladni teror kot pri decemberskih volitvah.

Občutno je nazadovala tudi bavarska ljudska stranka, kar pa je pripisovati dejstvu, da dr. Heldova kandidatura ni bila mišljena resno, temveč le kot afirmacija posebnih bavarskih zahtev. Pri drugem glasovanju bodo strankini pristaši volili meščanskega kandidata, v kolikor tega niso že zdaj storili.

Presenetil je neuspeh demokrata dr. Hellpacha, ki je zbral pol milijona glasov manj kot v decembru. Nič mu ni pomagalo laskanje nacijonalističnemu čutu z agitacijo za priključenje Avstrije in za Veliko Nemčijo. Katoliški centrum je kot dobro organizirana stranka obdržal svojo pozicijo.

Najznačilnejši pojav nedeljskih volitev pa je močna afirmacija obeh socijalno najizrazitejših taborov, socijalne demokracije kot zastopnice delavstva in bloka nacijonalcev in ljudske stranke kot predstavnika kapitalističnega ekonomskega reda. Socijalisti so navzlic manjši volilni udeležbi ohranili svojih 7¾ milijona volilcev, meščanski blok je celo napredoval za 1 milijon gasov na račun hitlerijancev, bavarske ljudske stranke in drugih strankarskih drobcev.

Socijalne demokracije ni mogla omajati niti Barmatova afera, ki je kompromitirala vrhove stranke. Naskok komunizma je bil sijajno odbit. Nemčija se vedno bolj načelno orijentira in zbira okrog izrazitih, četudi ne najekstremnejših gospodarskih in socijalnih programov.

Splošno vlada želja, da se socijalisti zadovolje s svojim uspehom 29. marca in ne insistirajo na lastnem kandidatu pri drugi volitvi. Če bodo poslušali bolj glas razuma in politične uvidevnosti kot trenutne strankarske ozire, je zmaga skupnega kandidata zmerne republikanske levice dr. Marxa zagotovljena. Socijalnodemokratičen predsednik je danes v Nemčiji nemogoč, ker dober del centruma in tudi demokratov itak opasno koketira z meščanskim blokom. Ponovna postavitev socijalističnega kandidata bi prinesla avtomatično zmago nemških nacijonalcev in stresemannovcev. Socijalna demokracija tega ne more želeti.

Z napetostjo bo ves politični svet pričakoval izida pogajanj za drugo volitev državnega predsednika. Želja demokratov vseh dežel je, da pride do sporazuma v weimarski koaliciji in da bo stal na čelu Nemčije prihodnjih sedem let mož, ki bo zasigural pogrešano iskrenost in zmernost v vodstvu nemške politike.

Reorganizacija Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani

Beograd, 30. marca. p. Ministrski svet je danes na podlagi § 35 finančnega zakona za 1924.-25. sklenil reorganizacijo Trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani ter je v glavnem odobril predloge, ki jih je stavila zbornica, odnosno ljubljanski oddelek za trgovino in industrijo. Trgovska in obrtna zbornica bo po novi uredbi imela tri v bistvu samostojne odseke, trgovski, obrtniški in industrijski. Na čelu zbornice bo predsednik, a na čelu vsakega odseka po eden podpredsednik. Skupne zadeve se bodo reševale v plenarnih sejah zbornice, vendar bodo posamezni odseki imeli pravico, da proti sklepom plenuma podajo svoja oddvojena mišljenja na končno rešitev oblasti. Na podlagi nove uredbe bo se ni predpisal minister trgovine in industrije nov volilni red v Trgovsko in obrtno zbornico, ki bo upošteval razdelitev na kurijah.

Razkroj v opozicijonalnem bloku

Ljuti prepiri med blokaši. — Radić in Maček. — Politična situacija. — Rekonstrukcija v četrtek.

Beograd, 30. marca. p. Nasprotstva krajevnega značaja, ki so nastala povodom razprave o dvanajstinah niso vplivala na stabilnost politične situacije. Narodni blok stoji krepko in glavne linije njegove politike se izražavajo v popolni solidarnosti. Vsled razprav o dvanajstinah je stopilo **vprašanje rekonstrukcije** za nekaj dni v ozadje. Danes je gotovo, da bo vlada podala ostavko in se bo nato izvršila rekonstrukcija šele po sprejetju dvanajstin v sredo ali četrtek. O rekonstrukciji se je danes govorilo, da bo sedanji minister agrarne reforme dr. Krizman prevzel ministrstvo trgovine. Politika radićevcev se vedno bolj razvija samostojno v guvernementalni smeri. To sicer ne vpliva bistveno na situacijo, ob čuti pa se splošno kot velika olajšava.

Opozicijski blok pa se nahaja kakor vse kaže **tik pred popolnim razkrojem.** Radićevci so danes v zakonodajnem odboru sklenili **prvi kompromis z Narodnim blokom in imeli z njim skupno** listo proti listi opozicijskega bloka. To je naravno izzvalo ogorčenje pri ostalih skupinah opozicijskega bloka in popoldne so se sestali blokaški šefi, med katerimi je prišlo do ljutega prepira in do zelo mučnih medsebojnih obtožb. Po dveurni debati so radićevci končno nekoliko popustili in dr. Polić je podal ostavko na svoje mesto kot drugi podpredsednik zakonodajnega odbora. Jasno pa je, da je **ta spor zelenjen le za trenotek in da postajejo nasprotstva v opozicijskem bloku vedno večja.**

Stranke bloka se tudi niso mogle zediniti na skupno manjšinsko mnenje proti budžetnim dvanajstinam in preostalo ni nič drugega nego da bo vsaka skupina za sebe podala posebno poročilo, kar je bilo končno tudi sprejeto.

Velezanimivo je tudi, da je po avtentičnih poročilih iz Zagreba med **Radićem na eni strani ter dr. Mačkom in ostalimi zaprtimi voditelji HRSS prišlo do ostrega konflikta.** Zatrjuje se, da bodo Maček in tovariši prihodnje dni izpuščeni in da ostane v zaporu edino še Stjepan Radić.

Kralj je danes sprejel predsednika Trifkovića, ki mu je poročal o delu parlamenta, nato pa ministra za zunanje zadeve dr. Ninčića, ki je naznanil, da se **vrši sestanek Male antante dne 2. maja.**

Klerikalci so imeli sejo, na kateri so razpravljali o svojem sporu z radićevci.

Radićevci glasujejo za vlado

Skupno predsedništvo Narodnega bloka in radićevcev v zakonodajnem odboru.

Beograd, 30. marca. p. Popoldne ob 16. se je sestal zakonodajni odbor. V imenu vladne večine je Voja Janjić stavil predlog, da se za predsednika izvoli Ljuba Jovanović, za prvega podpredsednika dr. Juraj Demetrović, za drugega podpredsednika dr. Nikola Subotić. V imenu opozicije je posl. Angjelinović predlagal za predsednika dr. Pačića, za prvega podpredsednika dr. Šuperina, za drugega podpredsednika dr. Miljovića. Vendar ta predlog opozicijskega bloka ni bil sklenjen soglasno med blokaškimi strankami, temveč so ga pripravili davidovićevci na svojo roko. Na skupni seji šefov opozicijskega bloka se ni mogel doseči sporazum, vsled velike nestrpnosti, ki vlada med člani takozvanega sporazuma. Radićevci so to danes eklatantno manifestirali na seji zakonodajnega odbora **ter so v imenu svojega poslaniškega kluba ponudili vladni večini, da glasujejo za listo večine, ako se sprejme za drugega podpredsednika dr. Poliča.** Seja zakonodajnega odbora se je nato za nekoliko časa prekinila ter je bila kratka konferenca med Pašićem in Markom Trifkovićem, nakar je bil **predlog radićevcev sprejet.** Prešlo se je na glasovanje, pri katerem je bila izvoljena lista: Predsednik Ljuba Jovanović, prvi podpredsednik je J. Demetrović, drugi podpredsednik dr. Polić. Seja je bila s tem zaključena ter se bo prihodnja sklicala pismeno.

Dvanajstine v finančnem odboru sprejete

Zakon o prisilni poravnavi odpravljen. — Opozicijski blok zahteva redukcijo univerz.

Beograd, 30. marca p. Danes ob 9. je v finančnem odbru pričela podrobna razprava o dvanajstinah. Opozicija je predlagala razpravo po členih, večina je sklenila, da se debata vrši v treh oddelkih. Poslanec dr. Bazala (HZ) je zahteval povečanje kreditov za univerze, minister financ je izrazil, da se v načelu strinja, vendar opozicija, ki v svojih listih napada povečanje proračuna, nima moralične pravice, da v finančnem odboru zahteva povišanje kreditov. Nato so govorili poslanci Kumanudi, Pušenjak in Šečerov.

ZA REDUKCIJO UNIVERZ

Pozornost je vzbudil govor dr. Mehmed Spaha, ki je ostro kritikoval, da imamo preveč višjih šol, predvsem vseučilišč in pa nekaterih strokovnih šol. Zahteval je, da se odvišno število fakultet odpravi. V državi bi bila dovoljna ena medicinska, ena tehniška in ena bogoslovna fakulteta. V odboru ni bilo povsem jasno, ali postavlja dr. Spaho to zahtevo v imenu opozicijskega bloka, zlasti ker so **klerikalci popolnoma molčali** in tako očividno odobravali Spahova izvajanja. Minister prosvete Pribičević je izjavil, da je pravilno, da bi se gledalo predvsem na kvaliteto naših visokih šol in ne na njih število. Toda on se iz državno-političnih razlogov protivi Spahovi zahtevi. Separatistične stranke bi vsak korak vlade v smislu Spahovih zahtev proglasile za sovražnost proti enemu ali drugemu plemenu in ga do skrajnosti zlorabljale. Zato je vlada prisiljena, da visoke šole tudi šteje. Ministra Maksimović in Ninčić sta dala pojasnila o povečanju zaupnih kreditov, ki se porabljajo predvsem v kulturne in socijalne svrhe in glede katerih sta pripravljena dati zaupne informacije. Na kritiko poslanca Krajaca (HZ) glede našega pomorskega prometa, je odgovarjal minister za promet, ki je navajal program pospeševanja gospodarskih in zlasti prometnih naprav ob Jadranu. Končno je bil prvi oddelek zakona o dvanajstinah z večino glasov odobren.

Na popoldanski seji se je najprvo razpravljalo o čl. 5 do 13. Govorili so: Pušenjak, Baić, Vujić, Krajač, Neudorfer, Spaho, Šečerov, ministra Stanić in Stojadinović ter bilo izglasovano vseh 13 poglavij. Nato se je razprava vršila o zaključnem delu. Najprej je govoril minister Stojadinović, nato ministra Lukinić in Maksimović. Dalje so govorili dr. Radonić in Kumanudi, minister Pribičević o dijakih štipendistih, končno dr. Bazala, Pušenjak, Kulovec in Krajač.

Ob 20.30 je bilo glasovanje o podrobnostih.

PRISILNA PORAVNAVA UKINJENA.

Finančni minister je sprejel predlog, **da se ukine prisilna poravnava izven konkurza v vsej državi. Sporj o prisilni poravnavi veljalo samo še do 31. marca, predloženj sodišču.**

Poročilo finančnega odbora bo še tekom današnje noči natisnjeno in jutri predloženo plenumu Nar. skupščine.

Novi radićevski poslanci

Beograd, 30. marca. r. Verifikacijski odbor je danes razpravljal o gradivu, ki se nanaša na one poslance, ki imajo kot namestniki priti na mesto razveljavljenih mandatov HRSS. Mandat Avgusta Košutića, ki je bil izvoljen v okrožju Dubrovnik-Split-Kotor, prevzame Josip Vandekar, ki je bil poslanec tudi v prejšnem sasedanju, vsled česar spada v parlamentarno anketo. Na mesto dr. Mačka, ki je bil izvoljen v Zagrebu, pride Blaž Šalomon, ki je bil istotako poslanec v prošlem zasedanju, vsled česar se bo tudi o njem razpravljalo v parlamentarni anketi. Mandat dr. Mačka v Sremu prevzame dr. Ivan Lončarević, advokat iz Mitrovice. Na mesto Josipa Predavca, ki je bil izvoljen v zagrebškem okrožju, pride Miha Rehak, seljak iz Gračana. Mandat dr. Jurija Krnjevića v Tuzli prevzame Ante Gjojić, seljak iz Kostrg-Oraša. Na mesto St. Radića, izvoljenega v okrožju Maribor-Celje, pride Ivan Funtić, posestnik v Podturnu; mandat St. Radića v Mostarju pa prevzame Derviš Hadžiloman, uradnik v Mostarju. Na mesto Stjepana Košutića, izvoljenega v okrožju Dubrovnik-Split-Kotor, pride Ivan Trojanić iz Pavljega brda. Ker je bil dr. Trumbić izvoljen na treh mestih ter se doslej ni odrekel nobenemu mandatu, je verifikacijski odbor sklenil, da obdrži mandat v varaždinskem okrožju, njegov mandat v Virovitici prevzame Ljudevit Zimar iz Osjeka, mandat v Zagrebu pa Vinko Trnjar, ki pa je bil izvoljen že pri prejšnem zasedanju, vsled česar se bo tudi o tem mandatu razpravljalo v parlamentarni anketi.

Avstrijski finančni minister v Londonu

London, 30. marca. k. Avstrijski zvezni finančni minister dr. Ahrer je obiskal angleškega zakladnega kancelarja Churchilla, ki se je živahno zanimal za razna avstrijska vprašanja.

Brezuspešne volitve v Nemčiji

Noben kandidat ni dobil potrebne absolutne večine. — Nazadovanje skrajne levice in skrajne desnice. — Nove kombinacije.

Berlin, 30. marca. z. Včerajšnje predsedniške volitve res niso prinesle pozitivnega rezultata, kar je bilo tudi pričakovati. Nobeden izmed 7 kandidatov ni dobil po ustavi zahtevane absolutne večine, zato se bodo vršile 26. aprila nove volitve. Pri včerajšnjih volitvah so dobili glasov:

Jarres (desničarski blok) 10 387.523,
Braun (socijalist) 7,785.678,
Marx (centrum) 3,883.676,
Thaelmann (komunist) 1 869 533,
Hellpach (demokrat) 1,565.136,
Held (bavarska ljud. str.) 1,002 278,
Ludendorff (nar. socijalist) 281 471.

34.152 glasov je bilo neveljavnih. Skupno je glasovalo 26.812 537 moških in ženskih volilcev, približno 20 odst. manj kakor pri decemberskih parlamentarnih volitvah. Volilna abstinenca se je zlasti poznala na deželi, kjer je ponekod izostala skoraj polovica volilnih upravičencev, dočim je bila udeležba po večjih mestih, zlasti v Berlinu, naravnost ogromna in je znašala povprečno 80 odst.

Svoje pozicije izza parlamentarnih volitev so ohranili le desničarji in socijalisti: centrum je neznatno nazadoval, občutno pa demokrati in komunisti. Popolnoma poraženi so izšli iz boja Ludendorff-Hitlerjevci, ki so rešili komaj četrtino svojih glasov pri zadnjih volitvah. Dočim pa se je njihovo in komunistično nazadovanje splošno pričakovalo, je presenetila izguba demokratov. Razlagajo jo na ta način, da so mnogi demokrati, ker je bila Hellpachova kandidatura itak brezuspešna, že pri včerajšnjih volitvah glasovali deloma za centrum, deloma za socijaliste.

Volitve so se v splošnem izvršile mirno. Prišlo je sicer tu in tam do raznih incidentov, zlasti do spopadov med komunisti in nacijonalci, vendar je policija izgrede takoj v kali zadušila.

Vsa pozornost je že sedaj obrnjena na druge volitve. Z gotovostjo računajo, da bodo takrat republikanske stranke (socijalisti, centrum in demokrati) nastopile s skupnim kandidatom, vendar še ni gotovo ali bo to dr. Marx. Iz socijalističnih vrst je namreč izšel danes, za enkrat še neoficijelen predlog, naj bi centrum postavil kot skupnega republikanskega kandidata bivšega državnega kancelarja dr. Wirtha, ki je v centrumu vodja levičarskega krila (kršč. socijalcev) in zato socijalistom bolj simpatičen od več ali manj konservativnega dr. Marxa. Oficijelna pogajanja o tem vprašanju se bodo med strankami začela še ta teden.

Berlin, 30. marca. s. Listi sklepajo po številkah o izidu predsedniških volitev, da bodo desničarske stranke tudi če se upošteva, da bo volilna udeležba pri drugih volitvah večja, prejele največ 12 milijonov glasov, dočim bodo stranke weimarske koalicije dosegle do 14 milijonov glasov. Odločilen za izid bo zopet kakor često centrum.

Težkoče pri budžetskih dvanajstinah

Vsestranski oster odpor v Narodnem bloku proti posameznim določbam dvanajstin. — Nezadovoljiv kompromis s finančnim ministrom.

Beograd, 30. marca. p. Včeraj in danes so se v vladi in v obeh klubih Narodnega bloka ves dan vršila posvetovanja o zakonu o dvanajstinah, ki ga je finančni minister sestavil in vložil v zadnjem trenutku in katerega določbe so zadele na mnogo odpora. Zastopniki posameznih pokrajin so iznašali svoje zahteve in želje ter zahtevali celo vrsto sprememb in novih določb. Nastalo je precej ostro razpoloženje in je nekaj časa izgledalo, da bo to razpoloženje vplivalo celo na politično situacijo. Zelo energično so vztrajali zlasti samostojni demokrati in prečanski radikali na tem, da se že v dvanajstinah uvedejo določbe v smislu izenačenja direktnih davkov in znižanja nekaterih preobčutnih bremen.

Finančni minister je temu nasproti dokazoval, da za sedaj ne more pristati na nobeno znižanje, ker so prihodi iz monopola za 200 milijonov manjši, nego je bilo predvideno, ker so nadalje direktni davki od januarja padli in je padla tudi carina, navzlic povišanemu ažiju. Na drugi strani pa so postavila strokovna ministrstva nove velike zahteve, za katere je treba novih bremen. Spor med finančnim ministrom in vladnimi klubi se je končno rešil v tem smislu, da se deficit v kolikor je predvsem investicijskega značaja pokrije s posojilom, a ker to ni zadostovalo, so vladni klubi po dolgem odporu pristali na dvakratni invalidski prirez in na prirez za vojaško komoro. 2-odst. pavšalirani davek za ročne delavce je naletel na oster odpor, ki ga je finančni minister mogel premagati le z obljubo, da bo izdal pravilnik, v katerem bodo temu davku podvržene v glavnem le tiste grupe, ki so dosedaj plačevale dohodninski davek. Samostojni demokrati so izposlovali še določbo, da družbe, ki polagajo javne račune, v bodoče smejo pri rentabiliteti vračunati vse državne in samoupravne davščine, pri režijskih stroških pa vse vojne dodatke, davek na poslovni promet in prireze, ki so bili uvedeni po vojni in med katere je šteti po izjavi finančnega ministra tudi invalidski davek. Samostojni demokrati so nadalje zahtevali izenačenje hišnega davka, čemur se je upri minister financ z argumentom, češ da se nahaja njegov projekt o izenačenju davkov itak pred dovršitvijo in da ne more pristati na to, da se sedaj posamezne točke rešujejo. Ko so demokrati opozarjali posebno na težavno situacijo hišnih posestnikov v Ljubljani, so radikali klicali: Kje pa je ljubljanski poslanec? Ta se rajše bori proti državi! Samostojnim demokratom se je posrečilo tudi rešiti kredite za artiljerijske delavnice v Ljubljani, ki so se radi premajhnih kreditov v prejšnjem financijskem zakonu nahajale v stalni krizi. Finančni minister je pristal na pomnožitev teh kreditov za 10 milijonov. Glede stanovanjskega zakona je prišlo do kompromisa. Ker ni gotovo, ali bo parlament radi nastajajočih velikonočnih praznikov mogel spraviti pod streho novi stanovanjski zakon do 1. maja, je veljavnost dosedanje stanovanjske uredbe priznana do 15. maja.

V smislu vseh teh tekom včerajšnjega in današnjega dne s težko muko doseženih **kompromisov, je bil zakon o dvanajstinah** danes od finančnega odbora sprejet in pride jutri pred plenum parlamenta. Ni izključeno, da se tudi tam še izvršilo nekatere spremembe.

Kralj zopet v Beogradu

Beograd, 30. marca. r. Včeraj popoldne sta se kralj in kraljica vrnila iz Topole v Beograd. Kralj je kmalu nato — okrog 5. popoldne sprejel v avdijenco premijerja Pašića, ki je poročal o notranjem, in zatem zunanjega ministra Ninčića, ki je referiral o zunanjem položaju in o sestanku Male antante. Ob 11. ponoči sta se kralj in kraljica odpeljala v smeri proti Bukarešti, kamor se je kraljica podala obiskat očeta, rumunskega kralja, ki je obolel. Kralj je kraljico samo spremljal z jahto do Turn-Severina in se nato vrnil v Beograd.

Ponočna seja Narodne skupščine

Beograd, 30. marca p. Današnja skupščinska seja se je pričela šele ob 10. zvečer. Pred prehodom na dnevni red so se razpravljale verifikacijske in imunitetne zadeve. Ker je poslanec Žanić pri tem delal sitni nemir, je predsednik izjavil, da ga bo predložil Narodni skupščini v izključitev. Nato se je vršila volitev imunitetnega odbora, za pritožbe in prošnje, anketa odbora za preiskavo radičevskih mandatov in administrativnega odbora. Narodni blok je postavil enotne liste, opozicija pa razcepljene.

V imunitetnem odboru je dobil Narodni blok 13, davidovićevci 2, radićevci 2, klerikalci 2, muslimani 1, male skupine 1 odbornika. V odboru za prošnje in pritožbe: Narodni blok 11, davidovićevci 2, klerikalci 2, radićevci 2, muslimani 1, male skupine 1. V anketni odbor: Narodni blok 7, opozicija 4. V administrativni odbor: Narodni blok 13, Nemci 1, davidovićevci 2, klerikalci 2, radićevci 2, zemljoradniki 1. Seja je bila zaključena ob polnoči. Jutrišnja seja, na kateri se bodo razpravljale dvanajstine, bo trajala ves dan in vso noč. Prične ob 9. uri.

Herriot o garancijskem paktu

Pariz, 30. marca. (Avala.) Kakor doznava «Temps» je ministrski predsednik Herriot pri včerajšnjih razgovorih o garancijskem vprašanju objavil zastopnikom odbora za zunanje zadeve vsebino nemškega memoranda ter je dal obenem več pojasnil glede političnih smernic vlade. Herriot je naglasil, da ne bo podpisal garancijskega pakta, dokler Nemčija ne bo brez pridržkov sprejeta v Zvezo narodov. On da je z londonsko vlado sklenil pogodbo, da bo pričel pogajanja z Nemčijo že pred njenim sprejemom v Zvezo narodov. V tej točki se razlikujeta stališči Herriota in zborničnega odbora, ki hoče ravno tako, da zavisi pričetek pogajanj od vstopa Nemčije v Zvezo narodov.

Ekspozé fin. ministra v fin. odboru

Še nekatere podrobnosti iz zakona o dvanajstinah. — Povišanje invalidskega prireza, uvedba davka za vojni tren, pavšaliranje davka za ročne delavce. Dvanajstine v načelu sprejete.

Beograd, 29. marca

Finančni odbor se je na svoji današnji dopoldanski seji konstituiral ter izvolil za predsednika dr. Milana Srskića, za podpredsednika r. Svetislava Popovića, za poročevalca Otona Gavrilovića in za tajnika Milana Stepanovića.

EKSPOZE FINANČNEGA MINISTRA.

Prvi je dobil besedo finančni minister dr. Stojadinović, ki je o dvanajstinah podal kratek ekspozé. Glavni

razlogi povečanja izdatkov

so v privrednem programu, ki ga provaja vlada osobito v svrho prometa, za gradite novih prog in dovršitev že započetih, kakor je to pr gradbi ličke železnice. Obrenovac-Beograd, katera se spaja z Jadranom nadalje ozkotir. klosek proge Užice-Vardište ter predhodna dela za izgraditev prodora skozi Ivan Planino in drugo. Poleg tega so precejšnje svote predvidene za popravljanje cest in poti. Drugi glavni razlog povečanja proračuna so krediti za narodno obrambo m. dr. za arzenal v Kragujevcu in tretji razlog so izredni krediti za invalidske podpore v znesku sto milijonov. Te izdatke hoče minister kriti 1. z zviškom dohodkov 2. s prihranki v državnem proračunu, ki so predvidenih na 100 milijonov dinarjev in 3. novimi viri dohodkov: a) s 100 odstotnim povečanjem invalidskega prireza, kar je predvideno na 50 milijonov; b) z dohodki komorskega prireza, ki se v izmeri starega invalidskega prireza zdaj prvič uvaja v smislu vojnega zakona.

Govoreč

o finančnem položaju države

je minister izjavil, da so se nakopičili mnogi stari dolgovi, ki samo pri prometnem ministrstvu znašajo okrog 350 milijonov Din. V svrho plačila bodo izdani državni boni, s katerimi se naj poplačajo zaostanki in neizplačani državni dolgovi do vključno 30. marca 1925. dočim se državna naročila, ki bodo sledila po 30. marcu izplačajo v gotovini. Na ta način namerava finančni minister regulirati državne obveznosti iz prejšnjih let. Skupna vsota bonov bi znašala 150 milionov Din s 6 odstotno obrestno mero in pokritnim rokom dveh let. Za tem je finančni minister izjavil, da bo ta pogodba z Bleirovo skupino, ki je potekla ta mesec podaljšana pod istimi pogoji za šest mesecev. V izgledu ej nov skupni aranžma o Bleir-Armstrogovo skupino zaeno.

VSEBINA ZAKONA O DVANAJSTINAH

je v glavnem nastopna:

Skupna svota kreditov, ki se odobravajo s tem zakonom za štiri dvanastine je predvidena na 4.095,895.438 Din. Zakonski osnutek se deli v dva povsem neodvisna dela, katerih prvi je v ožjem smislu zakon o dvanajstinah, drugi pa zakonski predlog o naknadnih izrednih kreditih poleg proračuna za leto 1924/25.

Zakon o dvanajstinah vsebuje tudi mnogobrojne odredbe, s katerimi se regulirajo najrazličnejša vprašanja, ki se doslej niso mogla regulirati rednim zakonitim potom. Za zgradbo fiziološko histološkega instituta medicinske fakultete v Zagrebu je predvidenih 5 milijonov, ja zagrebški anatomski institut pa dva in pol milijona Din. Za dovršitev arzenala v Kragujevcu 30 milijonov Din in v Sarajevu 3 milijone Din. Predvideni so potrebni krediti za zgradbo cele vrste železniških mostov za popravila cest in poti, za likvidacijo in dovršitev železniških prog: Topčider-Mala, Krsna-Požarevac, Užice-Vardište, Gračac-Knin, Ormož-Ljutomer-Mur. Sobota, Titel-Orlovac, z mostom na Tisi, Bihač-Bos. Krupa, Paračin-Stalač, Veles-Štip, Niš-Prokuplje, kakor tudi za trasiranje in gradbo prog, Štip-Kočane, Beograd.Obrenovac, Trebinje-Bileč-Nikšič Pazarič-Konjic, Planija-Crnja.

Važnejše odredbe so nastopne: Predvideva se osnovanje direkcije slobodne cone v Solunu in carinarnice. Osrednji državni posojilnici se bodo dale dve in pol odstotni obveznici vojne odškodnine v vrednosti, ki bo odgovarjala vsoti enega milijona Din za obrazovanje garantnega fonda.

Prosvetni minister se pooblašča, da predpiše pravila o podeljevanju štipendij siromašnim in pridnim dijakom na domačih univerzah ter da z uredbo v smislu čl. 94 ustave po odobritvi ministrskega sveta uvede enotne učne načrte za vse šole svojega resorta ter, da izenači termine pričetka in zaključka šolskega leta, kakor tudi način ocenjevanja učencev.

Prometni minister izplača v roku treh let obveznosti iz prejšnjih let v bonih do največje vsote 300 milijonov Din. Poleg tega mora prometni minister z uredbo, ki bo imela veljavnost zakona urediti promet potnikov in robe.

Minister trgovine se pooblašča, da zamore v Podgorici ustanoviti trgovsko industrijsko zbornico za Črno goro in da tam proširi obrtni zakon z dne 29. junija 1910., ki je veljal samo za Srbijo.

Invalidski davek se podvoji. Oblastne, okrožne in srezke doklade preko 100 odstotkov in občinske preko 300 odstotkov, mora odobriti finančni minister, odnosno njegov delegat. Davčna obveznost zastara v 10 letih. Vsi ročni delavci, ne glede na vrsto dela, ki za opravljajo in ki prejemajo mezde od privatnih oseb ali podjetij, bodo za leto 1925. plačali kot državni davek mesto vse ostalih državnih in posebnih doklad. izvzemši invalidski davek in izredno doklado, dva odstotka svojega lastnega zaslužka. Na račun interesa za državne dajatve, ki niso točno vplačane se z dnem, ko se ta zakon uveljavi plača na ozemlju cele kraljevine 12 odst.

Za kritje izdatkov po postavki 985 proračunskih izdatkov se bo od 1. aprila 1925. plačeval komorski prirez po zakonu o ustrojstvu vojske in mornarice v izmeri enkratnega iznosa invalidskega prireza po finančnem zakonu za 1924.—25. Razdelitev davkov na zemljišča Srbije in Črne gore izvršeno za leto 1924. velja tudi za 1925. Za leto 1925. se dohodninski davek in imovinski davek ponovno razdeli na Hrvatskem, v Sloveniji, Banatu, Bački, Baranji in Sremu. Čl. 62 zakona o dvanajstinah ovlašča vlado, da more takoj v celoti ali delno oživotvoriti predlog zakona o obči carinski tarifi z izvozno in uvozno tarifo čim ga predloži Narodni skupščini. Od dne 1. maja 1925. dalje se ukinjajo okrožna načelstva, železniški komisarijati in policijske ekspoziture. Izjemoma na predlog notranjega ministra more ministrski svet odobriti, da te instance v poedinih krajih ostanejo najdalje še do 31. marca 1926. Ukinja se zakon z dne 22. maja 1922. o priznanju in vračunavanju službene dobe onih službenikov, ki so izvrševali nacijonalne opravke v Stari Srbiji, Macedoniji in drugih krajih kraljevine pred vojno za osvoboditev in ujedinjenje. Veljavnost poteče tudi rešenju ministrskega sveta o priznanju specijalnega dodatka za službovanje v južnih krajih. Razveljavi se za ozemlje Srbije in Črne gore zakon o prisilni poravnavi z dne 29. aprila 1916., ki je bil razširjen na celotno ozemlje kraljevine.

Vsa gotovina, ki se nahaja v upravi fondov na račun 6 odst. (starega srbskega) uradniškega fonda, kakor tudi gotovina in vrednote vseh drugih sličnih fondov, iz katerih so se izplačevale pokojnine državnim uradnikom in uslužbencem, ki pa se sedaj plačujejo iz državnega proračuna, se mora po uveljavljenju tega zakona prenesti v glavno državno blagajno kot izreden dohodek.

Po ekspozeju fin. ministra je bila seja zaključena.

Na popoldanski seji se je vršila

načelna debata

Dr. Veljković je zahteval pojasnila glede pokritja naknadnih kreditov, ker sodi, da bodo novi viri dali samo okoli 180 milijonov dinarjev. Posl. dr. Kumanudi je kritiziral prenos pokojninskih fondov v državno blagajno ter je zahteval, naj se uporabijo za izplačilo razlike uradnikom. Z dr. Spahom vred je zahteval, naj se razpravlja posebej o proračunskih dvanajstinah in posebej o finančnem zakonu ter naknadnih kreditih. Dr. Šečerov je v imenu opozicijonalnega bloka protestiral proti povišanju carinske tarife, češ da bo to na škodo kmetijstvu in konzumentov. Posl. dr. Krajač je zahteval, da se naj prisilna poravnava ukine za vso državo. Protestiral je tudi proti novi razporedbi davkov in doklad v Hrvatski. Ko sta govorila proti predlogu še posl. Pušenjak in dr. Spaho, dr. Radonić pa za sprejem predloga, je finančni minister replicival na posamezna izvajanja predgovornikov. Nato so bile dvanajstine sprejete *v načelu* z večino glasov.

Dr. Korošec naznanja slovenski javnosti polom svoje politike

Senzacijonalna izjava voditelja SLS.

V soboto je «Slovenec» zmagonosno proglašal «popoln poraz dr. Žerjava» ter «umik vlade na celi črti.» Svoje senzacijonalne naslove je potegnil kar čez celo prvo stran. Že dan nato, v nedeljo zjutraj, pa je isti «Slovenec» svojo blamažo sam postavil na sramotni oder in objavil dokument o debaklu politike parlamentarcev SLS. Oglasil se je voditelj SLS. dr. Anton Korošec, ki je objavil nastopno izjavo:

«V prvi vrsti moram ugotoviti, da se položaj po vsem tem, kar se je dogodilo v zadnjih dneh, ne samo ni izpremenil na boljše, ampak je postal mrtvejši. Radikali se meni ne zdijo iskreni. To vsled tega, ker so zahtevali anketo, čeprav imajo pred seboj Radićevo izjavo. Mi Slovenci nismo zadovoljni z izjavo, ki je padla s hrvatske strani. Mi Slovenci ostanemo verni avtonomiji, ali ako hočete po Marinkovićevi terminologiji: široki samoupravi. Mi ostanemo čvrsti na tem, da so Slovenci narod sami zase, kateremu je treba omogočiti nacijonalni in kulturni razvoj. Nismo zadovoljni z dosedanjim razvojem politike, ker ni prinesla dovolj izgledov za bodočnost. Blok ni dovolj discipliniran. Priti je moglo do tega, da se je debata tako razvila, da smo mi obtoženci, krivci pa tožitelji. Največ besed je padlo o komunizmu, nezakonitosti pa so ostale pozabljene. Vi vidite, da ne moremo biti zadovoljni.»

Reči moramo, da tako odkritosrčnega priznanja o popolnem krahu klerikalne politike še nismo čitali v «Slovencu». Sedaj mora biti jasno tudi najnaivnejšim v vrstah SLS. da so njihovi «Angleži» «fuč». «Vse je zavoženo, vse izgubljeno!» tako mora zaklicati sleherni pristaš SLS. ki je prečital dr. Koroščevo obupno naznanilo žalostnega konca tigrovske slave.

Položaj je za dr. Korošca postal «mrtvejši». Zanj in za SLS seveda, ker je motna voda splahnela, v kateri so klerikalni kolovodje mislili, da bodo stalno ribarili. V skupščini je tudi pričelo delo in ne bo več pretepov na veliko žalost gg. Žebota, Smodeja in drugih «katoliških» junakov.

Radikali se dr. Korošču ne zdijo iskreni; podoba je, da tudi oni ne dajo počenega groša na Koroščevo iskrenost, ki so jo spoznali po zaslugi Svetozarja Pribičevića in dr. Žerjava.

Dr. Korošec s svojimi «latinskimi» Slovenci ni zadovoljen z izjavo, ki je padla z radićevske strani. Koliko prijetnejše bi bilo za klerikalce, da bi radićevci ne pristali na državni in narodni unitarizem, na monarhijo in ustavo! Potem bi še leta in leta lahko uganjali političnо komedijo, kakor so jo dosedaj šest let. državo uničevali, ljudstvo pa spravljali v vedno večje nezadovoljstvo. In vendar bi Korošec navzlic temu lahko bil zadovoljen z radićevci! Zdaj ima priliko, da se izkaže za večjega republikanca in večjega demagoga od radićevcev, kakor so to klerikalci skušali dokazovati že pred volitvami. Morda bo potem tudi nanj svet tako nestrpno čakal, da slovesno kapitulira, kakor je sedaj čakal na Radića. Za brezglave politike je vsekako ta poskus poskušnje vreden!

Menda baš zato se dr. Korošec trka po prsih, češ: «Mi pa ostanemo, kakor smo bili» . . . Dr. Korošec bo torej še drhtel po avtonomiji Slovenije, kakor makedonstvujuščі po Makedoniji in črnogorki emigranti v Ameriki po obnovi črnogorskega carstva.

Dr. Korošec pravi, da ni zadovoljen z dosedanjim razvojem politike, ker ni prinesla dovolj izgledov za bodočnost. Le pomirjen naj bo, bo pa «dobro ljudstvo» ž njim še naprej zadovoljno; saj ga tudi šestletna škoda, ki jo je imelo od tigrov, ni spametovala, pa ga tudi sedaj ne bo. Če ni zadovolistva več na tem svetu, pa ima klerikalna gospoda za tolažbo še večno zveličanje na onem svetu. Desk za krokodile loviti imajo klerikalci vedno dovolj na razpolago.

Najhujše se zdi dr. Korošču, da se je debata tako razvila, da smo bili «mi (klerikalci, blokaši) obtoženci, krivci pa tožitelji.» Ne samo obtoženi, marveč tudi obsojeni in za kazen teneni ste bili! In to vas boli in skeli! Smodej je mislil, da bo s svojimi prismodarijami kot poslanski novinec delal v Narodni skupščini «furore». Menil je menda, da je vseeno, če debatira v Narodni skupščini s Pribičevićem in Žerjavom, ali pa v «parlamentu» pri «Kaplanu» na Šentpetrskem nasipu z gosp. Ložarjem in drugimi «parlamentarci».

Smodej je sedaj spoznal, da ni dobro, če se človek praska tam, kjer ga ne srbi, da pa dr. Korošec ž njim ne more biti zadovoljen, je jasno, ker z «zaletelom», — tako mu pravijo sedaj sami klerikalci — ki je sedaj glavni krivec klerikalnega debakla, nihče od klerikalnih voditeljev zadovoljen biti ne more.

Vsekako se nam dr. Koroščevo odkrito priznanje dopade in samo še čakamo, da pojde s svojo zavoženo politiko v klošter, kakor gredo v samoto generali, ki so izgubili in zafurali odločilne bitke. Želimo mu pa vendarle, da ostane še dolgo, dolgo na krmilu, ker dokler bo on voditelj SLS. se nam ni bati, da bi se skrahirana tigrovska politika mogla rehabilitirati.

Mnenja o konvertitstvu radićevcev

V komentarjih o radićevskem preokretu, ki jih je sedaj novinstvo polno, je vrlo značilna enotnost presojanja organov Narodnega bloka in konsternacija v vseh glasilih opozicije. Organi Narodnega bloka in njihova javnost pozdravljajo iztreznitev kot močno afirmacijo dosledne in energične unitaristične politike; kolikor je primešane skepse, je upravičena radi dosedanjih radić vskih vihravosti in zato le pravilno tirja nadaljnje dokaze v dejanjih. Med opozicijskimi observacijami pa je vsekakor najpomembnejši komentar «Hrvata», ki v nedeljskem uvodniku (pod zagavjem «V zatišju») oficijelno doznava iz radićevskih vrst:

«Ko je HRSS docela izvršila svojo nalogo v pogledu organizacije naroda, je smatrala za svojo dolžnost, da pristopi k realnemu, pozitivnemu delu. Pri takem delu je treba za vrhovno direktivo bistvene interese naroda. HRSS se je takoj po izvršitvi svoje prve naloge pripravljala za resno delo v Beogradu, zato je že lansko leto opustila abstinenco in se odpravila v Narodno skupščino. Beograjska vlada in beograjski oblastniki so opazili opasnost, ki jim preti z aktivnim delom HRSS, zato so se poslužili Obznane, ki pa je dokazala da je moč HRSS nepobitna in da je HRSS navzlic vsem nasiljem pri volitvah ohranila vse svoje pozicije. HRSS je tudi danes močan faktor v skupščini, a bo še močnejši, ko se reši vprašanje osnovnih mandatov. Zato je HRSS sklenila, da ne izpremeni svoje linije realnega, pozitivnega dela in se ni dala premotiti s protizakonitostmi in brutalnostmi, ki so se izvršile proti njej in proti hrvatskemu narodu. Ko se je odločila za pozitivno delo, je obenem sklenila, da ori njem tudi ostane. Martirij naroda se ne da tirati do absurda, osobito ko spozna, kakšne so in kolikšne realne potrebe, ki jih je treba nujno izvršiti. Delovni program bloka narodnega sporazuma in seljaške demokracije je pokazal, v kakem pravcu se mora kretati realno in pozitivno delo. V tem programu stoji na prvem mestu zakon o ureditvi občin, ki naj seljaštvu zasigura pravo njegovih največjih potreb v lastnih rokah. Situacija sedanjega momenta je nastopna: Hrvatski narod je prestal buro in grmenje, sedaj pa se nahaja v momentu zatišja. V tem zatišju je treba razmisliti kaj naj se počne in pripraviti vse moči za dela, ki jih je treba rešiti. Narod je ostal složen in čvrst. On ve, kaj hoče in ne bodo za zmedle nikake spletke niti podtikanja s katerekoli strani, niti radikalske fraze niti strah pred novimi napori.»

Povsem razumljivo, da ima «Hrvat» napram radićevski javnosti zaenkrat še težavno stališče. Eskamotirati se skuša s staro terminologijo na račun «beograjskih oblastnikov» in z enostavno tezo, da le oni morejo v Pavletovi izjavi videti nekaj «čisto novega» ali celo «preokret celokupne hrvatske politike,» ko je vendar dokazano, da je HRSS še od leta 1918. bila za sporazum, od lani za monarhijo in od vhoda v skupščino za realno in pozitivno delo! . . Pravi slepotniki, ti beograjski gospodje v Narodnem bloku, ki sicer po Pavletovi izjavi niti niso toliko presenečeni, kako: bi se želelo, a vendar!

Nemci in Poljaki ter mi

Razprave in pogajanja, ki se sučejo okrog garancijskega pakta, so po zaslugi Nemčije spravile v osredje javnih razprav tako imenovani problem nemške vzhodne meje, za katero konstantnost Nemčija ne mara prevzeti garancije. Ta nemška diplomatska ofenziva je naperjena v prvi vrsti zoper Poljsko, v kateri je vzbudila veliko ogorčenje in sprožila celo diplomatsko, oziroma propagandno protiofenzivo; poljska javnost pravi, da je treba pokazati, da tudi Poljska ne more biti zadovoljna s svojo mejo napram Nemčiji in da mora zoper nemško tezo postaviti protizahtevo po — Vzhodni Prusiji, ki leži tako rekoč sredi poljskega ozemlja, tvoreč veliko vojaško in prometno-ekonomsko oviro, predstavljajoč s svojim velikim številom Poljakov del neodrešenega poljskega teritorija.

Težišče nemških revandikacij leži pač v gospodarskih nagibih; Nemci ne morejo preboleti prevažnega ozemlja Gornje Šlezije, ki predstavlja s svojimi silnimi rudniki železa in premoga ter cinka z veliko razvito železno ter kovinsko industrijo v ekonomskem oziru eno najvažnejših srednjeevropskih ozemelj. Prav tako želijo Nemci obnoviti po kopnem neposreden kontakt z Vzhodno Prusijo, kar jim je uničil poljski koridor do morja ob dolnji Visli.

Kljub temu da prevladuje o pri Nemcih predvsem ekonomski nagibi, je važen tudi nacijonalni moment sam ja prav ta okolnost je zadostna, da pripisujemo problemu nemško-poljske meje primeren pomen tudi z našega stališča. Zakaj treba je naglasiti, da veže Poljsko, Češkoslovaško in Jugoslavijo baš — skupna meja z nemškim narodnim teritorijem in da bi uspeh nemških revandikacij napram eni državi, to pot napram Poljski, imel za posledico oslabenje nemških nacijonalnih aspiracij napram drugim vzhodnim sosedom, Čehoslovakom in Jugoslovenom. V tem oziru so si politični interesi Poljske, Češkoslovaške in Jugoslavije napram Nemčiji, oziroma Avstriji povsem enaki. Povsod so ostali Nemci kot preostanek nekdanje vladajoče kaste, kot rezultat srednjeveške in novoveške kolonizacije, ki se je vršila na celi vzhodni nemški meji od Jadrana do Baltiškega morja na škodo slovanskega sveta. V borbi napram Nemcem so tedaj naše simpatije brez pridržka in brez omejitve na poljski strani.

K temu še nekoliko statistike k poglavju o nemških vzhodnih mejah. V Poljski se nahaja okroglo 2 milijona Nemcev, kar tvori 7.3 odst. celokupnega prebivalstva Poljske. Nasprotno pa je ostalo v okviru Nemčije še vedno 1,100.000 Poljakov, kar priča o upravičenosti poljske teze o protiofenzivi nacijonalnih revandikacij. Zakaj mnogo onih Nemcev, ki jih navaja statistika med Poljaki, so le napol germanizirani Slovani, tako da faktično stanje še bolj govori v prilog Poljakom.

Politične beležke

+ **Logika dr. Hohnjeca.** Nedeljski «Slovenec» ponatiskuje govor dr. Hohnjeca v Narodni skupščini od 22. t. m., ki pravi med drugim: «Izjavljam, da vedoma nikdar ne govorim neresnice. Ne izključujem možnosti, da se kdaj zmotim, toda neistine ne govorim». Na to izjavo moremo dr. Hohnjecu samo odgovoriti, da mi ne moremo vedeti, kdaj vedoma laže in kdaj govori v zmoti. Kadar govori v zmoti, ne da bi se potrudil, priti tej zmoti do dna s stvarnimi dokazi, mora vsadko smatrati, da laže, in sicer vedoma. Izgovor, da se je zmotil, ako kdo nasprotniku očita pogreške, ne da bi jih podprl z dokazi, ne drži. Vsaka resnica mora biti podprta z dokazi in kdor nekaj trdi, za kar nima dokazov, ne more govoriti o zmoti, ker se mora zavedati tudi posledic svojih trditev. In končno, četudi priznavamo, da se dr. Hohnjec včasih samo «zmoti», kadar očita nasprotnikom kaj nedokazanega, moramo vprašati g. profesorja bogoslovja, ali ni zmota tudi neistina? Ali ni dolžan po načelih katoliške morale, da svojo zmoto tudi popravi? Kako more trditi, da ne govori resnice, ko sam priznava, da se včasih «zmoti». Končno pa moramo še naglašati, da se poslanec kot zastopnik ljudstva ne sme zmotiti, ker za svoje «zmoto» ni odgovoren samo sebi in napadenemu, ampak tudi ljudstvu. Poslanec je dolžan, da dobro premisli vsako besedo, predno jo izpregovori pred javnim forom, zakon je Narodna skupščina. Kadar bo to storil in kadar bo za svoje trditve dopinesel tudi dokaze, se mu ne bo mogla očitati, da laže, četudi se je morebiti «zmotil» in četudi klerikalna morala dopušča tako «zmoto», kakor jo je zagrešila klerikalna stranka, ko je zlorabljala vero in cerkev v politične namene, kar hoče sedaj zatajiti s svojimi lažmi. Očitka, da je lagal, ko je trdil, da klerikalna stranka ni zlorabljala vere in cerkve, se s svojo jezuitsko logiko dr. Hohnjec ne bo opral.

+ **Klerikalci sami zase.** Dr. Korošec je v svoji izjavi, objavljeni v nedeljskem «Slovencu», naglašal, da vztrajajo klerikalci na tem, da so Slovenci narod sami zase. Z ozirom na to izjavo, bi bilo po vsej logiki pričakovati, da izstopi dr. Koroščev klub iz skupnega opozicijonalnega bloka. Dokler je namreč zastopal opozicijonalni blok načelo, da predstavljamo Jugoslovani tri narode, je bilo še umevno, da so bili klerikalci kot načelni separatisti v tem bloku, odkar pa se je HRSS izrekla po posl. Pavlu Radiću za državno in narodno edinstvo, ne more biti več v opozicijonalnem bloku mesta za klerikalne separatiste, ki še sedaj trdijo, da so Slovenci narod sam zase. Dr. Koroščev klub nima kot tak ničesar iskati niti pri Srbih, niti pri Hrvatih, ker mu to ne dovoljuje njegovo separatistično plemensko stališče. Kot verska stranka pa se morejo klerikalci nasloniti edino le na muslimansko stranko, četudi ni krščanska, ker loči naše muslimane od Hrvatov in Srbov samo vera, ne pa plemenske razlike. Ker pa tudi muslimani niso avtonomisti, saj so glasovali za vidovdansko ustavo, in so se opozicijonalnemu bloku pridružili največ radi svojih begovskih predpravic in radi preprečenja popolne izvedbe agrarne reforme, klerikalcem ne preostane nič drugega, kakor da res ostanejo sami zase. Tako bo zanje prav, pa tudi drugim bo všeč.

+ **Misterlozen intervju z Radićem.** Beograjsko «Vreme» je dne 26. marca (torej vočigled odločevanju o usodi radićevskih mandatov) prineslo poseben intervju s Stjepanom Radićem, intervju, poln laskavih priznanj za dinastijo Karađjorđjevićev in za vidovdansko ustavo, naj bi bil poslužil kot Stipin preludij k oficijelni izjavi njegovega nečaka Pavleta Radića. A dasi je dopisnik «Vremena», ki se je razgovarjal z Radićem, poudaril s posebno pompo, da je pripravljen s polnim imenom kriti avtentičnost Radićevskih izjav, se intervjuvu v beograjskih političnih krogih ni pripisovala nikaka posebna važnost. Pač pa se je zdaj izcipila interesantna polemika, ki odkriva nekatere pikantne podrobnosti. Radićev braniteli Ivica Kovačević je namreč v «Hrvatu» obširno in trdovratno demantiral Radićeve izjave ter dopisnika «Vremena», Stevana Gologažo, nedvoumno obdolžil potvorbe. Stev. Gologaža ne ostaja odgovora dolžan in izjavlja v nedeljskih «Novostih» m. dr.: «Imenovani intervju s Stjepanom Radićem mi je bil dan pod pogojem, da ga Stjepan Radić ne more demantirati pred svršetkom verifikacijske debate, a potem lahko, ako mu to politično konvenira. Meni je vrlo žal, da moram to razkrivati, toda kriv nisem jaz, temveč apodiktičnost in enska obširnost v pisanju Ivice Kovačevića!» . . . V nadaljnjem dokazuje g. Gologaža, da je Ivica Kovačević povsem neinformiran o svojem zagonetnem klijentu Radiću, ter obeta, da bo ukrenil vse potrebno, da tak postopek dobi povsem druge posledice, kakor so si to mislili nekateri neinformirani gospodje, ki so zadnje dni delali «patte de velours» okrog Stjepana Radića! Pričakovati je torej končni obračun z Radićevim intervjuvatorskim englerstvom, kakor ga je Stipa posebno lani uganjal napram češkima novinarjema Vichu in dr. Nebeskemu, katerima je istotako podal ultradržavotvorne izjave, a jih kmalu nato pobijal z besnimi psovkami. Obračun je umesten temboli, ker Stipi ni uspelo izsiliti «popuščanje» s strani Narodnega bloka.

Mladinska organizacija

Seja «Edinosti» v Ljubljani se vrši danes ob 8. zvečer v društvenih prostorih Narodnega doma.

Seja pripravljalnega odbora Z. D. M. se vrši danes ob pol 9. zvečer v društvenih prostorih «Edinosti», Narodni dom. Dnevni red važen.

Po svetu

Kongres sovjetskih novinarjev. Iz Moskve poročajo, da se otvori tamkaj peti sovjetski vseruski novinarski kongres letos dne 5. maja.

Spomenik pesnika Tараsa Ševčenka. Iz Moskve poročajo, da je tamošnja komisija za postavljanje spomenikov odločila, da se ima postaviti Ševčenkov spomenik na grobu v Kanijevu in v kijevskem parku pred univerzo. Načrte za oba spomenika izdelujeta kipar Markulov in kijevska umetniška šola.

Rdeči gardist mesto angela. Leningrajski sovjet je sklenil, da se nadomesti figura angela vrhu Aleksandrovega stolpa z rdečim gardistom. S tem bo zadoščeno komunistične ideologije po odpravi vseh meščanskih znakov prejšnje dobe.

Pomladanske
obleke, površnike
in druga oblačila
nudi najugodneje
J. Maček
Ljubljana, Aleksandrova 12

Naši Kraji in Ljudje

Na Jadranu

Malinska na Krku, koncem marca.

Malinska na otoku Krku je nedvomno eno najlepših in najprimernejših mest na našem severnem Jadranu za bivanje na morju v pomladanskem času.

Krasen zaliv Malinske je popolnoma zaprt proti burji in drugim vetrovom. Vreme je stalno toplo in solnčno. Pristanišče ima vsakdanjo zvezo s Sušakom, odkoder se pripelje že v dveh urah. Idilični mir in divni razgledi so kakor ustvarjeni za odmor in odpočitek. Za velikonočne praznike ni lepšega izletišča, kakor je Malinska na otoku Krku. Tudi za telesno dobro in udobnost je odlično poskrbljeno. V hotelu «Slavija», last odličnega pristaša samostojne demokratske stranke, D. Radića, ki so mu ob priliki zadnjih skupščinskih volitev politični nasprotniki iz zlobe in maščevanja uničili vse mreže za ribolov, dobiš vse, česar poželi srce. Hotelir Radić je odličen ribolovec in morejo prijatelji morskih rib vedno računati na mojstrski pripravljene prvovrstne in izredno okusne ribe. Gosti imajo tudi priliko, da lahko sami prisostvujejo izredno zanimivim vsakovrstnim lovom. Mirno morje dovoljuje priletne vožnje s čolni. Domače prebivalstvo je napram gostom izredno ljubezniivo in prijazno. Postrežljivost je dika tega naroda. Poštna zveza je jako dobra, kar je važno posebno za poslovni svet. Ceprav ne ravno luksuzna, zato pa izredno dobra in obilna je oskrba. Skupno s snažnim stanovanjem z razgledom na morje z balkona stane dnevno za osebo samo 55 Din. (Obed s pecivom, večerja s kupico izredno dobrega vina, kava zjutraj in popoldne.) Drugih stroškov ni. Domačica kuha samo dobro in okusno. Povsod vlada največja snažnost. Za slovensko napredno publiko ni ugodnejše prilike za izlet na morje. Mislim, da je pošteno, da «Jutro» opozori svoje čitatelje na ta divni kraj in na odličnega prijatelja, ki se je eksponiral za samostojno demokratsko stranko in zato tudi trpel. **Dr. H.**

H koncertu društva „Drave" v Mariboru

Maribor, koncem marca.

Glasbeno društvo «Drava» vrši v Mariboru že od prevrata tiho, a smotreno važno narodno prosvetno delo, da z našo pesmijo širi narodno zavest tudi v one vrste, ki so nekdaj tvorile glavno zaslombo mariborskega nemštva, — med naše železničarje. Nemalo je zasluga tudi tega društva, da se Maribor narodno tako lepo probuja.

«Dravo» so osnovali takoj po prevratu narodni železničarji. Spočetka slabotna brez sredstev in prostorov, se je sčasoma razvila v močno društvo. Njena izborna godba je povsod priljubljena in je skoro pri vseh narodnih prireditvah izpodrinila vojaško.

Posebno pozornost pa vzbuja v zadnjem času močan preko 50 članov broječi moški pevski zbor «Drave», ki pri vsaki priliki požrtvovalno sodeluje pri narodnih prireditvah. Do sedaj je priredil že dva večja lepo uspela koncerta, razven tega pa nebroj manjših po deželi in posebno v obmejnih krajih.

Dne 4. aprila priredi moški zbor zopet večji koncert v Götzovi dvorani v Mariboru. To pot nastopi večinoma z modernimi jugoslovanskimi skladbami. Pod priznanim vodstvom gosp. profesorja Hladkega se je zbor v poslednjem času posvetil moderni pesmi in obeta lep vokalni užitek. Nastopil bo tudi z nekaterimi skladbami, ki se dosedaj še niso izvajale.

Sodeloval bo tudi znani basist gosp. Rumpel iz Ljubljane. Zapel bo ob spremljevanju gosp. skladatelja samega nekaj Adamičevih pesmi, ki so komponirane nalašč za ta koncert.

Zato opozarjamo cenj. občinstvo na koncert in ga obenem prosimo, da se s svojim posetom oddolži trudu in požrtvovalnemu delu tega narodnega društva in mu tako pripomore do uspeha. Pevski zbor je dobro naštudiran in je zato pričakovati tudi lepega moralnega uspeha.

Natančnejši program se objavi pravočasno prihodnje dni. Predprodaja vstopnic pri ge. Zlati Brišnikovi v Slovenski ulici. 667

Mariborsko „Muzejsko društvo"

Maribor, 30. marca.

Včeraj dopoldne se je v mali kazinski dvorani vršil občni zbor «Muzejskega društva» v Mariboru ob zelo pičli udeležbi, česar pri kulturno tako važnem društvu ne bi bilo pričakovati.

Zborovanje je vodil društveni predsednik prof. dr. Fran Kovačič, ki je poudarjal, da vrši društvo važno kulturno nalogo, vzdržujoč mestni muzej, s katerim se je preteklo leto združil tudi škofijski muzej, tako da so prostori postali pretesni in bi bilo treba muzejskemu poslopju nadzidati drugo nadstropje. Tajniško poročilo je podal prof dr. Heric, ki je natančneje poročal o novih pridobitvah mestnega muzeja, zlasti kulturno-historičnega in etnografskega oddelka, na primer: kos od Nemcev leta 1848. raztrgane slovenske zastave iz Ljutomera; spominski trak vižmarskega tabora; Slomškova zlata ura in srebrna žlica; Žmitkov portret Aškerca na mrtvaškem odru; model Orfeja v Ptuju; štiri prehistorične posode iz izkopin v Brezuli pri Račah; razne slike in fotografije ter stari bankovci; severna raca, ustreljena na Muri, kot edini eksemplar, ki je dosedaj poznan v Srednji Evropi; Stiplovškovi legorezi «Stari Maribor», darilo mestne občine. Z bivšim škofijskim muzejem se je pridobilo 24 del plastike renesančne, baročne in gotske dobe, med njimi redke umetnine, več prehistoričnih predmetov, več bakrorezov in odlomkov rokopisov iz 12. in 13. stoletja.

Društveni muzej je obiskalo v zadnjem letu 4128 oseb, nevštevši obiskov šol in korporacij, med njimi odlični znanstveni delavci, kakor načelnik etnografskega muzeja v Beogradu dr. Walter Schmid iz Gradca itd.

V muzejski zbirki slik se je našel Groharjev original: slika neznane radovnice iz Škofje Loke.

O stanju blagajne je poročal blagajnik Leyrer. Društvo je imelo 14.500 dinarjev dohodkov, med temi 2500 Din podpore mestne občine in 2000 Din državne podpore, izdatki so znašali 767 dinarjev.

Kakor je bilo razvideti iz poteka občnega zbora, vlada med mariborskim prebivalstvom veliko premalo zanimanja za važno «Muzejsko društvo». Tudi število članov je padlo v preteklem letu na 204, dasi znaša letna članarina samo 5 Din. Mnogo bolj so umevali važnost društvenih ciljev svoječas Nemci, ker je društvo štelo pred prevratom več tisoč, skoro izključno nemških članov. Potrebna bi bila samo nekoliko večja agilnost pri pobiranju članarine, kar bo v veliki meri odvisno od novo nastavljene pisarniške moči, ker odbor sam ne more opraviti vsega dela.

Kolesa J. Gorec
kupite najceneje in najbolje pri tvrdki
Palača Ljubljanske kreditne banke in Gosposvetska c. 14.
Vsi delj. oprema in pneumatika na zalogi.
155-a

Italija in naša pomorska delavnost

Italijansko časopisje posveča v zadnjem času veliko pozornost naši pomorski delavnosti. Prvenstvo zavzema v tem pogledu zlasti velika rimska revija «L'Italia Marinara», ki je službeni organ «Lega Navale Italiana», to je udruženja, ki je slično naši «Jadranski Straži». Pri tej reviji sodelujejo najuglednejše italijanske osebnosti in najvišji člani uprave so aktivni italijanski admirali. V eni svojih zadnjih številk posveča «L'Italia Marinara» dališi članek naši pomorski delavnosti in opozarja na veliko aktivnost naše «Jadranske Straže». Člankar naglaša med drugim:

«Koliko moč predstavljajo Pomorske Lige, ki jih ustanavljajo pomorski narodi in koliko važnost polagajo na taka udruženja vlade, industrijska, trgovska, bankarska in pomorska udruženja vsake vrste, dokazuje dejstvo, da se taka udruženja ustanavljajo v vseh pomorskih državah. Pomorska udruženja so ona, ki uživajo povsodi simpatije vse javnosti in ki razvijajo veliko delavnost za svojo državo. Ob tej priliki hočemo opozoriti zlasti na delo jugoslovenske pomorske Lige. Mi upamo, da bo to opozorilo vzbudilo vsakogar, ki ljubi svojo domovino, da prične mnogo in resno razmišljati. Mi želimo, da bi ta naš alarm bil čim efektnejši in našel odmeva v srcih vseh Italijanov, počenši od onih najskromnejših do onih, ki imajo težko nalogo voditi celokupno državno upravo. Jugoslovenska pomorska Liga ima svoj uradni organ odlično revijo, ki ni najmanjšega pomena za Italijo: «Jadranska Straža» (La guardia dell'Adriatico). Pri reviji sodelujejo vsi jugoslovenski krogi, posebno oni iz Amerike, kjer se vrši živahna propaganda za mornarico SHS. Iz Amerike dobiva Jugoslovenska pomorska Liga velike denarne podpore. (Tu navaja revija tudi številna imena darovalcev!) Darovalci so izseljenci raznega socialnega položaja. Dovolj pomenito že ta dejstva. Smatramo, da ni treba več besed v dokazovanje, kakšno je hotenje tega naroda, ki besedam pridružuje tudi dejanja. Jugoslovenska pomorska Liga obstoji šele kratek čas, a število njenega članstva je naravnost ogromno.»

Tako piše o naši pomorski delavnosti ugledna italijanska revija, ki ob sklepu poziva Italijansko vlado in javnost, da krepko podpira tudi akcijo svoje Italijanske Pomorske Lige.

Veselje do dela
ustvarijate svojim uslužbencem, ako nabavite
ERIKA ali pa IDEAL
pisalni stroj.
The Rex Co., Ljubljana.

Skrivnostni snubač

Novosadska policija je napravila te dni zelo redek lov. Posrečilo se ji je namreč aretirati enega onih «težkih mladeničev», ki znajo tajinstveno zakrivati svoje zločine. Gre za sledeče kriminalno afero:

Dne 23. t. m. je prišel k vdovi Mili Letić v Novem Sadu neki moški ki je izročil gospej pismo njene sestre iz Skoplja. Letićevo je to silno presenetilo, ker je davno prekinila vse stike s svojo sestro. V pismu se naproša Letićeva, naj sprejme donositelja pisma kakor brata in mu gre v vsakem oziru na roko. Pismo pa je bilo datirano 1. Novega Sada. Donositelj pisma se je predstavil za Dušana Pajića in ga je Letićeva v resnici sprejela z vso gostoljubnostjo. Po večerji je izjavil da je izmučen in prosil, da sme spat. Vdovi se je zdela vsa stvar zelo zagonetna in je zato pokazala pismo svojim sorodnikom. Iz previdnosti so tudi nadzirali stanovanje vdove. Pajić je ob 6. zjutraj odšel z doma se opoldne vrnil in zahteval, da se mu pismo vrne. Letićeva mu je odgovorila, da je pismo že uničila.

V resnici pa je izročila pismo znanemu kriminalistu dr. Milanu Spaliću. Preiskava je imela uspeh, nakar je bil Pajić aretiran. Pri zaslišavanju je izjavil, da je pismo ponaredil da pride na ta način v zvezo z Letićevo, ki jo hoče poročiti. Policija pa tej izpovedi seveda ni šla na lim. Letićeva je namreč precej starejša, na drugi strani pa se je Pajić obnašal jako sumljivo in je imel očividno druge načrte.

Nadaljnja preiskava je dognala, da je Dušan Pajić velik zločinec, ki ima na vesti celo vrsto grehov. Leta 1912. je zvabil novosadskega gostilničarja Drago Bujina na svoj dom, ga umoril in oropal, njegovo truplo pa vrgel v klet in je pokril tamkaj z veliko cementno ploščo. Bujina je Pajić ustrelil s samokresom, ko je spal. Morilec je bil aretiran in obsojen na 15 let težke ječe. Leta 1918. pa je pobegnil iz zapora in izvršil od tedaj celo vrsto drznih vlomov, ropov in goljufij. Desetkrat je bil med tem že kaznovan in zaprt, a je vedno pobegnil. Pajić trdovratno zanika vsako krivdo, vendar pa ima policija proti njemu že toliko obtožilnega materijala, da bo končno vendarle moral razkriti svoje tajnosti in skrivnosti. Domneva se, da tudi z nepričakovanim posetom pri bogati vdovi ni nameraval ničesar dobrega in da se ima Letićeva zahvaliti le izredni sreči, da je ušla sigurni smrti.

Ostrostrelci

Na tozadevno notico, ki smo jo priobčili v včerajšnji številki «Jutra», se nam poroča:

Društvo «Ostrostrelcev» je bilo ustanovljeno leta 1562. Imelo je isto svrho, kakor slična društva po drugih deželah: uriti meščane v streljanju in ustvarjati s tem oboroženo milico. Društvo je bilo v najvišji meri ekskluzivno in je bil sprejem mogoč samo, če so vsi odborniki soglasno za novega člana glasovali.

Politično življenje je imelo tudi na društvo svoj vpliv. V dobi, ko je naš narod začel probujati in naš jezik javno udejstvovati, je tudi ostrostrelsko društvo izgubilo svoje čisto nemško lice. Naš jezik si je priboril vstop tudi v to društvo, kjer je bila zbrana elita ljubljanskega meščanstva. Ohranjene so še tarče s slovenskimi napisi.

Poznejši val germanizacije je z ostrostrelskega ščita spral slovensko trobojnico in društvo je zadobilo zopet čisto nemško lice, ter postalo trdnjava ljubljanskih Nemcev, slično kakor Kazina in Filharmonija.

Ob prevratu je prišlo društvo pod sekvester.

Nadaljna usoda društva je seveda zanimala oba tabora: Slovence in Nemce. Zlasti so Nemci vse storili, da bi preprečili tak razvoj, kakor sta ga doživeli Kazina in Filharmonija. Po intervenciji tedanjega pokr. namestnika Hribarja je bilo sprejetih v društvo nekaj slovenskih članov in za odbor sporazumno določen proporc 5 Slovencev in 4 Nemci. Na občnem zboru dne 25. februarja 1923 je bil izvoljen sledeči odbor: Jean Schrey, za višjega strelskega glavarja, Emerik Mayer, za namestnika, za odbornike pa dr. Kaiser, dr. Eberl, dr. Schweiger, Anton Schuster, dr. Lovrenčič, Fran Urbanc in Anton Juvančič. Kot delegati slovenske skupine so bili voljeni: Schrey, dr Eberl, dr. Lovrenčič, Urbanc in Juvančič.

Ta odbor je oživel društveno delovanje in skušal predvsem popraviti strelišče in restavracijo. Novi odbor je sprejel še nekaj Slovencev, četudi z obotavljanjem. Ker so se pa priglasili nadaljni novi člani, Slovenci, so se Nemci z vso odločnostjo vprli temu, da bi se še nadaljni člani sprejemali. Njim sta sledila žalibog tudi dva slovenska delegata. S tem se je začel razkol v odboru in ta razkol se od dne do dne veča.

Po društvenih pravilih je za sprejem novega člana potrebna $^2/_3$ večina torej pri 9 odbornikih 6 glasov. Ker ima slovenska skupina samo 5 članov, ne more biti sprejet v društvo noben Slovenec več, **če ne glasuje zanj vsaj en član nemške skupine.** Razen tega, pa kakor rečeno dva slovenska delegata glasujeta dosledno z Nemci, tako da imajo Slovenci v odboru pravzaprav le 3 zastopnike, Nemci pa 6.

Dne 2. aprila t. l. se vrši redni občni zbor, kjer bo voliti namestnika višj. strelskemu glavarju. Dosedanji namestnik Emerik Mayer je namreč že pred več meseci odstopil.

Mogoče se slovenski skupini posreči spraviti na to mesto zavednega moža naše narodnosti, kar bi bilo živo želeti.

Društvo šteje v celoti 57 članov; med temi izrazitih Nemcev 21, Slovencev 36. Slovenci imajo torej absolutno večino, nimajo pa $^2/_3$ večine, ki znaša 38. To je tudi glavni razlog, da sedanji odbor ne sprejme nobenega slovenskega člana več. Da priteče pri tem razmerju članstva vodstvo društva Slovencev, leži na dlani. Ali kaj pomaga, ko ni sloge, ne zavednosti! Nekaj slovenskih članov je odsotnih, nekateri ne kažejo zadosti razumevanja za novo situacijo, ki je nastala po razsulu Avstrije in se boje zamere pri Nemcih, druge ločijo zopet osebne diference itd. Broj 2. IV. bo brez dvoma trd, če se slovenska vrsta ne strne. Sicer pa en glas situacije v odboru tudi ne bo mogel izpremeniti, ker $^2/_3$ večine Slovenci vkljub temu ne dobe. To bi se doseglo le tedaj, če bi ona dva delegata **slovenske skupine v odbor, svoji mesti prepustila zavednejšim Slovencem.** Toda, kedo jima bo to dopovedal!

Danes veličastna premijera kolosalnega
Marcella Albani
filma
„Guillotine"
Grandiozna tragedija v 7. dejanjih v glavni vlogi krasotica, najglasovitejša tragedinja sveta Marcella Albani.
Vkljub velikim stroškom *cene običajne!*
Rezervirajte si vstopnice telefonično št. 730, katere dobite brez čakanja in truda v pisarni.
Predstave danes ob 4., ½ 6., ½ 8. in 9.
LJUBLJANSKI DVOR kino Telefon 730.

Muhe banditskega poglavarja

Rimza Pašić, poglavar glasovite banditske tolpe, ki je svoječasno ogrožala vso Srbijo, v zadnjem času pa posebno Beograd, se nahaja s svojimi tovariši že dva meseca v kazematah znane beograjske «glavnjače». Že trikrat se je skušal obesiti, ker mu niso dovolili sestanka z njegovo ljubico Milko Jerković, ženo enega njegovih tovarišev, ki se istotako nahaja v zaporu. Takrat se je obnašal kakor kak otrok.

Rimzova ljubezen pa očividno še vedno ni ugasnila. Zadnje čase je popolnoma podivjal. Dosedaj se je nahajal v sobi, v kateri je bilo še več drugih zločincev. Ker pa je svoje tovariše neprestano strahoval in jim grozil, so ga morali odpeljati včeraj v samotno celico.

Akti, ki predstavljajo obtožni material proti Rimzi Pašiću, zavzemajo od dne do dne večje dimenzije. Pred tremi dnevi je zločinec izjavil, da pod nobenim pogojem noče k preiskovalnemu sodniku peš, ampak samo še z avtom. Ko so zadnjič prišli k njemu orožniki, je divje suval z nogami in kričal: «Samo še z avtom, peš pa nikamor več. Ne marm, da bi me ljudje zasmehovali, ko bi slišali rožljanje mojih verig na nogah. Saj se tudi v večjih mestih vozijo zločinci samo z avtomobili!» Nobeno prigovarjanje ni pomagalo. Rimza Pašić se je vlegel na tla in orožniki so se morali odstraniti, ne da bi kaj opravili. Obvestili so o najnovejšem razpoloženju kralja srbskih banditov šefa policije Popovića, ki je nato osebno posetil Rimzo Pašića in mu prigovarjal, naj nikar ne dela neumnosti, ker si bo s svojo trmo položaj še poslabšal. Toda zločinec je odgovoril policijskemu ravnatelju: «Ne pomaga nič. Peš ne grem nikamor več. Ako nimate avta, potem me ne bi smeli zapreti. Po vseh velikih mestih prevažajo nevarne zločince z avtomobilom. Ali vam nisem morda dovolj nevaren?» Posledica je bila, da je dobil Pašić osem dni poostrenega samotnega zapora in samo polovico porcije hrane. Ko so mu včeraj prinesli pol hleba kruha, je jezno zamrmral: «Ali mi dajte jesti kakor drugim, ali pa umrem raje lakote!» In res je pričel takoj z gladovno stavko. Ko so zvedeli za to njegovi tovariši, so takoj sledili vzgledu svojega poglavarja.

V beograjski «glavnjači» imajo torej sedaj gladovno stavko, ker se hoče poglavar banditov voziti z avtomobilom, kar pa mu ni bilo ustreženo.

iz pravega angleškega svil. flora **NOJAVICE** v vseh modnih barvah po najnižjih cenah se dobijo le v trgovini 1690-a
A. ŽIBERT, Kongresni trg.

ELITNI KINO MATICA
Film poln nemogočih mogočnosti
24 ur gentleman
v glavnih vlogah
šarmantna Grete Reinwald in predrzni Carlo Aldini
31. marca in 1. 2. aprila
Predstave ob pol 4., 5., pol 8. in 9. uri

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji.

Ljubljanska drama

Torek, 31.: Zaprto.
Sreda, 1.: «Izgubljene duše». F.
Četrtek, 2.: «Vdova Roślinka». D.
Petek, 3.: Zaprto. (Generalna vaja.)
Sobota, 4.: «Lizistrata». Premijera. Izv.

Ljubljanska opera

Torek, 31.: «Don Pasquale». E.
Sreda, 1.: «Don Juan». B.
Četrtek, 2.: Zaprto.
Petek, 3.: «Boheme». A.
Sobota, 4.: «Mignon». C.

Mariborsko gledališče

Torek, 31.: Zaprto.
Sreda, 1.: «Baron Trenk». D. Premijera.
Četrtek, 2.: «Peterček». B. (Kuponi.) Zadnjič v sezoni.

Zaključna predstava ljubljanskega marijonetnega gledališča »Atena« v Mladiki. V nedeljo zvečer so se tulke v marijonetnem gledališču »Atena« za letos poslovile od svojih malih prijateljev. Zaključna predstava je bil »Doktor Faust«, ki je bila odigrana pred številno navzočo publiko. Igra je potekla v dobrem razpoloženju ter je bila v nekaterih momentih boljša od premijere. Kakor čujemo, pripravlja naše marijonetno gledališče za prihodnje leto več novosti, ki bodo prav zanimive za vsakega prijatelja lutkovnih iger.

Ljubljanska drama

Srgjana Tucića «Golgoto» so po daljši pavzi igrali v nedeljo zvečer znova. Pred leti je z njo režiser Rogoz rodal menda prvi vzorec moderne režije stilizirane in omejene v opremi na bistvene značilnosti ter skoncentrirane čim najbolj na nastopajoče osebe. Rogozova režija, previdna in kolikor možno kompromisna, je bila takrat na našem dramskem odru senzacija. Zdaj se je g. Rogoz omejil le na režijo dejanja, a zunanjo inscenacijo je prevzel g. prof. inženjer Kregar.

Tucićeva legendarna drama je res prav primerna za inscenatorske eksperimente. Dejanje, ki se godi deloma v samostanu, deloma v modernem salonu, ni navezano na realističen milje, ne potrebuje malone nikakih kulis in rekvizit, ker je čisto duševno in ga moramo smatrati za popolnoma simbolično. Saj sicer bi morali reči, da je naivno in banalno. Očitka, da je teatralno in plitko tendenčno ter spekulativno sestavljeno, tak ne moremo zatajiti. Igralka se pokaže mlademu, hrepenečemu menihu dvakrat «naga», klošter z velikanskim razpelom, sv. pismo čitajoči, nato se prepirajoči menihi, vratar pijanček modrijanček, beg meniha Demetrija v svet, kjer postane pisatelj, ima razuzdano ženo, mu umre otrok, zasači ženo z ljubimcem in flagranti, jo med poljubom zadavi ter zbeži nazaj v samostan, kjer ga gonijo z „Apage Satanas!" Vmes pa On (Krist), ki vodi Demetrija iz samostana in spet nazaj, predstavlja otroškega zdravnika ter sprejema nase krivdo za prešestničin umor. Sun teater, vzlic patetičnim deklamacijam in polemikam zoprno puhel.

Igrali so «Golgoto» dobro. Osebe so ostro očrtani tipi brez individualizirania. G. režiser Rogoz se je kot Demetrij v vseskoz živčno prenapeti vlogi zopet odlikoval. Prav dobra je bila tudi ga. Rogozova in je zlasti 2. dejanje igrala efektno realistično. Krista je lepo predstavljal g. **Skrbinšek**, resničen asketski fanatik je bil g. **Kralj**, simpatičen vratar g. **Plut**, topel prijatelj meniha g. Jerman in verjetno podel ljubimec g. Drenovec.

Kaj je nameraval s svojo inscenacijo, je g. inž. **Kregar** povedal že sam v naši nedeljski številki. Z uspehom je bil zadovoljen. Pozorišče obdajajo na treh straneh črni zastorji: le na levi zadaj je od vrha do tal meter širok svetel pram, v prvem dejanju menda rumenkasto, v 2. dejanju zelenkasto, v 3. dejanju belo razsvetljen. Ta različna reflektorska barva (za naše oči zelo neodločna) naj izraža občutje junaka Demetrija. Sicer stoji v 1. in 3. dejanju sredi odra velikanski bel križ iz lesa in platna s klopco za priorja; v 2. dejanju stoje pod neokusno risano svetiljko še neokusnejše marogasti divan in za njim najneokusneje pestri zasloni ter dva stolca. To naj izraža strašno disharmonični Demetrijev zakon ter njegovo duševno razrušenost. Torej sama brutalna simbolika, ki pa le odbija.

Predstava je dosegla popoln igralski uspeh in so želi gg. Rogoz, Rogozova, Skrbinšek in Kralj dosti priznanja. Žal, da je bilo gledališče zopet slabo zasedeno. **F. G.**

Orkestralni mladinski koncert v Ljubljani. V sredo dne , aprila ob 6. uri zvečer se vrši mladinski koncert orkestralnega društva Glasbene Matice v Ljubljani. Pri tem mladinskem koncertu se izvajajo vsa ona dela za veliki orkester, ki se izvajajo dan pozneje na simfoničnem koncertu in sicer: Händel: Concerto grosso, Debussy: Mala suita za veliki orkester in Beethoven: Simfonija st. 7, op. 92, A-dur. Koncert je namenjen izključno le mladini šolskih zavodov v Ljubljani ter vstop dovoljen, ako si vsak kupi spored, ki stane 3 Din in ki se prodaja v Matični knjigarni ali v sredo eno uro pred koncertom. Koncert se vrši v Unionski dvorani, začetek ob 6. uri zvečer.

Simfonični koncert Glasbene Matice v Ljubljani. Debussyjeva mala suita za veliki orkester je druga programna točka simfoničnega koncerta, ki se vrši v četrtek, dne 2. aprila t. l. Suita ima 4 stavke, ki so opremljeni s posameznimi nasloví. Prvi stavek »Na ladji« nam slika širno morsko ravan, popolnoma mirno in na kateri plove ladja. V II. stavku nam slika skladatelj slovesno razpoloženje pri slavnostnem sprevodu. III. stavek je v svojem prvem delu popolnoma prosta, fantastična oblika monuetta. Po vsebini izredno nežna in zelo gracijozna, a v popolnem nasprotju z zadnjim stavkom te suite-baletom, ki nam v živahnem ritmu slika pestro vrvenje v plesni dvorani. V sredini tega stavka je lahek valček, ki je najbolj znan del cele koncertne

Domače vesti

Kandidature

Nemčija je v nedeljo volila svojega predsednika. Kandidatov je bilo sedem. Demokratsko novinstvo Nemčije je s poudarkom kazalo na to veliko število. Večja Amerika je imela navadno le dva do največ tri kandidature. Čim manj zrel je narod, tem več jih kandidira. Demokratija je šele v pričetkih.

Ljudje božji, sedaj si pa predstavljajmo, kdo bi vse kandidiral pri nas za predsedstvo, če bi se usoda razljutila in nam sedaj «naklonila» republiko.

To bi jih mrgolelo!

Poleg pravih kandidatov bi vložili svoje liste n. pr. Radić, potem bi se smatral vrednim za prezidenta republike Jugoslavije kakšen Triša Kaclerović; potem Blaško Rajić, Nastas Petrović, Tomica Tomljenović - Ambrela, in seveda Spaho Mehmed ali Halidbeg Hrasnica ali Feradbeg Draga; potem Nikola Preka, in Kerubin Šegvić, ki bi s pomočjo Grge Angjelinovića vodil Dalmaclio. Tudi oni zubar iz Šibenika, vrag ga vzemi, ime sem pozabil, — neminovno bi tudi on prišel, in bi bili zastopani vsi deli, pokrajine, dežele, oblaste, srezi, krugovi, okraji, okrožja, okružja in kotari, in bi šel skozi mesta in vasi, povsod so takšni, ko le ti!

In kaj mislite, kdo bi vse kandidiral v Sloveniji na predsedniško mesto? Stavim, da bi ne šlo izpod dveh ducatov, in bi bila med njimi gotovo tudi «vitez» Zagorski ter gospod Murn iz Kandije.

In, seveda, brez Vladimirja Ravniharja bi ne opravili. **M. A. C.**

•

* **Imenovanje v diplomatski službi.** Dr. Stanko Erhartič, doslej vicekonzul pri našem konzulatu v Celovcu, je imenovan za tajnika v ministrstvu vnanjih zadev.

* **Imenovanja v finančni kontroli.** Finančni minister je imenoval Miroslava Ribariča za podinspektorja finančne kontrole v Mariboru in Josipa Lužarja za komisarja finančne kontrole v Ptuju.

* **Učiteljska imenovanja in upokojitve.** Na podlagi čl. 141 in 239 zakona o činovnikih in ostalih državnih uslužbencih sta upokojena Fran Gorazd, učitelj v Ljubljani in Hedvika Schwinckert-Lehman, učiteljica v Sv. Ani pri Tržiču. — Gospodinjski šoli ženske realne gimnazije v Mladiki v Ljubljani so dodeljene: Vera Mohorič, učiteljica v Sv. Jurju pri Grosupljem, Otilija Zemljak, učiteljica v Toplicah pri Novem mestu in Justina Hitl, učiteljica na Viču pri Ljubljani. — Za stalnega šolskega upravitelja v Žužemberku je imenovan Iv. Pirnat, šolski upravitelj v Mokronogu, za stalno učiteljico v Hrastniku Ema Zamejec, učiteljica v Žužemberku, za stalno učiteljico v Sv. Jurju pri Grosupljem Angela Locker-Kumej, učiteljica v Mozlju.

* **Izpremembe v carinski službi.** Za carinskega posrednika pri glavni carinarnici v Ljubljani je imenovan Rajko Turk. Za carinika pri glavni carinarnici na Rakeku je imenovan Franjo Lah, carinik Ivan Ramor pa je iz Marenberga premeščen v Dravograd.

* **Imenik konzulov v Jugoslaviji.** Konzularni oddelek v ministrstvu vnanjih zadev je sestavil seznam vseh aktivnih in častnih konzulov tujih držav v Jugoslaviji, kakor tudi častnih konzulov, ki so naši državljani s točnimi naslovi in s krajem konzularnega sedeža.

* **Povod odlikovanja z redom Sv. Save III. razr.,** s katerim je bil kralj Aleksander izrekel svoje posebno priznanje znanemu od ličnemu prijatelju našega naroda in zvestemu sotrudniku pri delu za narodno osvoboditev, direktorju notr. ministrstva ČSR g. Janu Hajšmanu, je le-ta prejel tudi iz Jugoslavije mnogo čestitk. G. Hajšman nas prosi, da sporočimo vsem onim prijateljem in znancem, ki so se ga ljubeznjivo spomnili z brzojavkami ali pismeno njegovo najiskrenejšo zahvalo.

* **Masarykova proslava v Kočevju** je imela v soboto prav lep uspeh. Ob častni udeležbi je v »Čitalnici« dvorani starosta Sokola lekarnar Prorazil s prisrčnim nagovorom o pomembnosti 75 letnice rojstva prezidenta Masaryka, pozdravil odbornika Jgsl.-čsl. Lige predavatelja g. Borka iz Maribora, ki je najprej spregovoril o težnjah Lige, nato pa podal izčrpno celotno sliko filozofa, učitelja in slovanskega državnika Masaryka. Predavanje je bilo s hvaležnostjo sprejeto in se je po njem razvila prisrčna zabava med narodnim občinstvom.

* **Masarykove proslave v Št. Lenartu in Rušah.** Danes v torek dne 31. t. m. zvečer proslavi Masarykovo 75 letnico trg Sv. Lenart (predava ured. B. Borko), jutri v sredo 1. aprila pa znana narodna trdnjava Ruše nad Mariborom. (Govori prof. dr. Dolar) V obeh krajih organizirata proslavi Sokolski društvi, ki skrbita tudi za častno udeležbo vsega narodnega občinstva.

* **Smrtna kosa.** V Št. Pavlu pri Preboldu je umrla dne 29. t. m. Anica Golavšek, trgovka. Pokojnica je bila zavedna narodnjakinja in ljubeznjiva družabnica, ki je uživala splošen ugled. Pogreb bo danes, ob 11. dop. na pokopališče v Sv. Pavlu.

* **Polovična vožnja na železnicah za državne nameščence.** Po brzojavnem obvestilu, ki ga je včeraj prejela ljubljanska železniška direkcija, je dosedanji način z objavami, ki bi moral z današnjim dnem poteči, podaljšan še za dva meseca.

* **Popravek.** V nedeljsko številko sta se nam med drugimi vrinili tudi dve napaki v naslove. Mariborska slovenska porota je praznovala te dni šestletnico, ne šestdesetletnico, dolgotrajna trgovinska pogajanja pa vodi Nemčija s Francijo in ne z Rusijo.

* **Split ima 30.000 prebivalcev.** Anagrafski urad mestne občine Split je prošlo soboto v svojih knjigah zabilježili, da je število mestnega prebivalstva prekoračilo 30 tisoč. Prebivalstvo je zlasti v zadnjem času hitro naraščalo. Na novega leta dan je imel Split 29.655 prebivalcev.

* **Nevarni tiči pod ključem.** Mariborska policija je že več tednov opazovala sumljivo družbo, ki se je držala nekega Gabrijela Kozarja. Ta je pri starinarjih prodajal posteljno perilo, blago in druge reči. Opazilo se je da pet teh sumljivcev živi brez dela. Posebno je vzbudilo pozornost, da so od časa do časa vsi izginili, nato pa se čez nekaj dni vrnili in zopet tratili denar. Policija je izvršila pri njih hišno preiskavo in jih aretirala. Našle se je pri njih mnogo sumljivega blaga, ki so ga nakradli v Avstriji v okraju Lipnica. Oškodovanci iz Gamlitza pri Lipnici so ukradene stvari spoznali kot svojo lastnino. Aretiranci so bili izročeni v zapore okrajnega sodišča. Policija sumi, da je ta družba izvršila več vlomov in večjih tatvin tudi v mariborski okolici, tako n. pr. v vilo v Limbušu, kjer kaže vlom ravno iste metode, kakor vlomi v lipniškem okraju. Zdi se, da so prišli v kletko nevarni tiči.

* **Amaterfotografska tekma v Beogradu.** Pri tekmi amaterfotografov v pokrajinskih slikah, ki jo je razpisal svoj čas odsek za turizem pri ministrstvu trgovine in industrije v Beogradu, je priznal žiri prvo nagrado (Din 2000) od slovenskih udeležencev znanemu amaterfotografu Joži Kunaverju, magistratnemu uradniku v Ljubljani.

* **Naša prva podmornica.** »Jadranska Straža« si je nadela nalogo, da si iz društvenih dohodkov čim prej nabavi vojno podmornico ter jo kot narodni dar pokloni naši vojni mornarici. Nabrala je že lepo svoto. Na poslednji seji je društveni odbor sklenil, da se dohodki vseh društvenih prireditev izroče nedotakljivemu fondu za nabavo prve podmornice.

* **Slovenska dijaška zadruga v Pragi.** (Praha II Legerova 42) je te dni razposlala več prošenj za slovensko javnost, da ji pomore v njeni sedanji krizi in tako omogoči večini naših visokošolcev dovršitev oziroma nadaljevanje študij. Tako tudi najbolje vzdržuje vzajemno češko-jugoslovenske kulturne vezi, ki nikakor ne smejo prenehati. Ker je zadruga 21 t. r. izplačala zadnjo minimalno podporo, prosimo, da ne zavržete naših prošenj. Vsak dar hvaležno sprejmemo. (Račun pri Ljubljanski kreditni banki.)

* **Velesejem v Budimpešti** se bo vršil od 18. do 27. aprila ter se nudi posetnikom 50% popust na jugoslovenskih in madžarskih železnicah. Legitimacije in vozni listki s popustom za tja in nazaj se dobe pri »Putniku« Tourist-Office v Ljubljani, Palača Ljubljanske kreditne banke.

* **Cepilni tečaj za vinogradnike.** Pri državni kmetijski šoli na Grmu (Novo mesto) se vrši v ponedeljek dne 6. aprila enodnevni cepilni tečaj na katerem se vinogradniki lahko izučijo v suhem cepljenju in statificiranju trt. Pričetek ob 9. zjutraj. Vstop prost.

* **Mandlji v Dalmaciji pozebli.** Iz dalmatinskega Zagorja in Primorja poročajo, da je zadnja burja skoraj popolnoma uničila pridelek mandljev. Plod je bil še droban kakor grah in ga je burja popolnoma osmodila. Z ozirom na znaten pridelek in visoko ceno mandljev je škoda, ki jo je burja povzročila, jako velika in zlasti v Primorju zelo občutna.

* **V pijanosti.** V Št. Rupertu v mariborski oblasti je prišlo te dni med pijanimi posestniki in vinčarji do pretepa, ki je imel usodne posledice. Posestnik Friderik Pekonja, sicer miren človek, je v pretepu dobil od soseda z motiko več težkih udarcev po glavi in mu je bilo izbito tudi levo oko. Rešilni oddelek ga je prepeljal v mariborsko bolnico. Njegovo stanje je brezupno.

* **Tatvine na železnici.** Na postaji Trbovlje so bile zadnje čase iz zaklenjenih vagonov postajnega skladišča ukradene velike množine raznovrstnega blaga. Dastravno je orožništvo pridno zasledovalo ponavljajoče se tatvine, vendar ni moglo priti dolgo časa na sled. V soboto dne 28. t. m. je imelo orožništvo srečen dan. V prvi čuvalnici med Trbovljami in Zagorjem so našli pri hišni preiskavi 72 kg usnja, pod svinjakom zakopanega, katero je bilo ukradeno na postaji Trbovlje meseca februarja iz zaklenjenega vagona. Aretirani so bili železničarji I. Jančar, pisar progovnega mojstra, ter progovna delavca F. Rakar in S. Gjurgjević. Nadaljna preiskava je v teku. Da se organizirani tatinski družbi ni moglo toliko časa na sled, k temu je veliko pripomogel progovni mojster Gezza Sommer, ki je pretil vsakemu železničarju z ovadbo na direkcijo drž. železnic, ako bi le količkaj sumil njegove delavce. Značilno za trbovelske razmere je tudi dejstvo, da so pred volitvami progovni delavci zamazali ga železniških vagonih napise SHS z barvo, češ, da ne pripoznajo te države. Zadeva je bila službenim potom prijavljena progovnemu mojstru Gezza Sommerju, ki pa jo je zamolčal.

Kupite par

nogavic z žigom in znamko (rdečo, modro ali zlato)

„ključ“

da se prepričate, kako en par traja kakor štirje pari drugih. Dobivajo se v prodajalnah. Nogavice brez žiga „ključ“ so ponarejene. 88-a V

Excella

je najboljši in vendar najcenejši stroj za rodbino in obrt. — Nadomestni deli za vse stroje.

J. GOREC, LJUBLJANA

palača Ljubljanske kreditne banke.

Hčerka g. Larsak

pride

Kino «LJUBLJANSKI DVOR»

Iz Ljubljane

u— **75-letnico prezidenta T. G. Masaryka** proslavi ljubljanska filozofska fakulteta v nedeljo dne 5. aprila z javnim predavanjem prof. dr. Franca Vebra «O nekaterih temeljih Masarykove filozofije». Predavanje se vrši v veliki dvorani univerze. Začetek ob 11. uri dopoldne. Vstop prost.

u— **Predavanje v «Pravniku».** V četrtek dne 2. aprila bo predaval na sestanku društva «Pravnika» dekan juridične fakultete dr. Milan Škerlj o predmetu «Letalsko pravo». Predavanje se bo vršilo v dvorani št. 79, I. nadstr. deželnega sodišča in prične točno ob pol 6. uri popoldne. Društveniki se vabijo k obilni udeležbi, prijatelji dobrodošli.

u— **Razdelitev mesta Ljubljane na dva ometalna okraja.** Ministrstvo trgovine in industrije, oddelek v likvidaciji v Ljubljani je ukinilo razdelitev mesta Ljubljane na 10 dimnikarskih ometalnih okrajev ter z veljavnostjo izza 1. aprila 1925., do preklica razdelilo mesto samo na 2 ometalna okraja. Meje okrajev in imena za vsak okraj upravičenih dimnikarskih mojstrov so razvidna iz razglasa, ki je nabit na magistratni deski.

u— **Tlakovanje cest v Ljubljani.** Tlakovanje prometnih cest v Ljubljani se bo tudi letos nadaljevalo seveda v okviru razpoložljivih sredstev. Tlakovale se bodo v prvi vrsti dovozne ceste na glavni kolodvor, to je: Miklošičeva cesta, ki se bo asfaltirala kakor Aleksandrova, nadalje Cesta na južni kolodvor od Dunajske ceste do glavnega kolodvorskega poslopja. Na tej cesti se bodo položile velike granitne kocke in zalile z asfaltom. V poštev pridejo v letošnji sezoni še: Resljeva cesta, Vidovdanska cesta, Slomškova in Komenskega ulica. Pokvarjene hodnike po mestu namerava mestna občina, čim bo vreme dopuščalo, vzeti v delo in bodo tekom letošnjega leta odpravljeni vsaj glavni nedostatki.

u— **Občni zbor vodmatskega političnega in gospodarskega društva** se je vršil v soboto dne 28. marca z običajnim dnevnim redom. Častnim predsednikom za nesebično delovanje v prospeh društva in dobrobit vodmatskega okraja je bil soglasno izvoljen mizarski mojster in posestnik Simon Praprotnik. V odbor so bili izvoljeni: predsednik Fortič Valentin, podpredsednik Pišek Franc, tajnik Plegar Stane, blagajnik Kotnik Franc, knjižničar Lampert Stane, odborniki: Šircelj Jožef, Verbič Drago, Lampert Ivan, Bizjak Jožef, Roš Edvard, Dermelj Ljuba, dr. Hočevar Drago, Sedej Franc, Lenarčič Franc, Petelin Albin, Hribar Adolf in Gadnik Peter. Kot pregledovalca računov Požar Vinko in Vidic Gustav. G. Majcen je podal nato pregled političnih dogodkov v zadnji dobi po razpustu skupščine do končne zmage Narodnega bloka in kapitulacije hrvatskega republikanizma. Na predlog g. Fortiča je bila soglasno odobrena zaupnica ministru dr. Žerjavu. Končno je pozval novo izvoljeni predsednik vse navzoče, da naj posvečajo vso pozornost delu in procvitu demokratske stranke.

u— **Tombola.** Dne 19. aprila priredi društvo nižjih poštnih uslužbencev II. veliko javno tombolo na Kongresnem trgu. Začetek točno ob 15. uri. Dobili se bodo dragoceni dobitki. I. tombola spalna oprava iz hrastovega lesa, vredna 8000 Din, II. tombola nevestina oprema, vredna 5500 Din; III. tombola pitan prašič, vreden 4000 Din; IV. ženski šivalni stroj, vreden 3500 Din; V. tombola moško kolo, vredno 3000 Din, VI. tombola vozliček, naložen z različnimi jedmi, vreden 2500 Din. Poleg tega bo še več lepih četvork in petork. Občinstvo naj pridno posega po tablicah, ki jih prodajajo vsi pismonoši v Ljubljani, Šiški, na Viču in v Mostah, pa tudi trafike in prodajalne časopisov. Tablica stane samo 2 Din 50 p.

u— **Redni občni zbor «Slovenske Šolske Matice»** se vrši v soboto dne 4. aprila t. l. ob pol 6. uri popoldne v prostorih I. mestne deške osnovne šole na Ledini v Ljubljani z običajnim dnevnim redom. Člani se tem potom vabijo k mnogobrojni udeležbi. — Odbor.

u— **Pevski zbor Glasbene Matice.** Ta in prihodnji teden se vrše detajlne vaje v tem-le redu: Torek in četrtek ob 18.15 alt, ob 20. bas. Sreda in petek ob 18.15 sopran, ob 20. uri tenor. Prosimo točne in polnoštevilne udeležbe. — Odbor. 676

u— **Za mestne reveže** je namesto cvetja na grob blage gospe Marije Tekavčičeve daroval g. Anton Umberger 50 Din, ki se nahajajo v naši upravi.

u— **Naznanjam vsem cenjenim gostom, da imam kavarno ob 5. uri zjutraj odprto.** Na izbiro se dobijo vsa jutranja gorka in mrzla okrepčila. Točijo se pristna dolenjska in štajerska vina. Poleg tega nudim ceni. gostom lep vrt in prostor za balinanje. Postrežba točna, cene solidne. Priporočam se MARIJA ZGONC, kavarna Cesta v Rožno dolino. 537

u— **Vinska klet restavracije Ljubljanski dvor.** Kot izpopolnitev celotne restavracije se danes otvori vinska klet, kjer se bodo točila dolenjska vina Prijatelja in druga izborna vina. Mrzla in gorka jedila, morske ribe in specijalitete na razpolago. Klet je lako prostrana, zračna in udobna. Oglejte si jo! 669

u— **J. a. d. «Triglav».** Danes v torek, dne 31. marca ob četrt na 21. uro članski sestanek v Akademskem kolegiju. Na dnevnem redu so vrlo aktualne zadeve. Zato je polnoštevilna udeležba nujno potrebna.

u— **Članski sestanek in seja odbora M. O. Orjuna Moste** se vrši v četrtek dne 3. aprila točno ob pol 20. uri v znanem lokalu. Člani ki nimajo še novih izkaznic, naj prineso stare s seboj, da dobe nove in obenem poravnajo zaostalo članarino. Radi važnosti udeležba strogo obvezna. 678

u— **Predavanje o zdravstvu.** Drugo predavanje, ki ga priredi v okviru «Ljudske visoke šole» Zdravniško društvo v Ljubljani, se vrši danes, v torek dne 31. t. m. ob 6. uri zvečer v veliki dvorani univerze. Predava g. dr. M. Ambrožič, šef zavoda za socialno - higijensko zaščito dece, o predmetu: «Socialno - higijenska zaščita dece». Na to aktualno predavanje vabimo našo javnost, zlasti še naše matere in vzgojitelje mladine.

u— **Umrli v Ljubljani.** Zadnje tri dni so bili prijavljeni sledeči smrtni slučaji: Janez Pleško, gostač, 63 let. — Betka Tušek, posestničina hči, 18 let. — Anton Prijatelj, posestnik, 68 let. — Barbara Lesjak, kočarjeva žena, 55 let. — Marija Tekavčič, prokuristova žena, 66 let. — Fran Bizjak, poslovodja, 27 let. — Ignacij Fijavž, krojaški mojster, 46 let.

u— **Policijske prijave.** Od nedelje na pondeljek so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 2 tatvini, 1 izgred, 1 popad od psa, 1 prestopek kaljenja nočnega miru, 7 prestopkov cestnega policijskega reda, 1 prestopek prekoračenja policijske ure in 2 prireditvi godbe brez dovoljenja. Aretacije so se izvršile 4 in sicer: 1 radi tatvine, 1 radi suma istega prestopka, 1 radi telesne poškodbe in 1 radi postopanja.

u— **Utopljenec v Ljubljanici.** Identiteta utopljenca, ki so ga potegnili v soboto iz Ljubljanice, je sedaj ugotovljena. Dokazano je, da je bil vendarle 72-letni Anton Hostnik, hlapec pri trgovcu Zormanu na Starem trgu, ki je dne 2. t. m. odšel od svojega gospodarja. Utopljenca, ki je ležal že tri tedne v vodi, je spoznala služkinja pri Zormanu, Angela Jež, ki jo je poklicala komisija v mrtvašnico k Sv. Krištofu. Razen tega so dobili pri utopljencu tudi razne dokumente, ki potrjujejo izjavo Angele Jež. Svoje dejanje je starček izvršil bržkone v duševni zmedenosti.

u— **Nož in kri.** 40-letni delavec Anton Vodopivec ni še nikdar v svojem življenju nosil noža, vsaj pravi tako: v nedeljo popoldne, pa mu ga je ponudil v nakup dalmatinski krošnjar in Vodopivec ga je zares kupil. Z novim nožem je šel zvečer v gostilno Meze na Vidovdanski cesti, se pošteno opil in v jezi skoro odrezal uho svojemu tovarišu, tako da je moral ta v bolnico, Vodopivec pa z nožem v zapor.

u— **Tatvina na kolodvoru.** Ko je železniški kurjač Ivan Rekel pustil v nedeljo za trenutek svoj suknjič na stroju pred kurilnico na državnem kolodvoru, je izrabil nepoznan uzmovič ugodno priliko ter mu potegnil iz žepa listnico z večjo vsoto denarja. Poizvedbe za storilcem so ostale kljub takojšnji prijavi zadeve policiji, doslej brezuspešne.

Iz Maribora

a— **Ljudska univerza v Mariboru** je v nedeljo popoldne priredila za otroke drugi letošnji pravljični večer s sodelovanjem gledaliških igralcev g. Škerlja, gdč. Severjeve ter glasbenih umetnikov gdč. Zacherjove in g. Šijanca. Ena češka in dve ruski pravljici ter recitacije iz Župančičevega «Cicibana» so po svoji lepi obliki vzbudili veliko zanimanje med navzočimi velikimi in malimi otroki, lepe so bile skioptične slike. Tudi za odrasle so bile poleg pravljic zlasti glasbene točke umetniški užitek. Žal, da obisk ni bil najboljši.

a— **Petletnica mariborske podružnice Jugoslovenske Matice** se praznuje na letošnjem občnem zboru, ki se vrši danes, dne 31. marca v restav. prostorih Narodnega doma ob 20. uri. Pred oficijelnim občnim zborom podajo situacijska poročila o neosvobojeni domovini sledeči gg.: prof. Ribarič o Istri in Trstu, dr. Kotnik o Koroški in g. Zorzut o Goriški. — Odbor.

a— **Gradbeni odsek Sokolskega društva v Mariboru** je sklenil prirediti dne 5. julija veliko poletno veselico v Ljudskem vrtu z najobsežnejšim zabavnim sporedom. V slučaju slabega vremena se vrši veselica dne 12. julija in se slavno občinstvo mesta in okolice na to prireditev že danes opozarja.

a— **«Rak na maternici in njegovi prvi znaki»,** predavanje samo za ženske v soboto dne 4. aprila ob 20. uri v mali kazinski dvorani (ljudska univerza) v Mariboru. Predava g. dr. B. Ipavic.

a— **Učni zavod za prikrojevanje in praktično izdelovanje moških in damskih oblačil Ivan Bizjak iz Celja,** priredi povodom zaključka prvega tečaja v Mariboru v nedeljo dne 5. aprila od 9. do 14. ure razstavo krojev v dekliški meščanski šoli v Mariboru, Cankerjeva ulica 5, I. nadstr. v glasbeni sobi. Ob 11. uri bo predavanje o zgodovini krojev. Razstavljeni bodo tudi razni sistemi krojev in bodo strokovnjaki lahko proučevali sistem navedenega učnega zavoda od drugih. Razstavljeni bodo tudi modeli raznih oblek pred Kristom pa do danes. Vstop je brezplačen ter splošnosti priporočljiv. — Učni zavod sprejema med razstavo nova vpisovanja za moško in damsko prikrojevanje oblačil v Mariboru za drugi tečaj.

a— **Star. zveza Triglava** naznanja, da je fotografija o petdesetletnici uspela in se naroča naravnost pri fotografu V. Vlašiču v Mariboru.

a— **Četniški sestanek »Orjune« Maribor** se vrši danes 31. t. m. ob 19. v tamištvu Narodni dom. Udeležba za vse četnike obvezna!

a— **Kriza v društvu stanovanjskih najemnikov.** Predsednik društva stanovanjskih najemnikov g. Aljančič je odložil mesto predsednika. Istotako je demisijoniral podpredsednik strokovni učitelj g. Škof.

a— **Porodila na kolodvoru.** Na glavni kolodvor se je pripeljala posestnica Marija Vrtnik od Sv. Lovrenca na Dravskem polju. Ko pa je izstopila iz vlaka, ji je postalo slabo, tako da so jo morali odpeljati v ambulančno sobo in poklicati zdravnika. Preden pa je prispel železniški zdravnik, je žena že porodila zdravega sinčka in so jo z otrokom vred prepeljali v bolnico.

a— **Kaj pa je tebe treba bilo?** Služkinja Štefanija Hauptmann, uslužbena v Gajevi ulici pri g. Volkerju je v noči od nedelje na ponedeljek porodila nezakonsko dete moškega spola. Porod je zamolčala. Ko jo je druga služkinja vprašala, kako da je naenkrat postala tako vitka, je dala Štefanija znamenje, naj molči. Ko pa je šla nato ta služkinja gledat v posteljo, je našla otroka, ki je bil že mrtev. Nezakonska mati je priznala, da je otrok po porodu živel. Kako pa ga je umorila, bo dognala sodna obdukcija oziroma policija, ki je aretirala Štefanijo.

a— **Samomor.** V Vrbanjski ulici št. 8. je živel pri svoji materi 24-letni mesarski pomočnik Franc Polič. Z materjo sta se slabo razumela in so se vsak dan vršili družinski prepiri. Včeraj je odšla mati na neki sejem ne da bi pustila doma potrebna sredstva za hišno gospodarstvo. Vnel se je prepir med materjo in sinom tekom katerega je zvečer Franc Polič v kuhinji poklical kuhinjski nož sam sebi v srce. Iz kuhinje je tekel na dvorišče, kjer se je mrtev zgrudil na tla.

a— **Zasačeni tihotapec svile.** V neki mariborski hotel so že dalj časa dunajski železniški sprevodniki prinašali sumljive pakete. Policija je bila o tem obveščena ter je te dni odkrila, da se v paketih utihotapija svila. Od tedaj je policija čakala na nekega zastopnika dunajske tvrdke, ki je posredovala razpošiljanje te svile po Jugoslaviji. Včeraj je policija na kolodvoru v Mariboru aretirala nekega Nedoga iz mariborske okolice, zastopnika neke dunajske tvrdke, ki je dalje časa tihotapil svilo v Maribor in dalje v Jugoslavijo.

a— **Aretirani vlomilci.** Mariborska policija je včeraj aretirala dva nevarna vlomilca, ki sta že dalj časa ropala po mariborski okolici. Policija je pri njih našla večje množine tobaka in kož.

Iz Primorja

* *Šolski skrbnik iz Trsta na Goriškem.* Tržaški šolski skrbnik prof. Reina se je mudil prošli teden na Goriškem, kjer si je ogledal šole in nadzoroval pouk v Biljah, Dornbergu, Černičah, Solkanu, Ločniku, Podgori, Renčah, Šentpetru, Oseku, Pvačini, Šempasu in Vrtojbi. V Renčah se je vršila obiskovalcu na čast veselica šolske mladine.

* *Goriško dramatično društvo v Trstu.* V nedeljo so gostovali v Trstu pri Šentjakobski Čitalnici goriški igralci pod vodstvom g. Bratuža. Igrali so Molierovo komedijo «Namišljeni bolnik». Tržaški Slovenci so svoje goriške rojake prisrčno sprejeli in pri predstavi napolnili gledališko dvorano do zadnjega kotička.

* *Nekvalificirani napadi v Postojni.* Ko so se 25. marca vračali gosti ob eni uri ponoči iz postojnske gostilne «Jama», so jih ustavile neznane osebe ter zahtevale od posameznikov, da se izkažejo z dokumenti. Nekatere so pretepali s palicami in biči. Lepa osebna varnost vlada ob jugoslovensko-italijanski meji, kjer ščiti nove državljane Italije disciplina fašizma!

* *Za povzdigo sadjereje.* Goriška trgovsko-obrtna zbornica je sklicala zadnje dni sestanek sadjerejcev, ki so razpravljali o vprašanju sadjereje v goriški deželi. Na sestanku se je zlasti obravnavalo vprašanje izvoza.

* *Fašistovske klofute pred sodiščem.* Pred časom smo pisali, da je napadel inž. Heiland, bivši konzul fašistov v Gorici dopisnika «Piccola» in predsednika goriškega novinarskega društva g. Cunteja. Dogodek se je prošle dni obravnaval na goriški sodniji. Napadalec je bil pogojno obsojen na 16 dni zapora, na denarno kazen in še na poravnavo sodnih stroškov.

Ugoden nakup

vsakovrstnih oblačil lastnega izdelka raznih kakovosti za gospode, dečke in otroke Vam nudi edino-le

Konfekcijska tovarna Fran Derenda & Ctc., Ljubljana,

Prepričajte se o nizkih cenah ter si oglejte bogato zalogo na **Erjavčevi cesti 2** (nasproti Dramskega gledališča, v neposredni bližini Nunske cerkve). 1675-a

suite. Delo je zložil slavni Francoz Debussy ki je prvi uvedel v francosko glasbo izrazit nacijonalni značaj. Začetek koncerta ob 8. uri zvečer. Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni.

Razstava francoske grafike 19. stoletja v Jakopičevem paviljonu. V nedeljo dop. se je otvorila v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani razstava francoske grafike 19. stoletja, ki obsega dela slikarjev Bracquemonda, Daubingnyja, Corota, Milleta, Raffeta, Charlota, Maneta, Pjssarra, Daumiera, Gavarnija, Joyaua, Lepera, Fantin-Latoura, Toulouse-Lautreca in Carrierea. Pri otvoritvi so bili navzoči vsi ljubljanski konzularni zastopniki tujih držav, veliki župan dr. Baltič, gerent ljubljanske občine dr. Puc, univerzitetni profesorji z rektorjem, zastopstvo narodnega ženstva z go. dr Žerjavovo, upodabljajoči umetniki, francoski institut in druga kulturna društva. V imenu Narodne galerije je govoril dr. Izidor Cankar, ki je povdaril, da je sedanja razstava važna iz dveh vzrokov: 1. ker se prvič nahajajo v Ljubljani originali francoskih slikarjev in 2. radi vplivov francoskega slikarstva na razvoj naše moderne domače upodabljajoče umetnosti. Govoril je še lektor francoskega jezika na ljubljanski univerzi prof. René Martel, nakar se je vršil ogled razstave. — Po ogledu se je zahvali navzočim povabljencem francoski konzul de Flache. Razstavljenih je 50 listov, katerim se pridruži še 22 risb, katere uvrste v razstavo danes. V torek ob 4. popoldne predava prof. Martel o francoski grafiki v 19. stoletju. Razstava ostane odprta samo 14 dni. Vstopnina 10. dinarjev.

Damsko konfekcijo

okusni in fini kostumi iz prvovrstnega blaga, skrbna izvršitev, dalje vsa oblačila za gospode in dečke se prodaja k praznikom po znatno znižanih cenah

F. Lukič, Pred škofijo 19.

Iz življenja in sveta

Nabob Ford

Dobiček Fordove avtomobilske družbe v Severni Ameriki za lansko poslovno leto cenijo na 100 milijonov dolarjev. Vse delnice tega velikanskega podjetja se nahajajo v rokah Henryja Forda, ki je pred leti pretvoril svoje delavnice v delniško družbo. Delnice njegovega podjetja so danes vredne nekaj nad 600 dolarjev, ponujati pa bi moral velikanske vsote, da bi jo mogel kupiti.

Vso borzno vrednost Fordovega kapitala cenijo nad eno milijardo dolarjev, to je nad 60 milijard dinarjev. Iz tega se vidi, da je ta mož najbogatejši človek na svetu. Drugi pravijo, da ga je zopet dosegel «petrolejski kralj» John Rockefeller, ki mu je «avtomobilski kralj» pred par leti odvzel prvenstvo na tem polju. Rockefelleriu je bila zadnje mesece sreča izredno mila in je svojemu neizmernemu premoženju dodal še lepo število dolarskih milijončkov, s katerimi je baje zopet popravil poraz, ki mu ga je prizadejal Ford.

Menda bo moral imeti vladar petroleja še nekaj časa dosedanjo nezaslišano srečo, da bo prekosil svojega prednika, ki diktira cene vsem avtomobilom na svetu.

Rekord v nesrečah na morju

je menda dosegla žena ameriškega veleposlanika v Buenos Airesu, Johna Riddlea, ki je sedaj odstopil, ker noče iti soproga z njim zopet na morje. Ta gospa ima namreč silen strah pred vožnjami po morju, ki je tako velik, da noče spremljati svojega moža v Južno Ameriko in ostati tam pri njem. Zato je veleposlanik resigniral na svoje mesto, ker noče živeti ločeno od svoje žene.

Strah gospe Riddleove bomo razumeli, ako pomislimo, da je ona ena izmed onih par potnikov, ki so se rešili z «Lusitanie», ki jo je med vojno potopil nemški podmornik nedaleč od obale južne Irske. Od tega časa dalje je bila dama še večkrat pri nesrečah na morju. Enkrat se je peljala na ladji, na kateri se je razletel kotel in je bilo pri tem ubitih pet mornarjev. Drugič so ledene gore zapre ladjo, ki se je le po hudih naporih rešila iz nevarnega obroča. Potem se je razbil parnik, na katerem se je peljala žena veleposlanika, v norveškem fjordu. Nadalje je ogenj uničil ladjo, na kateri se je peljala. Končno jo je usoda privedla na parnik, kateremu je razburkano morje zdrobilo krmilo, tako da je ladja več dni tavala po vodi in se ni mogla ganiti z mesta, dokler je ni rešila pomožna ladja.

Marsikdo bi na mestu gospe Riddleove storil isto in se ne bi več upal na morje, ko bi toliko doživel in bil tolikokrat v smrtni nevarnosti kot ta dama.

Ugotovitev spola pred rojstvom

Dr. J. Sundek piše o tem problemu nastopno: Vprašanje spola novega bitja, ki se razvija v materinem telesu, je že sto in stokrat zanimalo znanstvenike. Koliko komičnih, tragikomičnih, često pa tudi tragičnih prizorov beleži kronika našega življenja v zvezi s kočljivim vprašanjem kdo bo novorojenček, deček ali deklica. To ugibanje se pojavlja v dveh oblikah, v neskromni, ki hoče direktno izzvati spol novorojenčka, in v skromni, ki se zadovoljuje z ugotovitvijo bodoče embrijonove spolnosti. Prva želja ima slabe izglede na uspeh. Biologija je prišla potom opazovanja in eksperimentiranja z nižjimi organizmi do zaključka, da je spol telesnega ploda določen v trenotku, ko pride moško seme v žensko jajčece, poznejši vplivi na materin organizem, zlasti način življenja, prehrane itd. ne igrajo odločilne vloge. Znanost smatra, da odloča o spolu moč semena, tako da je samo naključe, če se oplodi žensko jajčece tako, da se razvije iz embrijona moško dete. Ali tudi tu se nam odpirajo ozka vratca, ki pa še ne vodijo povsem k zaželjenemu cilju. Med vojno je bilo namreč mogoče kontrolirati do gotove meje dopuste oženjenih vojakov in biološke posledice teh dopustov. Na ta način so zdravniki v nekaterih slučajih sklepali o vplivu moža in žene na spol novorojenčka. Toda vse to so doslej samo hipoteze. Spola na umeten način ni mogoče povzročiti.

Pač pa lahko trdimo, da je vprašanje predvidevanja spola danes že ugodno rešeno. L. 1913 je izumil znameniti fiziolog Abderhalden v Halle način, kako je mogoče po krvnem serumu spoznati, da je ženska nosečа. Moderna biologija operira v tem slučaju z argumentom, da živalski organizem reagira, če se pojavijo v njem tuje celice ali kemične snovi, zlasti beljakovine, na ta način, da začne izločati nekako protisnov. To so tako zvani Abderhaldenovi «Abwehrfermente»; pojavljajo se v krvnem serumu kot posebna snov, ki jo je organizem absorbiral in je potem povzročila odgovarjajoče protisnovi. Materinemu organizmu je tudi plod in ležišče, ki hrani rastoči embrijon, tuja snov in zato izdeluje obrambne fermente, kar je razvidno iz opazovanja preparirane materine posače (Nachgeburt). Poizkus se napravi po Abderhaldenovi teoriji tako, da položimo v pergamentni mehurček košček prepariranega, t. j. krvi povsem očiščenega in prekuhanega materinega ležišča ter dodamo 1 cm³ razredčenega seruma. Če gre za nosečo žensko, se pod vplivom fermentov v krvi beljakovina ležišča razkroji in tvorijo se plodne snovi, ki prodro steno pergamenta ter se pojavijo kot enostavna reakcija v destilirani vodi stoječe posode, kamor smo vtaknili pergamentni mehurček. V teoriji je ta eksperiment enostaven, v parksi pa zelo kompliciran, ker je potrebna velika opreznost, da se posreči.

Takoj ko je bil objavljen Abderhaldenov izum, mi je prišlo na misel, da se da na ta način ugotoviti tudi spol človeškega zarodka. Pisal sem Abderhaldenu, ki pa je dvomil, da bi se dale domnevane plodne snovi ugotoviti po njegovi metodi. Ker sem bil sam prepričan o pravilnosti svojih zaključkov, sem povabil ženskega zdravnika dr. Emila Krausa, ki je umrl pred štirimi leti, k skupnemu eksperimentiranju. Začela sva z delom pozimi l. 1913 in nadaljevala spomladi l. 1914 v anatomičnem institutu v Brnu. Ko sva se podrobno seznanila s pomenom Abderhaldenove metode za ugotovitev nosečnosti, sva se lotila specijalnih zadač. Vojna je prekinila najino skupno delo in odgodila objavo rezultatov, ki so izšli šele l. 1917 v «Zentralblatt für Gynaekologie». Najini uspehi so bili v tem, da sva napravila v 28 slučajih 22-krat pravilno diagnozo, 6krat pa sva se zmotila. Nekaj slučajev je bilo torej nejasnih. Dasi takrat nisva prišla do metodike, ki bi se v vsakdanji praksi obnesla, je bilo vendar vprašanje ugotovitve spola s praktične in teoretične strani rešeno. Zadnji rezultat najinega dela je bil ta, da sva se prepričala o začasni nezanesljivosti tega načina ugotovitve spola pred rojstvom, obenem pa nada, da zboljšana metoda pripomore tej v načelu pravilni ideji do zmage.

Nisva se motila. Razni avtorji, med njimi ruski zdravnik Mainov in asistent znamenitega gynaekologa Selheima Lüttge so bazirali svoje eksperimente na istih domnevah, kot midva. Lüttge je poenostavil in izpopolnil Abderhaldenovo metodo s tem, da je zavrgel komplicirano eksperimentiranje s pergamentnimi mehurčki. S pomočjo alkohola je kondenziral beljakovine, izoliral plodne snovi in olajšal sigurno ugotovitev spola. Lüttge napoveduje spol deteta v materinem telesu s 100 odstotki verjetnosti.

S teoretičnega stališča je to nedvomno velik napredek, ki dviga pomen Abderhaldenovega izuma ter kaže v novi luči vpliv notranje procedure zlasti pri spolnih žlezah. Praktično danes še ni mogoče oceniti te «prognoze». Mogoče, celo verjetno je, da sprejmejo medicinski eksperimentalni zavodi v svoj repertoar tudi to krvno preizkušnjo, da strežejo radovednim roditeljem. Naj bo že tako ali drugače, ni pa izključeno, da bo računala s tem dejstvom tudi zakonodaja. Socijoloških in evgenetičnih uspehov danes še ni mogoče oceniti in zato se zadovoljujemo glede prakse s skeptičnim: Chi lo sa?«

Ljubezen med kaznjenci

Znano je, da je Francija vedno v skrbeh zaradi padanja porodov. To bo najbrže vzrok, da je bog ljubezni poškilil tudi med kaznjence, tokrat z dovoljenjem in celo na pobudo francoske vlade.

Kakor splošno znano, deportirajo francoska sodišča one kaznjence, ki so bili že večkrat obsojeni na večje kazni, v Novo Kaledonijo, otočje v Tihem oceanu, kjer morajo trdo delati in kjer jim je vse prej kot z rožicami postlano. V bližini Bourraila stoji nizka temna zgradba, prejšnja jetnišnica, sedaj se pa nahajajo v niej one jetnice, ki so se doslej lepo obnašale. Sedaj jih pošiljajo tjakaj, ako izjavijo, da se hočejo poročiti s kaznjencem. Nadzorstvo nad njimi je poverjeno redovnicam.

Ako se hoče oženiti kaznjenec, mora svojo željo sporočiti pismeno pristojnemu oblastvu. Če se je dobro obnašal in je na razpolago dovoli «dam», ki bi se rade omožile, se mu prošnja ugodi. Zaprte lepotice se sprehajajo pred kandidatom za sveti zakonski jarem, ki si jih temeljito ogleda. Ko se je jetnik za eno odločil, sporoči prednici svojo volio, da bi se s svojo «oboževanko» rad podrobneje seznanil. Prihodnji dan že lahko govori s svojo nevesto med štirimi očmi v tako zvanem «ženitovanjskem paviljonu», majhni leseni hiši sredi vrta. Obiski se vedno pogosteje ponavljajo. Srečni ženin dobi od svoje neveste tudi v dar kako lepo vezenino ali drugo ročno delo. Končno se praznuje svatba. Vendar je treba čakati na ta trenutek, da se nabere več parov, ki bi radi skočili v jarem. Poroka se praznuje z vsem ceremonijalom in jo svatje pridno zalivajo z alkoholom. Omeniti je treba, da morajo kaznjenci in tudi jetnice v Novi Kaledoniji trdo delati, so pa sicer razmeroma precej prosti in delajo kar hočejo, toda vedno pod strogim nadzorstvom.

Ali bodo potomci iz takih zakonov odgovarjali pričakovanju francoske vlade, ki ga ima od njih, bo treba še počakati.

Kdor želi

imeti obleko še k praznikom izgotovljeno in iz najboljšega angleškega sukna, naj si blago čimprej dobavi pri

Drago Schwab – Ljubljana.

Hudič v loži

Slavni ruski basist Šaljapin je gostoval te dni v Metropolitanski operi v Newyorku v svoji najboljši vlogi «Mefisto» v Boitovi istoimeni operi. Predstavi je prisostvoval v svoji loži tudi predsednik Zedinjenih držav Coolidge, ki se je baš takrat nahajal v Newyorku.

Kakor vse občinstvo, je bil tudi predsednik zadivljen nad neprekosljivim glasom in igro slavnega pevca. Zato je dal v odmoru vprašati, ali ne bi smel posetiti basista v njegovi garderobi, da mu čestita in izrazi svoje občudovanje. Coolidge je tak demokrat, da je smatral Šaljapina za sebi vzvišenega in se je hotel v tem pogledu postaviti na isto stališče, kot ga zavzemajo drugi ljudje, ako hočejo priti v dotiko s tako velikimi možmi kot je ruski umetnik.

Komaj je zaznal Šaljapin za predsednikovo željo, je takoj pohitel sam k njemu, ker ni hotel, da bi se predsednik največje republike na svetu, ki zavzema isti položaj kot kronane glave, potrudil k njemu v garderobo. V svojem kostumu kot «Mefisto» in našminkan je stopil nepričakovano v Coolidgeovo ložo kjer seje osupljemu predsedniku globoko priklonil, rekoč: «Ni stvar predsednika Zedinjenih držav, da bi poiskal hudiča. Amrak dolžnost hudiča je, da izrazi predsedniku svoje spoštovanje!»

Lahko si mislimo, kako je občinstvo debelo gledalo, ko je naenkrat zagledalo v predsednikovi loži slavnega ruskega pevca v njegovem rdečkasto-črnem kostumu kot poglavarja vseh vragov.

Glasni premogar

Dne 26. t. m. se je moral zagovarjati pred sodnikom v Londonu premogar Herbert Pavey, ki je spravljal s svojim neverjetno močnim in presunljivim glasom, s katerim je ponujal po ulicah premog, prebivalce celega mestnega dela v nepopisno jezo. Na vse zgodaj zjutraj je vozil po ulicah premog in klical gospodinje vkup s takim glasom, da je moral vsakogar vreči iz še tako globokega spanja. Njegov glas, ki ne zaostaja mnogo za močjo parne sirene, mu je sicer prihajal zelo prav, ker je vedela cela ulica, čim se je pojavil na njej, da prihaja mož s premogom in le tudi marsikdo rad kupil od njega kurivo, samo da ga ne nadleguje več njegov orjaški glas. Vendar ima vsaka stvar svoje meje, in tako tudi glas londonskega premogarja. Ljudje so se končno naveličali poslušati njegovega silnega glasu, ki ga je mož mnogokrat res preveč forsiral, in so ga končno tožili.

Sodnik je velel Paveyu, naj prav na glas zakriči, da se bo mogel uveriti, ali je tožba proti njemu utemeljena. Premogar je kaj ponosen na svoj glas in zato ni v prvem trenutku pomislil, da ga bo njegova izrednost še boli pokopala. Premogarjev krik je bil tako silen, da so si morali vsi, ki so bili v dvorani, zatisniti ušesa. Sodnik, ki je imel seveda ušesa odprta, da bo znal presoditi intenzivnost glasu, se je grozno ustrašil in je kar pobledel. V dvorani je bil tudi časopisni reporter, ki pravi, da je dobro videl, kako se je sodnikova lasulja vidno premaknila. Vsaj tako pravi oni časnikar.

Sodnik se je moral na lastna ušesa prepričati, da imajo Londončani prav in da nikakor ne gre, ponujati premog s takim glasom, ki mora vsakogar, ki ni popolnoma gluh ali pa ki ni skoraj čisto mrtev, vreči iz še tako hudega spanja. Zato ga je obsodil na 10 šilingov kazni (približno 150 Din) in na poravnavo sodnih stroškov.

Ali bo mož s tako silnim glasom še vnaprej ponujal premog z dosedanjo močjo svojega glasovnega materijala, je pač njegova stvar. Ako bo nehal, bo nemara mani zaslužil, pa mu tudi ne bo treba plačevati kazni.

× *Letošnje Noblove nagrade.* Komisija za razdeljevanje petih Noblovih nagrad za leto 1925. v Stockholmu je določila vsega skupaj 590.825 švedskih kron, tako da znaša vsaka nagrada 118.165 (nekaj manj kot dva milijona dinarjev).

× *K eksploziji v hamburškem pristanišču,* kjer so se vneli plini na petrolejski ladji «Saturnus» in so jo raztrgali na dvoje, se doznava sedaj, da je zahtevala nesreča 12 mrtvih. Devet mrtvecev so spravili na dan, ostale tri pa ni mogoče dobiti iz vode, čeprav jih neumorno iščejo potapljači. Ni izključeno, da so te žrtve pri eksploziji zgorele, ali pa jih je zračni pritisk vrgel daleč proč. Eno trupla so našli delavci približno 30 metrov od ponesrečene ladje na dnu reke Labe.

× *Zlato na Češkem.* V Marijini jami v rudniku pri Pribramu na Češkoslovaškem so naleteli te dni na precej izdatno zlato žilo.

× *50 zamorcev utonilo.* Kakor poročajo iz Johannisburga v Južni Afriki, je utonilo 50 zamorcev v reki Tugeli, ki je silno narasla vsled deževja. Tudi več belokožcev se pogreša.

× *Novo milijonsko mesto.* Menda bo dvaiset mest na svetu, ki imajo en milijon prebivalcev ali več. Najmlajše v tej vrsti je glavno mesto Avstralije, Sidney, ki je kot edino na najmlajšem kontinentu doseglo milijonsko število svojega prebivalstva.

× *Tornado v Argentiniji.* V državi Santa Fe v Argentiniji je divjal pretekli teden hud ciklon, tornado, kakor ga imenujejo v Ameriki, ki k sreči ni zahteval žrtev. Stvarna škoda je zelo velika.

× *Potovanje angleškega prestolonaslednika.* Princ Waleski, oficijelni naziv angleškega prestolonaslednika, se je ukrcal te dni na naddreadnought «Repulse», bojno križarko, težko 33.000 ton, s katero je nastopil potovanje po svetu, ki bo trajalo približno pol leta. Šel bo v Južno Afriko in Južno Ameriko. Obiskal bo angleške kolonije Gambijo, Sierro Leone, Zlato obalo, Zapadno Afriko in Kaplandijo. Približno tri mesec bo trajala vožnja po vodovju Južne Afrike. Prestolonaslednik si bo ogledal tudi razne kraje. Posetil bo razen tega Montevideo in Argentinijo. Na programu je tudi prepotovanje Južne Amerike z vzhoda proti zapadu preko Kordiljerov.

× *Ukinjenje smrtne kazni za vojaške prestopke* predlaga poročilo posebnega odbora angleškega parlamenta. To naj velja samo za dobo miru, ne nanaša se pa na upor.

Po slovanskem svetu

„Tatiček Masaryk"

Danes menda ni na kontinentu tako popularnega državnega poglavarja, ki bi se mogel meriti s priljubljenostjo Masaryka v vseh slojih ljudstva češke države. Dokaz za to nam nudijo številni darovi, katere je prejel prezident Masaryk o priliki svojega letošnjega rojstnega dneva.

Dne 7. marca je dospelo v predsedniško pisarno v Pragi neštevilno pošiljatev, ki so jih naslovili na Masaryka ponajveč siromašni ljudje iz republike. Večina političnih, kulturnih in gospodarskih društev je poslala slavnostne adrese s čestitkami. Slikarji, kiparji, pisatelji in glasbeniki so poslali svoja dela — slike, kipe, rokopise in skladbe. Neko učiteljsko društvo je zbralo kolekcijo doslej nezapisanih narodnih pesmi iz Tešina. Otroci so poslali najrazličnejše lastne izdelke. Obrtniki, kmetje, delavci so se spomnili prezidenta s predmeti iz svoje stroke. Deca je prispevala drobnarije: poslikana jajca, blazine, robce, srca iz testa, lesoreze, lutke, keramične predmete, pahljače, šale in slično. Povsod je bilo čitati napis »Tatičku Masaryku«. Neka dekliška šola je poslala krasno izdelano zastavico za predsednikov avtomobil. Neki kovač s kmetov je poslal delo, s katerim se je habilitiral kot pomočnik pri moistru pred tridesetimi leti. Neki siromašen bajtar iz Slovaške je daroval prezidentu starinski koledar iz leta Masarykovega rojstva. Neki brivec se je lotil originalnega dela: izgotovil je Masarykov portret iz samih las v različnih barvah. Neka stara žena iz Košic je poslala predsedniku topel šal s priporočilom, naj se dobro ogrne in zavije na ježi. Druga ženska iz Komarna je izvezla na blago Masarykovo sliko z najslavnejšimi izreki iz njegovih knjig in del. Neki starec in starka sta poslala predsedniku svojo sliko in fotografijo svojih sedmero sinov — Sokolov. Neki zidar iz jugovzhodne Moravske se je oglasil z vezivom, kateremu je dodal genljivo pismo z naslovom »Tatičku naš«. Napisal je, da je vezenje običajno ženski posel, toda on hoče pokazati, da umejo to za prezidenta tudi moški.

Prezident Masaryk je vseh teh darov iskreno vesel, ogleduje jih in razporeja. Predmeti pridejo v njegovo knjižnico in vsak darovalec prejme pismeno zahvalo za ljubeznivost, katero je izkazal državnemu poglavarju.

Obilić na Poljskem

Poročali smo že, da je odpotovalo beograjsko akademsko pevsko društvo «Obilić» na Poljsko, kjer se vozi od mesta do mesta in prireja koncerte. — 120 pevcev se nahaja na turneji pod vodstvom profesorja Gjaje in Vuliča ter kapelnika Matačića. Dne 12. marca je «Obilić» dospel v Lvov. Sprejem in pozdrav se je vršil v avli tamošnje univerze. Navzoči so bili zastopniki civilnih, vojaških in cerkvenih oblasti, pred katerimi je govoril v imenu vseučilišča rektor Sieradski v poljskem jeziku, prof. slavistike Lehr-Splawinski pa v srbohrvatskem jeziku.

Naslednji Obilićev koncert se je vršil v Lublinu 15. marca. Lublin ima privatno visoko šolo. 16. t. m. pa je dospel pevski zbor v Varšavo, kjer je že bil sestavljen centralni odbor za sprejemanje jugoslovenskih gostov na poljskih tleh. V tem odboru so bili predstavniki poljske prestolice, prosvetnega ministrstva, zunanjega ministrstva, visokošolskih, profesorskih, umetniških in novinarskih organizacij itd. Na postaji je pozdravil došle goste prof. varšavske univerze Porzezynski, ki je vodil lani «Poljsko-jugoslovensko akademsko kolo» na ekskurziji v Jugoslaviji. Ob 11. dopoldne so bili «Obilićevci» pozdravljeni na univerzi, kjer je govoril rektor Krzyształowicz ter zastopnik poljske akademske omladine, dočim sta v imenu naših akademikov odgovarjala profesor Gjaja in več drugih. Ta pozdrav je bil zelo prisrčen ter je bil pravcata manifestacija za Jugoslavijo. Zvečer so prisostvovali gostje izvajanju Verdijeve opere «Aida» v varšavskem gledališču. Naslednjega dne je priredilo prosvetno ministrstvo banket, katerega se je udeležil namestnik prosvetnega ministra Zawidski, namestnik zunanjega ministra Bertoni, veliki župan vojvoda Soltan, naš poslanik v Varšavi Simić in drugi odličniki. 18. marca se je vršila ustanovna skupščina «Udruženja prijateljev Jugoslavije», ki se je ustanovila na inicijativo poljsko-jugoslovenskega akademskega kola. — Ta organizacija ima centralo v Varšavi, svoje podružnice pa v vseh poljskih mestih. Zvečer tega dne je povabil direktor varšavske drame Szyfman Obilićevce v «Teatr polski» na predstavo drame «Jeanna d'Arc». Pred predstavo je imel pozdravni govor g. Gordzvlski. Vobče je prijetno iznenadilo akademike dejstvo, da je govoril Poljak v srbohrvaščini. Dne 19. marca je «Obilić» počastil spomin Neznanega vojaka na Placu Saskem ter položil ob tej priložnosti na grob nekoliko jugoslovenske zemlje, katero je prinesel z groba našega Neznanega vojaka, ki se nahaja v Avali pri Beogradu. Zvečer se je vršil v prostorih varšavske Filharmonije Obilićev koncert, katerega so se udeležili poljski premier Grabski, šef civilne pisarne državnega poglavarja Lenc in druge osebnosti.

Iz Varšave potuje «Obilić» še v Lodž, Poznanj in Krakovo. Povsod na Poljskem so Jugosloveni gostoljubno sprejeti in ni dvoma, da bodo vtisi naših akademikov iz Poljske v vsakem oziru izvrstni.

Komenskega dan v Pragi. Kakor vsako leto, so tudi letos obhajali v Pragi rojstni dan velikega češkega pedagoga Jana Amoša Komenskega. Proslava se je vršila v Veliki dvorani stare praške občine dne 22. marca. O delu Komenskega je govoril prof. J. V. Klima, ki je zlasti povdarjal idejo Komenskega neprestanega vračanja v domovino. Poleg tega se je bavil tudi z vojaškimi koalicijami, katere je Komensky organiziral proti Habsburgovcem. Slavnost je zaključilo pevsko društvo »Hlahol«, ki je zapelo par lepih zborov.

Smrt znanega češkega medicinca. V Pragi je pred kratkim preminul v 78. letu svojega življenja univerzitetni profesor in bivši vodja dermatološke in sifilidoške klinike na medicinski fakulteti Karlovega vseučilišča, dr. Viteslav Janovsky. Pokojnik spada med najizrazitejše osebnosti češke zdravniške stroke in je bil učenjak svetovnega slovesa. L. 1872. se je habilitiral za historijo medicine na praški univerzi in deset let pozneje je postal primarij splošne bolnice v Pragi. Bil je v svoji stroki zelo mnogostranski ter se je zelo zanimal tudi za socijalni položaj zdravniškega stanu. Napisal je mnogo razprav v raznih jezikih. Kot veneroloz se je proslavil na mnogih kongresih zdravniške vede. Umrl je kot član številnih svetovnih zdravniških korporacij.

Odlikovanje češkega učenjaka. Sodobni nestor čeških zgodovinarjev profesor August Sedlaček, ki je lani praznoval osemdesetletnico svojega rojstva ter ima velikanske zasluge za historično topografijo čeških dežel, je bil te dni odlikovan s Paplaskovo nagrado v znesku osemtisoč Kč s posebnim ozirom na dela, katera je izdal v zadnjih šestih letih. Sedlaček je napisal tehtno zbirko knjig »Češka mesta in sela«. V komisiji, ki je podelila Sedlačku nagrado, so bili zastopniki Karlove univerze, državnega glasbenega konservatorija, češke Akademije znanosti, književniškega društva »Maj«, Akademije umetnosti in drugi.

Češki Nobel. V Pragi je bil prošle dni položen temelj nekakšni domači Noblovi nagradi, ki se bo vsako leto podeljevala domačim tehničnim delavcem. O priliki 70 letnice inženjerja drja Hanuša Karlika, ki si je stekel izredne zasluge za pospeševanje moderne sladkorne industrije, se je osnoval fond, ki znaša 1.700.000 čeških kron in daje vsako leto 90 tisoč Kč obresti. Vsakoletne obresti so določene za tistega tehničnega delavca, ki ga spozna strokovna komisija za najzaslužnejšega praktika v inženjerski stroki. Nagrada se v nekih slučajih razteza tudi na delavce pri socijalni politiki, v narodnem gospodarstvu in sličnem. Navedena nagrada je največja od vseh dosedanjih nagrad, ki se podeljujejo v češkoslovaški republiki.

Zanimiv umetniški spor pred praškim sodiščem. V praški sodni dvorani se je te dni zaključil zanimiv umetniški proces. Akad. kipar Jaroslav Mara je tožil profesorja na umetnostno - obrtni šoli drja Jaromira Pečirko, znanega praškega kritika radi članka, katerega je slednji objavil v reviji »Volne Směry«. Mari je bila poverjena izvršitev poprsij za Narodno Divadlo in za Pantheon. Pečirka je napisal članek, v katerem je izrazil svoj dvom nad tem, je-li Mara, ki pripada mlajši umetniški generaciji, dovolj kvalificiran za izvršitev tega dela. Pred sodišče je bilo pozvanih na pričevanje okolu trideset starejših, znanih čeških upodabljajočih umetnikov, da povedo svoje mnenje. Med njimi so bili: Alfonz Mucha, Maks Švabinsky, prof. Kafka, kipar Lad. Šaloun, Frant. Bilek in drugi. Razvila se je živahna debata o tem, v koliki meri je kritika upravičena soditi o umetniških delih in v koliko je bila kritika umestna zlasti v danem slučaju. V prvem vprašanju so bila mnenja zelo različna in sodbe deljene. V drugem primeru pa se je pokazalo, da se je kritik lotil kritiziranja poprsij predno so bila izvršena in predno jih je videl. Najznamenitejša je bila na razpravi izjava češkega umetnika Bileka, ki je v izčrpnem govoru očrtal, kako težko je človeku soditi človeka, posebno umetnika. Na podlagi teh izvajanj je bil Pečirka obsojen na 700 Kč globe radi izpodkopavanja ugleda Jaroslavu Mari. Poleg tega mora odsedeti prof. Pečirka sedem dni v zaporu in poravnati sodne stroške. Revija pa mora prinesti natančen tekst obsodbe. Pravni zastopnik obsojenega drja Pečirke se je pritožil na višjo inštanco in zahteva razveljavljenje pravoreka ter zadoščenje za svojega klijenta.

Zabrana ruskega jezika na Poljskem. Ker je prišlo zadnje čase na občinskih sestankih v Pinsku do razpravljanja v ruskem jeziku, se je poljska vlada v Varšavi zavarovala proti uporabi tega občevalnega sredstva ter je zabranila vsem avtonomnim zavodom uporabo ruščine v javnem življenju. Dovoljena je raba beloruščine in ukrajinščine, občevanje v ruskem jeziku pa je prepovedano.

Gospodarstvo

Občni zbor Gremija trgovcev za Logatec

Cerknica. 29. marca.

Danes se je vršil v Cerknici ob mnogoštevilni udeležbi redni občni zbor Gremija trgovcev za pol. okraj Logatec.

Po kratkem pozdravnem nagovoru načelnika gremija g. Lenarčiča, ki je posebno pozdravil delegata Zveze gremijev trgovcev v Ljubljani podnačelnika g. Zebala in zastopnika Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani g. Žagarja, je sledilo poročilo o uspehih in ukrepih logaškega gremija v minulem letu.

Glavno točko občnega zbora je tvorilo vprašanje premestitve glavne obmejne carinarnice iz Rakeka v Logatec, na ta način, da bi delovala na Rakeku samo še carinska ekspozitura, ki bi odpravljala lokalni promet iz Loške doline, med tem ko bi se carinjenje tranzita vršilo v Logatcu

Po živahni debati in vsestranskem razmotrivanju tega vprašanja, ki naj predvsem omili veliko krizo v lesni industriji v Cerkniški in Loški dolini je bila z veliko večino sprejeta resolucija, ki pravi:

Člani Gremija trgovcev za pol. okraj Logatec so prepričanja, da je prvi in najnujnejši korak za olajšavo krize v lesni industriji Cerkniške in Loške doline — premestitev glavne carinarnice iz Rakeka v Logatec. Temu mnenju so se pridružili že na anketi dne 2. januarja t. l. zastopniki vlade in oblasti, železnice, glavne carinarnice Rakek in dalje generalni direktor carin sam, ob priliki svojega službenega potovanja. Zadnji imenovani je tudi že preteklo leto odredil premestitev carinarnice iz Rakeka v Logatec, ki pa žal iz neznanega razloga ni bila izvedena, čeprav je bilo v Logatcu za carinarnico že vse pripravljeno. Premestitev carinarnice bi se izvedla na skupno željo in v korist pridobitvenih slojev cerkniške in loške doline, brez oškodovanja Rakeka, ki dobi itak po že zaključeni pogodbi z Italijo — mednarodno postajo — v zadoščenje logaških in žirovskih gospodarskih krogov, v prvi vrsti pa v glavnem interesu naše državne uprave same, ki zamore z malenkostnimi investicijami urediti v Logatcu tako carinsko postajo, ki jo na Rakeku z večmilijonskimi vsotami ne bo zamogla ustvariti.

Ugoden položaj postaje Logatec je mero dajnim krogom itak dovolj znan ter iztaknemo vsled tega samo še sledeče točke, ki bodo po končani razmejitvi in dogovorih z Italijo, odločilnega vpliva v obmejnem prometu. Logatec je križišče glavnih mednarodnih cest proti Idriji, Gorici, Postojni (Trstu) in Žirem, na katerih bo promet po ureditvi naših odnošajev z Italijo gotovo oživel. Leži tudi na projektirani progi Ajdovščina - Gorica, ki bo prej ali slej uresničena, ker skrajša pot prometa do Benetk za približno 90 km ter je zahteva obojestranski trgovski interes. Razen tega je bila zgrajena v letu 1916. na tkzv. logaškem polju postaja z vsemi izogibalnimi tiri, katerih del je še danes po železniški upravi v uporabi in bi se s primernimi popravili sijajno uporabila za carinjenje tranzita.

Dejstvo, ki ne sme ostati neuvaževano je tudi, da je edina cesta iz Rakeka čez Planino v zaledje v časih spomladanskih in jesenskih poplav za vsak promet prekinjena.

Z rapalisko pogodbo je pripadla tudi Idrija sosednji državi. Z gotovostjo bi bilo računati, da se v trenutku, ko stoji glavna carinarnica v Logatcu, ta in njen okoliš (približno 62.000 preb.) zopet gospodarsko veže z Logatcem, na katerega teži.

Dejstvo je tudi, da ima glavna carinarnica tudi mnogo opravka s politično, sodno in davčno oblastjo, katere na Rakeku ni, pač je vse to v Logatcu na razpolago.

Ako končno pripomnimo, da je v Logatcu za preselitev carinarnice vse pripravljeno, bodisi glede prostorov za urade, bodisi glede stanovanj uradnikov, dalje za napajanje in krmljenje živine, smo prepričani, da se enodušni zahtevi po premestitvi carinarnice iz Rakeka v Logatec nemudoma ugodi.

Splošne dolžnosti davkoplačevalcev v II. četrtletju 1925

(Opozoritev Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.)

I. Dospelost direktnih davkov.

Dne 1. maja t. l. zapade v plačilo drugi obrokov davkov za l. 1925. Ako davek za l. 1925. še ni predpisan, je plačati obrok po višini zadnjega definitivnega predpisa. V tej izmeri plačani obroki se obračunijo povodom definitivnega predpisa za leto 1925.

V 14 dneh po dospelosti še neporavnani davki se prisilno izterjajo, za kar se začunijo poleg zamudnih obresti še ekseku cijske pristojbine, ki znašajo samo za opomin že 4 odstotke terjanega zneska.

II. Posebna pridobnina.

Javni računodaji zavezana podjetja vo dolžna vsako leto tekom 14 dni po odobrtvi računskega zaključka, a najkasneje do 30. junija, predložiti napoved za odmero posebne pridobnine.

III. Davek na poslovni promet.

Davkoplačevalci, ki so zavezani voditi knjige opravljenega prometa, so dolžni do 30. aprila 1925. odpremiti s posebno prijavo davek za I. četrtletje 1925.

Ostali davkoplačevalci, ki plačujejo davek na poslovni promet pavšalno, to je po višini prometa opravljenega v letu 1924. so zavezani plačati sočasno z ostalimi davki tudi drugi obrok davka na poslovni promet, predpisanega za leto 1925., v primeru pa, da ta še ni predpisan, v izmeri predpisa za leto 1924.

IV. Dopolnilna prenosna taksa.

Drugi obrok za taksno perijodo 1924/25. odmerjene dopolnilne prenosne takse, kolikor presega letni predpis znesek po 500 Din je plačati od dne 1 do vključenega dne 15. aprila t. l.

Kdor ne položi predpisane svote v tem roku, plača poleg redne takse in 8% obresti kot kazen še dvakratni znesek nepoložene takse.

V. Davčni predpisni izkazi.

Davčna oblastva razgrinjajo predpisne izkaze pravilma prvih 15 dni vsakega četrtletja, v drugem četrtletju t. l. torej od 1. do 15. aprila t. l.

Rok za vložitev prizivov proti davkom, predpisanim izkazi, ki se razgrnejo v omenjenem času, poteče po preteku nadaljnih 15 dni, to je koncem aprila t. l.

Občni zbor Udruženja izvoznikov v Beogradu

Naglašanje načela svobodne trgovine.

V nedeljo se je vršila v Beogradu v prostorih Eskomptne banke glavna letna skupščina Udruženja izvoznikov, kateri so prisostvovali številni delegati iz cele države. Zborovanje je otvoril Ljuba Srećković, ki je v kratkem nagovoru pozdravil prisotne in povdarjal važnost tega zborovanja. Za njim je prečital tajnik Gjoka Petrović poročilo upravnega odbora o delovanju udruženja v prošlem letu, ki se je nanašalo v glavnem na kreditno politiko, prometne prilike ter popolno svobodo dela izvoznikov. Glede trgovinskega poslovanja naglaša poročilo načelo svobode in zahteva ukinjenje izvozne carine, ki po mišljenju udruženja onemogoča pravilni razvoj trgovine.

Resolucija, ki so jo zborovalci sprejeli, ima pet točk, ki zahtevajo: 1.) da se ukine dosedanje omejevanje deviznega prometa glede odvzemanja tretjine deviz po Narodni banki; 2.) da država preneha s posebnim obračunavanjem vozarine na nekdanjih vicinalnih železnicah in na progah bivše juž. železnice; 3.) da se uvedejo direktne tarife za izvozne postaje in luke za izvoz blaga; 4.) da se v izdelanem zakonskem načrtu o gospodarskem svetu čim najbolj zaščitijo interesi izvoznikov in 5.) da se izvoznikom poveča kredit pri Narodni banki, ker je v prošlem letu bil naš izvoz za 1 milijardo 300 milijonov Din večji od uvoza.

Poljedelska razstava v Pragi

Kakor vsako leto bo priredilo tudi letos Poljedelsko udruženje češkoslovaške republike v Pragi v velikem obsegu znano Poljedelsko razstavo (od 15. do 31. maja). V okviru te razstave bo prirejena tudi razstava poljedelskih strokovnih časopisov, na kateri bodo zastopani vsi časopisi poljedelske stroke iz kraljevine SHS, posebno iz Slovenije («Kmetovalec», «Sadjar in vrtnar», «Lovec», «Slovenski čebelar» in druge strokovne publikacije).

Splošna poljedelska razstava bo razdeljena na razne skupine, kakor: rastlinstvo, poljedelstvo sploh, dalje gozdarstvo (varstvo gozdov), živalstvo, poljedelska industrija, poljedelski stroji, zadružništvo, poljedelsko stavbarstvo itd. Poleg že omenjene razstave časopisov bodo prirejene še tele posebne razstave: sadjarska, ribarska, lovska geologijska in živinorejska. V razstavnih dnevih bo Poljedelsko udruženje organiziralo zborovanja centralnih poljedelskih organizacij, ekskurzije na vzorna posestva in natečaj poljedelskih strojev.

Kakor je iz gornjega razvidno, bo navedena razstava v Pragi nudila posetnikom podrobnostni pregled vseh panog modernega poljedelstva in ne dvomimo, da bodo tudi interesenti iz Slovenije posetili v obilnem številu to pomembno razstavo.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (30. t. m.) Pšenica: baška, 2 vagona 465. Oves: srbijanski, Klemak, 3 vagoni 287.5 Turščica: 4 vagoni 185; baška, maj-junij, 5 vagonov 202.50; junij-julij 40 vagonov 210; sremska, junij- julij, 10 vagonov 210. Moka: baza »0«, 1 vagon 660. Otrobi: v jutnih vrečah, 3 vagoni 175. Tendenca v turščici nestanovitna.

= **Tarifni popust za vajeniško razstavo v Ljubljani.** Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani obvešča vse interesente, da je generalna direkcija državnih železnic z odlokom 6. t. m. odobrila za udeležnike in razstavljalce na vajeniški razstavi v Ljubljani, ki se bo vršila od 26. aprila do 8. maja naslednje vozne olajšave: 1.) posetnikom razstave in razstavljalcem je dovoljen 50-odst. tarifni popust od voznih cen pri vseh brzovlakih, osebnih in mešanih vlakih na vseh progah državnih železnic in progah, ki so pod državno upravo, izvzemši brzovlaka št. 5 in 6 in S. O. E. Posetniki imajo pri odhodu na razstavo kupiti cel listek, ki velja tudi za povratek, ako bodo imeli na razstavni legitimaciji potrdilo uprave, da so posetili razstavo. Zato morajo potniki dati pri nakupu voznih listkov legitimacije pri postajni blagajni žigosati, ker zgubijo sicer pravico na polovično vožnjo. Tudi se vožnja pri odhodu na razstavo in na povratku ne sme prekiniti. Navedena olajšava velja: a) za razstavljalce od 19. aprila do 15. maja; b) za posetnike razstave za potovanje od 26. aprila do 12. maja; c) za prevoz razstavnih predmetov pa veljajo tozadevni predpisi železniške tarife I/B, to je 50-odst. popust.

= **Reorganizacija Ljubljanskega velesejma.** Te dni se je vršil občni zbor konzorcija velesejma, na katerem se je soglasno sklenilo, reorganizirati dosedanjo družabno obliko konzorcij v reg. zadrugo z o. z. Povod temu je dala potreba, ker se je velesejem v teku zadnjih let tako razširil in vsestransko izpopolnil, da dosedanja oblika konzorcij, ki ni juridična, ni odgovarjala več cilju in namenu tega važnega, neprido bilnega gospodarskega podjetja. Za predsednika upravnega sveta nove ustanovljene zadruge Ljubljanski velesejem, razstavna in prodajna reg. zadruga z o. z. je bil soglasno izvoljen dosedanji predsednik konzorcija g. Ivan Knez, kateremu stoje kot podpredsedniki in člani upravnega sveta ob strani odlični zastopniki našega gospodarstva. Za predsednika eksekutivnega odbora in obenem predsednika velesejma je bil soglasno izbran zaslužni velesejmski strokovnjak g. Fran Bonač, predsednik dosedanjega glavnega odbora. Upamo in želimo, da se bo ta, za naš gospodarski razvoj tako pomembna institucija tudi v bodoče uspešno razvijala.

= **Dobave.** Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 10. aprila ponudbe glede dobave motorja (Drehstrommotor) in nekaterih pripadajočih strojev. — Pri direkciji državnih železnic v Sarajevu se bo vršila dne 18. aprila ofertalna licitacija glede dobave 105 kub. metrov borovih desk. — Predmetna oglasa sta v Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na vpogled.

= **«Trgovski Tovariš» št. 3.** ki je izšla te dni, prinaša med drugim: Gospodarski svet na vidiku; Vkniževanje delniške glavnice (Fr. Zelenik). — Borzni efektni posli (dr. M. Dobrila). — Na potu po Alzaciji (Benom Gregorič). — Kako naj čuvam svoje interese? — Iz zgodovine trgovstva in trgovine (Josip Golob). List stane letno 35 Din in se naroča na naslov: Uprava «Trgovskega Tovariša» v Ljubljani, Gradišče 17, I. nadstr.

= **Velesejem v Parizu.** Za velesejem v Parizu, ki se bo vršil letos od 9. do 24. maja, se dobijo prijavnice za razstavljalce in prospekti v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

= **Pred znižanjem cen belgijskemu koksu.** Iz Brusija javljajo, da bo belgijski sindikat koksa s 1. aprilom splošno znižal cene, najbrže za 10 frankov pri toni.

= **Vprašanje povratka Anglije na zlati standard.** Na seji spodnje zbornice je izjavil Churchill v imenu vlade, da se še ne more objaviti čas, v katerem se namerava uvesti zlati standard. Prej se mora rešiti še proračun novega finančnega leta. Proračunske razprave se pričakujejo koncem aprila.

= **Mednarodno oslabljenje bombažnih cen.** Tržišči v Newyorku in Liverpoolu beležita te dni padec cen bombažu (od 25.32 na 24.90 pensa). Vzrok za to je večja ponudba na angleških tržiščih, nekoliko ugodnejša poročila iz ameriških produkcijskih pokrajin kakor nadaljnje padanje nakupovanja s strani mednarodne tekstilne industrije.

Borze

30. marca 1925.

LJUBLJANA. Vrednote: 7-odst. posojilo 0 — 62.5, vojna škoda (156.5), Celjska posojilnica 210 — 212, Ljubljanska kreditna 235 — 252, Merkantilna 110 — 128, Prištedlona 828 — 840, Kreditni za trgovino 190 — 200, Strojne 0 — 134. Trbovlje 410 — 425, Vevče 100 — 110, Nihag 50 — 0 Stavbna 265 — 280. — Blago: zaključki: hrastovi frizi Ia, 25 — 60, 5 do 9 cm, fco meja, 1 vagon (1400); bukova drva, polsuha, 1 m dolžine, polena fco meja, 10 vagonov (25); pšenica Hard Winter 2, fco Postojna tranz., 2 vagona (486); fižol prepeličar Ia, fco Ljubljana, 1 vagon (350). Ponudbe so bile še v remeljnih, pšeničnih otrobih, turščici, ajdi in raznih vrstah krompirja. Povpraševalo se je po smrekovih in jelovih deskah, bukovem ogliju in fižolu mandolonu.

ZAGREB. V efektih tendenca nespremenjena. — Devizno tržišče. Baisse, ki je danes nastopila v devizah se ne pomni že preko leta dni na tukajšnji borzi. Tečaji posameznih deviz so zabeležili padec za preko 20 točk, kar velja špecialno za devizi na Dunaj in na Švico. Dunaj se je trgoval po 860— 865 napram 888 v petek, a Švica po 1182.5 napram 1215 v petek. Blaga je bilo mnogo, pa tudi povpraševanje je bilo večje, ker so kupcem konvenirale današnje cene. Ker je proti koncu meseca, je bil zabeležen tudi večji promet. Dinar je v Curihu poskočil za preko 10 točk, a še prorokujejo nadaljni porast. Na zagrebški borzi so notirale devize: Dunaj 852—872, Berlin 0—1470, Italija izplačilo 250—253, ček 250—253, London izplačilo 290.05—293.05, Newyork kabel 0—61.25, ček 60.57—61.57, Pariz 317.5—322.5 Praga 180.7—183.7. Švica 1177—1187; efekti bančni: Trgo 16—17, Eskomptna 104—106, Kreditna Zagreb 104—105, Jugo 100—101, Slavenska 72—0, Hipo 57.75—59, Prištedlona 830—840, Narodna 0—3700; industrijski: Eksploatacija 42—47, Goranin 30—45, Isis 59—61, Nihag 50—55, Gutmann 450—470, Trbovlje 415—0, Union 0—485, Drava 185—200, Narodna šumska 25—30; državni: 7% posojilo 0—63.5, agrarne 29—32, vojna škoda per kasa 161—162, obračun 160—162.5.

BEOGRAD. Položaj zaradi skoka dinarja za vse devize mlačen. Poslovalo se je na bazi 8.38—840 za Beograd v Curihu. Notirale so devize: Dunaj 850—862, Berlin 1460—1470, Budimpešta 0.0855—0.0858, Italija 251.25—251.75, London 293—293.35, Newyork 61.25—61.30, Pariz 321—323, Praga 181.5—181.75, Švica 1184—1186.

CURIH. Beograd 8.326, Newyork 518.50, London 24.77, Pariz 27.25, Milan 21.20, Praga 15.375, Budimpešta 0.0072, Bukarešta 2.425, Sofija 3.70, Dunaj 73.10.

DUNAJ. Beograd 11.53 — 11.57, Berlin 168.80 — 169.40, Budimpešta 98.10 — 98.50, Bukarešta 3.32 — 3.34, London 33.80 do 33.98, Milan 29 — 29.12, Newyork 709.35 do 711.85, Pariz 37.35 — 37.52, Praga 21.015 — 21.095, Varšava 136.15 — 136.65, Sofija 5.15 — 5.19, Curih 136.72 — 137.22; dinarji 11.48 — 11.54, lire 29 — 29.20.

PRAGA. Beograd 54.75, Dunaj 477, Rim 138.125, Newyork 33.80, Curih 652.625.

BERLIN. Beograd 6.60 Milan 17.18, Praga 12.43, Curih 80.865.

Sport

Ilirija : Primorje 6 : 0 (5 : 0)

Tekma predčasno zaključena.

Največje zanimanje vzbuja med našim občinstvom od vseh prvenstvenih tekem brezdvomno boj med Ilirijo in Primorjem. S sportnega stališča je pravzaprav to zanimanje skoraj nerazumljivo, ker so moči teh dveh klubov od časa, odkar se je Primorju posrečilo z 1 : 0 premagati prvaka Slovenije, tako različne, da nihče ne more računati s pravim sportnim bojem. V tem oziru je marsikatera druga prvenstvena tekma mnogo zanimivejša. Nogometno moštvo Prim. je od one srečne in tudi zasluženo zmage precej nazadovalo, da tudi sedanji Iliriji, ki še ni dosegla višine svoje prejšnje forme, ne more veljati za takega sportnega konkurenta, ki bi jo mogel resno ogrožati.

Toda kljub temu je ta prvenstvena tekma najbolj obiskana in pri malo boljšem vremenu bi v nedeljo videli na igrišču za Ljubljano rekordno število gledalcev. Pri občinstvu je pač znano, da si pri tej tekmi ne stojita nasproti dva sportna druga, temveč dva neprijatelja. In iz tega izvira žalibog velika privlačnost te tekme.

Nedeljska tekma je grdo končala. Vsak, ki v resnici ljubi naš sport, občuti v svoji notranjosti nekak gnjev in se vprašuje, ali je bilo treba zopet razpaliti sovražne strasti med obema kluboma, ki so se v zadnjem času vsaj nekoliko polegle. Ali bo imel naš sport kake koristi od nepremišljenega dejanja posameznega igralca? Da se preprečijo taki incidenti, je pač dolžnost podsaveza, da natančno preišče incident brez ozira na levo ali desno in da krivce, eksemplarično kaznuje.

Tekmo, ki je potekla v trajni premoči Ilirije, je moral sodnik v 32. minuti drugega polčasa prekiniti. Med primorjanskim vratarjem Ermanom in ilirijanskim napadalcem Dobrletom je došlo do spopada, po katerem so nezavestnega Dobrleta odnesli z igrišča. To je dalo nekaterim igralcem povod, da so na nepravilen način hoteli braniti svojega tovariša. Na igrišče je vdrlo tudi občinstvo in tekme je moralo biti konec.

Ilirija je skoraj skozi vso tekmo izvajala generalen napad na primorjansko svetišče. Pri tem jo je precej oviralo vsled dežja slabo igrišče. Toda kljub temu je moralo Primorje povetiti vse svoje moči obrambi, pri kateri je pomagala celo napadalna vrsta. Primorju se le redkokedaj posreči priti pred ilirijanska vrata. V 15. minuti doseže Oman vodstvo za Ilirijo. Prvi strel odbije Erman, steče iz gola in Oman scorta. Drugi gol pade iz of side po Milanu v 25. minuti. Prosti strel proti Iliriji ostane neizrabljen, istotako korner. Zopet napada Ilirija. Lep strel Omana se odbije od prečke, toda že v 33. minuti leži po Omanu tretjič žoga v mreži. V 44. minuti strelja Oman zopet proti golu, toda izgleda, kakor da bo šla žoga v avt. Perpleksnost Ermana, ko vidi žogo v desnem kotu mreže, je zato velika. Ne mine ena minuta in Inke, ki hoče centrirati, doseže peti uspeh Ilirije.

Po pavzi se Primorje uspešno brani. Šesti gol v 9. minuti je brezdvomno zasluga Zupančiča, ki je Dobrletu vse pripravil, da je mogel scortati. Sledijo vehementni napadi od strani Ilirije, dokler ne pride do obžalovanja vrednega incidenta.

Igra Primorja je bila docela defenzivna. V Slamiču ima primorjanska obramba dober oslon, dočim je njegov partner Berčič neporaben na tem mestu. V drugem polčasu ga je zamenjal Jančigaj. Primorjanski vratar Erman je bil zelo dober. Po daljšem igranju se bo brezdvomno razvil v dobrega vratarja. V krilski vrsti je bil fair, požrtvovalen in koristen igrač srednji krilec Vindiš. Napadalna vrsta se ni mogla uveljaviti. V defenzivi je zelo pomagal Birsa.

Duša ilirijanskega moštva je bil tudi topot srednji krilec Gabe, ki je pokazal izredno igro. Dobro mu je zlasti v drugem polčasu sekundiral mladi Kos, dočim Lado ni bil na višini. V napadalni vrsti je topot Zupančič I. zopet pokazal svoje prejšnje vrline. Tudi Milan, ki igra z izredno mirnostjo, in Oman sta odgovarjala. Inke se je od zadnje tekme nekoliko izboljšal. Dobrlet, redno nevaren za vrata nasprotnika, je že večkrat igral boljše.

Sodnik Kramaršič je precej grešil glede of sidov.

Ilirija jun. : Primorje jun. 1 : 0 (0 : 0). Precej odprta igra. V drugi polovici je sodnik izključil srednjega krilca Primorja Arharja.

Druge nedeljske nogometne tekme.

MARIBOR: *S. K. Maribor : Jugoslovenski akad. (Graz.) 1 : 1 (0 : 0).* Maribor je s vojo igro zelo razočaral, posebno z ozirom na pričakovano dobro formo, ki jo je pokazal v prvenstvenih tekmah v Ljubljani. Skupna igra s kratkimi pasi po zemlji je bilo najboljše, kar je Maribor v tej tekmi pokazal. Vkljub veliki premoči pa so bile akcije vsled nesporazumljenja med obemi stranmi napada brez uspeha. Od akademikov, ki študirajo v Gradcu, je bil najboljši vratar, ki je goste obvaroval poraza, levi branilec in srednji napadalec. Ostali 1 kot posamezniki 1 v skupni igri mnogo slabši. Sodnik g. Frankl. Med publiko je bilo mnogo zastojnkarjev. Da se zasigura tudi materijelen uspeh prireditve, bo treba napraviti nov plot.

ČAKOVEC: S. V. Rapid (Maribor) : S. K. Čakovec 4 : 1 (4 : 0). Mariborski Rapid ki je gostoval v nedeljo v Čakovcu, je s prav lepo in sigurno zmago dokumentiral svojo dobro formo. Po silno nadmočni igri v prvem polčasu je bil po pavzi potisnjen nekoliko v defenzivo.

MURSKA SOBOTA: S. K. Celje (Celje) : S. K. Mura 5 : 0 (3 : 0). Celjali so bili skoro v stalni premoči, ki pa vsled premehke napadalne vrste, nekaj pa tudi vsled dobre obrambe domačinov ni dovolj visoko izražena v rezultatu.

ZAGREB: *Gradjanski : Concordia 3 : 1* (2 : 0). Zelo napeta tekma, pri kateri je bil Gradjanski tehnično boljši in je tudi njegova zmaga zaslužena. Dva gola Gradjanskega in eden Concordije so padli iz enajstmetrovk. — *Hašk : Železničarji* 6 : 0 (5 : 0). Nepričakovano visoka zmaga Haška. — *Prijateljske tekme:* Croatia : Makabi 3 : 1 (2 : 1); Ilirija : Zmaj 2 : 1, Olimpija : Pekari 1 : 0.

BEOGRAD: Jadran : Jedinstvo 2 : 0 (1 : 0), BSK. : Soko 2 : 0.

DUNAJ: *I. liga:* Amateure : Sportklub 1 : 1 (1 : 0), Rapid : Slovan 1 : 1 (1 : 1), Hakoah : Wacker 2 : 2 (1 : 0), Simmering : Rudolfshügel 4 : 1 (2 : 1). Rudolfshügel je v nevarnosti, da pade v II. razred. *II. liga:* WAF. : International 2 : 1, Floridsdorfer : Sturm 4 : 1, Hertha : Nicholson 1 : 1, Bewegungsspieler : Weisse Elf 1 : 1, Ostmark : Vorwärts 3 : 1, Germania : Sportfreunde 1 : 1.

PRAGA: Senzacija nedelje je bila prvenstvena tekma med Sparto in DFC. Nemci so sicer v odlični formi, vendar pa se ni pričakoval poraz Sparte, ki je podlegla z 1 : 2. Za Sparto je scortal Dvoraček za D. F. C. Kuchinka (enajstmetrovka) in Bobor. Ostale prvenstvene tekme: Union Žižkov : Čechie Košire 2 : 2, Nuselsky : Meteor VIII 1 : 1.

BUDIMPEŠTA: Revanžna tekma med praško Slavijo in FTC., ki je zadnjo nedeljo v Pragi podlegel s 6 : 0, je zopet prinesla z 1 : 0 zmago praški Slaviji.

FRANKFURT: S. V. Frankfurt : I. F. C. Nürnberg 2 : 1.

AMSTERDAM: Admira (Dunaj) : Židenice 1 : 1. Zaradi slabega vremena so igrali le prvi polčas.

Kako so «odkrili» Nurmija

Nurmi zopet teka.

V zadnjem članku o Nurmiju smo podali kratko biografijo Nurmija, tega slavnega tekača, ki je tek povzdignil v znanost in ki ni le najboljši tekač sveta, temveč tudi zelo zagoneten človek. Sportni publicist Nils Nilsson piše o njem v «Deutsche Fussballzeitung» nastopno: Nurmi je tip mizantropa, ki brez besed hodi svoja pota. Ali ga je že kdo videl smejati se? Nihče! Nurmi nima prijateljev, niti med svojimi znanci, pojm tovarištva je za njega neznan.

O tekaški karijeri Nurmija imamo pravzaprav le malo podatkov. Njegov pravi tekaški talent so odkrili šele pri vojakih, ko je zmagal pri hoji v polni vojni opremi ter s tem obrnil pozornost nase. Finski časopis objavlja opis očividca o tem tekmovanju ter pravi:

Nekega dne je prišel Nurmi kot vojaški novinec k regimentu. Bil je dober vojak ter je kmalu postal podčastnik. Kot tak se je udeležil tekme v hoji s popolno vojaško vojno opremo. To tekmovanje je bilo začetek njegove sportne karijere. Proga te tekme je znašala 20 kilometrov. Tekmovalci so jo morali prehoditi ali preteči v polni opremi. Kdor misli, da je Nurmi «marširal», se moti. Za hojo Nurmi ni imel mnogo volje, za to so mu bile noge predolge. Ako pa ima kdo premalo časa in predolge noge, mora teči. Zato je Nurmi postal nevaren za svoje sotekmovalce. Nurmi je z njimi stal na startu. Ko je padel strel, ni nihče mislil, da bo v tem zamišljenem podčastniku po eni uri 17 minut odkrit nov tekaški talent. Ko se je z obrata javilo, da v veliki razdalji vodi podčastnik Nurmi in da je vso progo tekel in ne hodil, se je splošno mislilo, da bo kmalu omagal. Toda isti Nurmi, ki je v Parizu vzbujal občudovanje, se je že takrat igral s pojmi človeških naporov in utrujenosti. S 30 funti na hrbtu je tekel vso progo od kraja do konca, z dolgimi koraki, ne da bi kazal kake utrujenosti. Prišel je na cilj 20 minut pred drugimi. To je zgodovina «odkritja» tega tekaškega fenomena.

Kakor poroča dunajski «Sporttagblatt» iz New Yorka z dne 25. marca, je Nurmi po enem tednu počitka zopet startal na poldrugo milijo ter zmagal. Čas se ni še javil. Sedaj odide v Kalifornijo. Vest o njegovi operaciji torej ne more odgovarjati resnici. O tej zadevi bomo vsekakor še poročali.

Cross country za državo prvenstvo se je vršil v nedeljo v Zagrebu na 7500 m dolgi progi. Startala so moštva Marathona, Gradjanskega, beograjske Jugoslavije in beograjskega Sokola. Zmagalo je moštvo Gradjanskega (Zemljak, Kralj, Novak, Zubak). Sledili sta Jugoslavija in Marathon. Kot prvi je dospel na cilj Zemljak (Gradjanski), kot drugi pa tudi nam znani Kumer (Marathon), ki je v Ljubljani nastopil za barve S. K. Primorja.

LLAP. V sredo 1. aprila ob 20. uri seja upravnega odbora LLAP. v damskem salonu kavarne Emona. — Tajnik.

LLAP. (hazena). V sredo 1. aprila ob 18. uri trening v jahalnici na Bleiweisovi cesti v svrho sestave reprezentance za medmestno tekmo Zagreb : Ljubljana, ki se vrši dne 26. aprila v Zagrebu. — Ilirija, Hermes in Atena morajo poslati na trening svoje prve družine. Klubi dajo svojim članicam garderobo na razpolago.

S. K. Ilirije nogometni trening tekoči teden v sredo in petek ob 17. uri. V nedeljo prv. tekma z Rapidom v Mariboru. — Načelnik.

S. K. Primorje. Plenarna odborova seja se vrši danes v torek, 31. t. m. ob 20. uri v restavraciji «Zvezda». Pozivljajo se gg. odborniki, da se polnoštevilno udeleže. — Tajnik.

Izdajatelj in lastnik: «Konzorcij «Jutra».

Odgovorni urednik: Fran Brozovič.

Tisk Narodne tiskarne v Ljubljani.

Dopisi

ZG. ŠIŠKA. Voditelji samostojnežev hvalijo Boga, da imajo priliko voditi časopisno polemiko v svojem glasilu. Zaslugo za to pripisujejo JDS. Iz srca jim privoščimo, če jim z našimi noticami prinašamo Bogu dopadajoče delo. Voditelj g. Černe, ki se čuti prizadetega, ako se omeni mahinacije samostojnežev v občini, pa hoče še več, hoče, da bi časopisno polemiko raztegnili na široko in se podpisovali za kratek čas. To veselje radi njemu prepustimo in sme biti vsak teden podpisan v «Kmetijskem listu», kjer se čuti tako domačega, kot petelini na domačem gnojišču. O pritožbi samostojnih radi podelitve podpor ubožnim otrokom pa bi še enkrat prosili g. Černeta, naj sporoči, kdo je spisal pritožbo na občinski svet, in kdo je bolj upravičen podpore sprejeti, tisti, ki so isto prejeli ali on. O tem so sicer občani že prepričani, a morda bo on uganil le najbolje. Na nivo polemike, kot se vodi v njegovem glasilu, se pa ne bomo spuščali in mu isto še v naprej prepustimo.

KRANJ. Kolo jugoslovenskih sester ima redni, letni občni zbor v četrtek 2. aprila ob petih popoldne v stranski sobi Narodnega doma, z običajnim dnevnim redom. — Istega dne zaključimo tudi naš šivalni tečaj v tukajšnji sirotišnici z razstavo izdelkov. Mnogo lepih, potrebnih in vsakovrstnih ročnih del bo na vpogled. Vstop prost. Prostovoljni prispevki dobrodošli. Vabimo vljudno slavno občinstvo in vse sestre, iz mesta in okolice, da si ogledajo. Razstava ostane odprta le v petek 3. aprila od 9. — 12. ure in od 2. — 6. ure. Ne zamudite!

BLATNA BREZOVICA PRI VRHNIKI. Na praznik, dne 25. t. m. sta počastili gasilno društvo v Blatni Brezovici učiteljica in koncertna pevka ga. Vukova in učiteljica gdč. Sirnikova (klavir), obe z Vrhnike, s prvovrstnim umetniškim koncertom. Bogati in užitkapolni vspored sta absolvirali z umetniško dovršenostjo. Vsaki točki je sledil dolgotrajen aplavz. Nekaj točk je tako ugajalo, da se jih je moralo na občo željo ponoviti.

BLED. V petek je prinesel «Slovenec» dolgo klobaso, polno hujskarij in zabavljanja čez napredni občinski odbor, ki dovoljuje županu Kendi sredstva, da more kot naš prometni minister tako uspešno in krasno vršiti svojo nalogo. Naj se o našem županu misli, kar se hoče, vsakdo mu mora dati najlepše izpričevalo in mu priznati. da dela pridno, energično in uspešno za naš tujski promet. Sam žrtvuje čas, denar, zemljo: vse za naš blagor. Pridite danes na Bled, pa boste videli, koliko je drugačen od takrat, ko je županoval Rus, ki je še 8. dec. pri shodu pri Florjančiču javno izrekel krilate besede: Naša stranka SLS ni interesirana na tujskem prometu. Če bi bili volilci pametni in uvidevni možje, bi sami iz stranke vrgli moža ki si upa kaj takega izreči, kaj bi bil Bled brez tujcev? Danes naj gosti izostanejo, pa je tri četrtine posestnikov na kantu! Zato pa bi morali vse župana Kendo v njegovem poslu podpirati namesto ga ovirati pri izvrševanju dela, ki je potrebno za promet in privabitev tujcev. Res se ceste širijo, delajo pota in odstranjujejo zapreke, ki ovirajo promet in to stane mnogo denarja. Kje pa naj istega dobi? Napredni obč. odbor mu je dovolil posojilo, ki ga bo pa čez poletje plačal, ko dobi denar od izmenice. Ta bo namreč nesla v 5 letih 2 milijona Din in sam Zdraviliški dom se je isti oddal za letno najemščino 130 tisoč Din. Kmetje in posestniki ne bodo plačali nič ali prav malenkostno vsoto 14.000 Din z graščino Wilsonio in s Kendovo graščinsko upravo vred za vse tujske naprave. Tisti, ki oddajajo stanovanja tujcem, plačajo 75.000 Din obč. davka, kar je tudi malenkostno v primeri s stroški za obč. ceste in pota. Končno je «Slovenec» napadel župana, češ da ni predložil občinskih računov za preteklo leto. Če bi bil «Slovenčev» dopisnik molčal, bi pokazal, da je moder, tako pa iz njega gleda samo hujskanje in zabavljanje. Župan je pri zadnji obč. seji imel lahek odgovor na to vprašanje: Jaz sem račune pravočasno predložil, ali pregledovalec iz Vaše stranke jih še ni pogledal. zato jih pregledanih še ne morem predložiti. Tableau!

JESENICE. Podružnica sv. Cirila in Metoda je imela dne 26. t. m. redni občni zbor. na katerem se je izvolil sledeči odbor: predsednik dr. Fran Kogoj, podpredsednica ga. Milena Stegu, tajnica gdč. Milica Korošec, blagajničarka ga. Ema Pibrovec. Namestniki: g. Mešiček Hugon, Hlebanja Franc, Uršič Franc in Pibrovec Leon. — Zvečer je imela občni zbor tudi podružnica Jug. Matice. Dohodki v preteklem letu so znašali na članarini 1494 Din, «dinarski dan» je vrgel 1225 Din, za koledarje se je izkupilo 978 Din in tombolskih kart se je prodalo za 1350 Din. Novemu odboru se je naročilo, naj napravi kako večjo prireditev v podružnične namene. V odbor so izvoljeni sledeči: predsednik g. dr. Fr. Kogoj, podpreds. g. župnik A. Kastelic, tajnik Uršič Franc, blagajnik Pibrovec Leon, poleg teh pa še: Gospodarič Jakob, Ema Pibrovec, Pavšič Rudolf in Žerjav Marija.

BREŽICE. Učenci meščanske šole so priredili v soboto in nedeljo v veliki dvorani Narodnega doma igro «Krojaček-junaček» v prid pomladku Rdečega križa. Obisk je bil pri vseh predstavah zelo povoljen. Hvaliti mlade igralce mislimo, da pač ni potrebno, vsi so svoje vloge izborno izvršili. Zasluga za tako lep večer gre požrtvovalnemu učiteljstvu naše meščanske šole pod vodstvom g. ravnatelja Pilgrama. Delo je težavno, Brežičani pa vendar upamo, da nas mladina še večkrat razveseli s takšnimi predstavami.

ŠT. JURIJ ob juž. žel. Knjižnica Št. Jurij ob juž. žel. je imela dne 23. t. m. ob prav lepi udeležbi občni zbor. Knjižnica, katero je ustanovil pred več leti sedanji meščanskošolski ravnatelj v Ptuju g. Kveder, se vsled požrtvovalnosti marljivega učiteljstva prav lepo razvija ter je danes gotovo ena najlepših in najdragocenejših podeželskih knjižnic, katero prav marljivo poseča mladina iz tržke okolice. Stari odbor, ki je bil zopet soglasno izvoljen, nam je najboljši porok, da je knjižnica v najboljši oskrbi. — Na praznik dne 25. t. m. se je vršila v nabito polni dvorani g. Klajšeka Meškova «Pri Hrastovih» v prid Jugoslov. Matice. Vsi sodelujoči so izvrstno rešili svojo težko nalogo ter sta se predvsem odlikovala g. poštar Stegenšek ter njegova gospa soproga. Moralni kakor tudi materijalni uspeh igre je jako lep.

ŠT. LENART V SLOV. GORICAH. Kakor smo že poročali, Karel Aubl več kakor tri leta ni hotel sprejeti k gasilnemu društvu zavednih Slovencev, ki so javili svoj pristop. Še več, porabil je to društvo kot konkurenčno društvo tukajšnjemu Sokolu na ta način, da je nalašč prirejal veselice gasilnega društva takrat, kadar je bila pripravljena kaka prireditev Sokola. Vsled ponovnih pritožb odklonjenih Slovencev, je skušal dati društvu na zunaj vsaj za silo slovensko lice. Leta 1923. so upeljali na papirju slovensko poveljevanje, leta 1924. so celo pristopili k JGZ., odstranili turnerske znake na gasilskem domu, znotraj pa je ostalo vse pri starem. Ko so ostali vsi pozivi oblastev, naj pridejo k pameti in naj ne vodijo v nepolitičnem društvu politike, brez uspeha, je končno veliki župan društvo razpustil ter naročil občini, naj takoj prevzame od razpuščenega društva premoženje in je izroči novo ustanovljenemu gasilnemu društvu. Karel Aubl in Franc Štupica, ki je bil vedno odporni duh Aubla, pa sta pokazala ravno sedaj svojo politično spretnost pri občini. Ko so se prijavili zastopniki novega društva pri županstvu, so zvedeli neverjetno novico, da občina noče prevzeti imetja razpuščenega gasilskega društva, pri občinski seji pa se je klerikalna večina izjavila solidarno z Aublom. Vsi so namreč čakali na novega velikega župana, ki je imel priti po 8. februarju. A tudi ta dan jih ni spametoval, ker so očividno verjeli lažnjivim «Slovenčevim» vestem. Nov kategoričen ukaz velikega župana je naletel na enako borbenost klerikalne večine. Nič ni pomagalo, da je prišel celo komisar sreskega poglavarja pihat Aublu na dušo, naj ne bo nespameten, ker mu mora biti vendar jasno, kaj bo sledilo njegovi trmi. To kar bi moral veliki župan storiti že po prvem nastopu Aubla in sodrugov, je končno napravil potem, ko se je ves politični aparat angažiral že več, kakor dovoljuje ugled oblasti. Razpustil je namreč še občinski zastop. Tako izgleda «demokratsko nasilstvo».

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5·—.

Ženitve, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1·—. Najmanjši znesek Din 10·—.

Obrt

Slamnike in svilene klobuke ter vsakovrstno preoblikovanje priporoča M. Jegliš, Slomškova ulica štev. 27. 112

Vsakovrstne klobuke nakitene, od 120 Din naprej pri Stuchly-Maschke, Ljubljana, Židovska ulica. 154

Pouk

Matematiko poučuje profesor. Ponudbe na upr. «Jutra» pod šifro «Matematika». 7389

Službe (dobe)

Vajenec pridèn in pošten, se sprejme v manufakturno in konfekcijsko trgovino. Naslov pove uprava «Jutra». 7302

Kuharica prva in druga, se iščeta za sezono za večje podjetje. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Hotel». 7300

Črkoslikarski pomočnik se sprejme takoj v trajno delo pri ljubljanski tvrdki. — Le pismene ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Črkoslikar». 7181

Trg. pomočnik se sprejme takoj v trgovino z mešanim blagom. — Prednost imajo reflektanti, kateri so spretni manufakturisti ter strežejo tudi v železnini. — Ponudbe na naslov: Ivan Veselič, trgovec v Ormožu. 7179

Izvrstna gospodinja perfektna kuharica, se išče kot družabnica za boljšo hotelsko restavracijo v slovenskem letovišču, želi se nekoliko gostilniškega inventarja. — Ponudbe pod «Gotovina ni potrebna» na upravo «Jutra». 7381

Pridno dekle k otroku, ki bi se obenem učilo šivanja, išče šivilja. Naslov pove upr. «Jutra». 7442

Iščejo se potniki dobro vpeljani pri privatnih strankah, za zelo dopoen predmet. — Nasloviti na upravo «Jutra» pod šifro «Radnik». 7428

Učenec za pekovsko obrt, se sprejme z vso oskrbo. Prednost imajo snažni in pridni dečki. — Oglasiti se je osebno ali pismeno na naslov: Ignac Ferian, pekarija, Letuš, Savinska dolina. 7397

Postranski zaslužek Potrebujem KORESPONDENTA za francoščino, kateremu bi pošiljal delo na dom. Pogoj: perfektno trgovsko znanje. Ponudbe z navedbo honorarja na upr. «Jutra» pod značko «Korespondent». 7414

Postrežnica poštena in čista, se išče takoj za čez dan, za hišno delo. Hrana v hiši, stanovanje doma. Naslov pove uprava «Jutra». 7[illegible]

Več čevljarjev sprejme takoj za zbita in tokšana dela Peter Gregorc v Mariboru, Pod mostom 22. 7447

Službe (iščejo)

Mesta vzgojiteljice iščem pri dojenčkih in mlajših otrocih. Grem tudi k otrokom brez matere. — Naslov pove upr. «Jutra». 7335

Črkoslikarski pomočnik dobro izvežban, išče službe. Naslov pove upr. «Jutra». 7175

Prodajalka dobro izurjena, želi premeniti mesto v večjo špecerijsko trgovino — gre tudi na deželo. Naslov pri podružnici «Jutra» v Mariboru pod «Vestna in zanesljiva». 7268

Mehanik 24 let star, želi vsled izpopolnitve učne dobe k avto-garažam. — Plača in drugo po dogovoru. Nastop takoj ali pozneje. Ponudbe pod «Agilen, pošten in delaven» na upravo «Jutra». 7295

Prodajalka špecerijske stroke, vajena nekoliko pisarniških del in strojepisja, išče službe kjerkoli. Ponudbe na upr. «Jutra» pod značko «Prodajalka 8441». 7402

Kolarski pomočnik išče primerne službe na deželi ali v mestu. Naslov v upravi «Jutra» 7425

Gospodična želi par mesecev prakticirati v trgovini meš. blaga. Gre tudi brezplačno. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Poštena 3434». 7416

Mesto hišnika išče samec. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Delaven in pošten». 7418

Deček poštenih staršev, z dežele, star 15 let, s 4 razr. ljudske šole, želi v kako trgovino kot vajenec. Ponudbe s pogoji na upravo «Jutra» pod šifro «Vajenec 2725». 7406

Mlad trg. pomočnik ki je dovršil učno dobo v trgovini z mešanim blagom s prav dobrim spričevalom, zmožen slovenskega in nemškega jezika, išče mesto pomočnika v dobro idoči trgovini, bodisi v mestu ali na deželi. Naslov: Fran Švarc, Pesnica. 7419

Krojaški pomočnik z dveletno pomočniško dobo, išče delo. Eventuelne ponudbe pod «Krojaški pomočnik» na upravo «Jutra» v Celju. 7408

Blagajničarka spretna računarica, s lepo pisavo in ki bi event. pomagala tudi v pisarni ali trgovini, želi službe za takoj. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Spretna računarica». 7300

Magister farmacije želi premeniti mesto. Dopisi se prosijo na upr. «Jutra» pod «Magister farmacije». 7431

Prodam

Otroški vozički SPORTNI in LUKSUZNI po najnižji ceni in največja zaloga. Prodaja na obroke — «TRIBUNA» F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovška c. 4. Ceniki franko. 137

Naprodaj: moške obleke, spomladanski kostumi, ročna dela, ženske obleke, čevlji, spomladanski plašči, koci, knjige, vaze, srebrni predmeti, stelaže, gugalni stol, mokka servisi, nastavki, kipi, note itd. Maribor, Aleksandrova cesta 24, pritličje, desno. 7378

Velikonočne razglednice na debelo priporoča L. PEVALEK, Ljubljana. 7345

Opravo za trgovino mešanega blaga in špecerijske tehtnice, prodam po ugodni ceni. Ponudbe pod «Pudel in police» na upr. «Jutra». 7328

Dve novi spalnici iz črešnjevega lesa, prodam za 11 000 Din. Naslov pove uprava «Jutra». 7271

Ograja iz cementa, obstoječa iz stebrov in plošč, za več metrov, se ugodno proda. Vprašati je: Slamič, Gosposvetska cesta štev. 6. 7222

Naprodaj: Transmisija 14 m, 50 mm — 8 ležišč (Ringschmierlager), pločevinaste cevi 5 mm v 200 m, ca 80 m — stare vodne cevi 50 mm in nova turbina z regulatorjem za 10 m strmca in 70 l vode. — Ponudbe na naslov: Josip Petrič, Rečica ob Paki. 7182

Kopalna banja velika, cinasta, se za 650 Din proda. — Naslov pove uprava «Jutra». 7296

Orehe štajerske, lanskoletne s tenko lupino, razpošilja Oskar Farič v Ptuju. Cena od 100 kg a 9 Din od postaje Ptuj. 7404

Mayerjev leksikon 24 zvezkov, zadnja izdaja, s zlato obrezo, franc. vezba, kart., se proda. Naslov pove uprava «Jutra». 7430

Ford deli kakor tudi potrebščine za Ford ter mantelni za motor, po zelo ugodni ceni naprodaj. Naslov pove upr. «Jutra». 7393

Žensko kolo dobro ohranjeno, se ceno proda v Škofji Loki št. 66. 7395

Dva dinamo stroja 23 in 18 KV, 2 v 150 volt in 2 elektromotorja 3.3 PS, 900 volt in 17.7 PS, 440 volt, v jako dobrem stanju, prodajo Strojne tovarne in livarna, d. d. v Ljubljani. 7413

Prepozno kesanje se loti vsakega — kdor drugje kupi in vidi potem izjemne cene prvovrstnih čevljev v «Bazar»-ju, Ljubljana, Krekov trg št. 10/I. 7394

Krožna žaga z ležiščem in mizo, se proda v Kamniku, Šutna št. 32. 7391

Kupim

Suhe mavrohe ali smrčke kupujemo. Kupujemo tudi za suhe gobe jurčke. Sever & Ko Ljubljana. 7224

Srebrne krone se kupijo. Ponudbe na upr. «Jutra» pod «Krone». 6683

Pridelki

Krompir prebran, za ljudsko prehrano, varonske naklade, kupim. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Krompir». 7410

Lokali

Trgovina z manufakturo v lepem lokalu v Ljubljani, se z zalogo ugodno proda. Dopise pod «Ugodno 3408» na upr. «Jutra». 7367

Gostilna (restavracija) zelo dobičkonosna, je takoj na zelo prometnem kraju blizu Celja za oddati. — Potreben kapital 70.000 Din. Prednost ima samica ali samec. Pojasnila daje Simon Fajt, gostilničar, Štore. 7324

Avto-garaža v sredini mesta, se išče. — Pismene ponudbe na upr. «Jutra» pod šifro «Garaža». 7209

Gostilna v majhnem mestu, na prometnem kraju, se odda proti proviziji, s prosto kuhinjo, osebi, katera je dobra kuharica ter strokovno izvežbana. Ponudbe na upr. «Jutra» pod «Strokovno izvežbana». 7178

Trgovski lokal s stanovanjem, električno razsvetljavo, oddam v najem. Ponudbe pod značko «750 Din» na upr. «Jutra». 7071

Posest

Kamnolom ali svet, ki vsebuje dober apnenec, blizu postaje, se išče. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Apnenec». 7304

Proda se gozd (16 oralov) v davčni občini Prievorici pri Ribnici. — Naslov pove upr. «Jutra». 7258

Hiša s prostim stanovanjem, lepim obsežnim vrtom in stranskimi poslopji, zelo pripravnimi za kake večje obrt, v Trnovskem predmestju, naprodaj. Ponudbe pod «Ugodno plačevanje» na upravo «Jutra». 7234

Stavbnim podjetjem Jugoslavije! — Sprejmem in izvršujem železobetonske konstrukcije iz armiranega betona, popolnoma samostojno in natančno po načrtih. — Železo uporabljam strogo ekonomično. Cenjene ponudbe pod «Armator» na upravo «Jutra». 7300

Bukov gozd mečan, za oglje in žvelerje, ki meri 10 johov, se proda. Naslov pove upr. «Jutra». 7449

Enonadstropna hiša z vrtom, v Rožni dolini, se po ugodni ceni in plačilnimi pogoji proda. Stanovanje kupcu takoj na razpolago. — Naslov pove uprava «Jutra». 7426

Večja gostilna na deželi, s tujskimi sobami, hlevom, ledenico, senčnatim vrtom in kegljiščem, se odda v najem. Naslov v upravi «Jutra». 7286

Stanovanja

Na periferiji ne predaleč od tehnike — iščem solnčno in zračno sobo z vso oskrbo. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Tehnik». 7373

Mesečna soba z 2 posteljama, se odda. — Pojasnila daje I. Gerin, Gruberjevo nabrežje št. 8. 7365

Gospodična se sprejme na stanovanje in hrano. Naslov v upravi «Jutra». 7257

Samostojen obrtnik mirnega in solidnega značaja, išče v sredini mesta sobo s postrežbo pri samostojni gospe ali vdovi, do 15. aprila 1925. — Cenjene ponudbe pod «Miren 5[illegible]» na upravo «Jutra». 7382

Opremljena soba z 2 posteljama, električno razsvetljavo in posebnim vhodom, se takoj odda. — Naslov pove upr. «Jutra». 7346

Zakonski par brez otrok, išče po možnosti takoj čedno, iz najmanj dveh sob z vsemi pritiklinami obstoječe stanovanje ali eventuelno dve prazni večji, čedni sobi, po možnosti v sredini mesta. Najemnina se plača za daljšo dobo naprej. Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Plačam naprej». 7190

Garçon-stanovanje išče se manjše kompletno stanovanje (lahko brez kuhinje) ali dve neopremljeni sobi s souporabo kopalnice, v novi ali stari hiši. Plača se tudi za dalje časa naprej ali da odškodnina. — Separiran vhod iz stopnišča in centrum mesta. Pogoj. Ponudbe z opisom lege stanovanja na upravo «Jutra» pod «Veletržec». 5797

Kuhinjo in sobo dobi tisti, ki odkupi pohištvo. — Vpraša se na Cojzovi cesti štev. 9/II. 7376

Opremljena soba lepa, z električno razsvetljavo, pritličje, v sredini mesta, se odda. Naslov v upravi «Jutra». 7437

Mirno sobo s posebnim vhodom, išče miren gospod. Cenjene ponudbe pod «Miren stanovalec» na upravo «Jutra». 7430

Stanovanje vsaj treh sob in pritiklin, iščem za avgust ali pozneje. Plačam dobro. Ponudbe na poštni predal 128, Ljubljana. 7340

Zamenjam lepo stanovanje, obstoječe iz 4 sob, velike predsobe in pritiklin, v sredini mesta, v pritličju, s tudi manjšim s kopalnico. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Zamenjava 8450». 7436

Na stanovanje in hrano sprejmem gospoda — poleg obrtne šole. Naslov v upravi «Jutra». 7432

Mirno sobico išče soliden mlad gospod. — Cenjene ponudbe prosim pod «Red in snažnost» na upravo «Jutra». 7386

Na hrano in stanovanje se sprejme soliden gospod v Jenkovi ulici 4, pritličje, levo. — Istotam se sprejme tudi gospod samo na hrano. 7209

Lepa in elek. soba se odda 1—2 boljšima gospodoma s 1. aprilom. — Naslov pove upr. «Jutra». 7431

Na stanovanje se sprejmeta 1—2 gospoda. Naslov pove upr. «Jutra». 7435

Soba in kuhinja se odda tistemu, ki odkupi vso opravo. Naslov v upravi «Jutra» pod značko «Lepo stanovanje». 7434

Lepa soba z 2 posteljama, električno razsvetljavo, se odda. — Naslov pove upr. «Jutra». 7065

Soba opremljena z 2 posteljama, z električno razsvetljavo in posebnim vhodom, se takoj odda, event. tudi prazna. Poljanski nasip štev. 50 a. 7434

Stanovanje 1—2 sob s kuhinjo, se išče. Da se nagrado, event. se odkupi tudi dobro pohištvo. Pismene ponudbe pod šifro «Stanovanje 666» na upravo «Jutra». 7432

Kapital

Posodim 12.000 Din onemu, ki mi odstopi sobo s kuhinjo. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Stanovanje 5369». 7219

Dama katera ima na razpolago 150.000 Din in veselje do čednega plodonosnega podjetja, naj javi svoj naslov v upravi «Jutra» pod šifro «J. P. R.». — Predavanje nepotrebno. 7168

Kot družabnica pristopim k dobro vpeljani trgovini ali drugem podjetju s kapitalom 40.000 D. Prevzamem tudi podružnico ali trgovino, event. grem v pomoč šefu. Cenjene ponudbe pod «Trgovka» na upravo «Jutra». 7449

50.000 Din posojila dam v Ljubljani na hišo, prvo mesto vknjižbe. Obresti po dogovoru. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Sigurnost». 7417

Dopisi

Duševne harmonije z neodvisno, temperamentno damo, ne vsakdanjega značaja, ljubiteljico glasbe in umetnosti, želi v takem neutešen inteligent. Dopise pod «Zaupno prijateljstvo» na upravo «Jutra». 7449

Gospodična želi dopisovati z resnim gospodom v angleškem ali italijanskem jeziku, ovirom znanja v svrho konverzacije. Pod «Pomladni sprehodi» na upravo «Jutra». 7405

«Zlatka 3041» Dvignite pismo v upravi «Jutra». — «Znanje pomladi 21». 7441

Čevljarski pomočnik dobro izurjen za fino šivano in zbito delo, se išče za takoj. Krall, Florinjanska ulica 24, dvorišče. 7450

Izurjena šivilja damskih oblek, se išče na dom za takoj, če mogoče s strojem. — Naslov pove uprava «Jutra». 7451

Za novo iznajdbo se proti kavciji odda **prodaja in glavno zastopstvo**. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Prodaja novosti». 7385

«Poštenje 20» Prosim, dvignite pismo v upravi «Jutra» pod šifro «Poštenje 20». 7429

Avto petsedežni, kateri kuri z ogljem, se vzame proti primerni odškodnini za par tednov v najem. Naslov v upravi «Jutra». 7400

Moja Pravilno — a zadrian. Pojasnim ustno ob drugi priliki, gotovo. — Razumel kedaj?! Odgovoril Poljulčke — Tvoj —. 7207

Ženitve

Kateri gospod ki je dobro situiran, bi rešil mlado damo iz krempljev starca s tem, da jo takoj poroči. Neanonimne dopise s sliko in polnim naslovom pod značko «Rešena», je poslati do 18. aprila na upravo «Jutra». 7407

Glasba

Klavir dolg, dobro ohranjen, se proda za 12.500 Din. — Naslov pove upr. «Jutra». 7328

Bas se kupi. — Ponudbe z navedbo cene na «Čitalnico» v Zalogu pri Ljubljani. 7427

Izgubljeno

Denarnica z vsebino 800 K in invalidskimi dokumenti, se je izgubila v dramskem gledališču zvečer ob 10. uri. — Oseba, ki je denarnico izgubila je 100-odstotni invalid in zato prosi najditelja, da jo vrne na Invalidski dom. 7411

Razno

Predtiskanje ročnih del najmodernejših vzorcev — po izvanredni nizki ceni Pred Škofijo 1/I. 136

Avtorske pravice in patente kupuje in prodaja, oz. posreduje njih nakup in prodajo **Gospodarska pisarna** družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica 1, II. nadstr. 82

Umetnost Kdo bi denarno omogočil načrte mladeniča-umetnika? Dopise na upravo «Jutra» pod «Prijateljstvo». 7381

Nove peči! Za en sam dinar se lahko kuri 8 ur! Velikanski prihranek na kurjavi. Peči so pripravne za pisarne, trgovine, gostilne itd. Pojasnila daje proti prilogi 2 Din za stroške Dragotin Korošec, Rečica ob Paki. 7249

Gospode ali gospodične sprejmem na dobro **croldansko hrano** event. tudi za ob dveh. — Naslov pove upr. «Jutra». 7382

Izjava Govorice, ki se širijo tu in tudi drugod potom mojega moža ali kake druge osebe proti meni, so neresnične in bom s vsakim obrekovalcem sodnijsko postopala. Barbara Korman, Šmale-Velenje. 7108

Mnogo denarja

prihranite, ako pred nakupom blaga za obleke, perila, srajc, ovratnic, naglavnih rut, šerp, obrisalk, nogavic, odej, najrazličnejšega drugega blaga ter usnja obiščite trgovino, kjer so cene najnižje in sicer pri tvrdki

„DANICA“, Majzel & Rajšelj
LJUBLJANA, Turjaški trg št. 1. 1660 a

Otvoritev mesarske stojnice.

Dovoljujem si slav. občinstvu, gostilničarjem in restavracijam vljudno naznaniti, da sem v **Tešekem drevoredu pri Zmajskim mostu desno**

otvoril mesarsko stojnico

kjer bom sekal meso I. vrste po Din 20·—, II. vrste po Din 19·— ter postrezal cenj. odjemalcem točno in vestno.

Priporočam se kar najtopleje za mnogobrojni obisk.

1709 a **IVAN BREŠKVAR, mesar.**

Vsak Jugoslovan mora poznati svojo domovino!

Vse, kar moraš vedeti, dobiš v knjigi

Melik: Jugoslavija

Celotno delo stane na slabšem papirju Din 110, na boljšem Din 140 brez poštnine

Prodaja se v knjigarni **Tiskovne zadruge v Ljubljani** Prešernova ulica 54 nasproti glavne pošte

Trgovcem in industrijalcem

priporočamo

Zakon in naredbo o prisilni poravnavi izven konkurza

ki sta izšla v brošuri, katera velja s poštnino vred 8·50 Din in se naroča pri

Tiskovni zadrugi v Ljubljani. Prešernova ulica štev. 54.

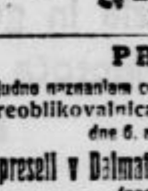

L. Mikuš 14 a
LJUBLJANA, Mestni trg 15
izdelovatelj dežnikov
Na drobno! Na debelo!
Zaloga sprehajalnih palic
Stari dežniki se nanovo preoblečejo.

PRESELITEV.

Vljudno naznanjam cenj. naročnikom in sl. občinstvu, da se preoblikovalnica slamnikov in klobukov Brilli dne 6. aprila t. l. z Resljeve ceste

preseli v Dalmatinovo ulico št. 10, dvorišče levo

(nasproti hotela Štrukelj)

Zahvaljujem se za dosedanje zaupanje in prosim cenjenega obiska tudi na svojem novem mestu.

Se prijazno priporočam

1625 a **FANI BRILLI.**

P 48/20-22 1671-a

Oklic.

Na predlog lastnikov **Ivane Knafljeve** in nedl. **Pavle, Elze, Ide** in **Neže Knafljeve** iz Spodnjega Otoka št. 12 se bodo prodale spodaj navedene nepremičnine za pristavljene izklicne cene po javni dražbi

dne 14. aprila 1925 ob 9 uri

v Spodnjem Otoku št. 12.

Nepremičnine se izkličejo po označenih parcelnih skupinah in kot celota. Prednost se priznava kupcu, ki ponudi za celotno posestvo najmanj toliko, kolikor bo znašala vsota najboljših ponudkov za posamezne parcele ozir. parcelne skupine

Ponudbe poo izklicno ceno se ne sprejmejo.

Za odobritev prodaje si pridržujejo prodajalci 8 dni pomisleka.

Najboljši ponudek je položiti pri sodišču, in sicer eno četrtino takoj, ko postane prodaja nepreklicna, ostanek pa v dveh enakih mesečnih obrokih.

Ostali plačilni in prodajni pogoji se lahko vpogledajo pri podpisanem sodišču v sobi št. 29, med uradnimi urami.

Tek. št.	Nepremičnina	Obseg	Izklicna cena
1	Domačija hiš. št. 12 v Sp. Otoku, vl. št. 102 k. o. Otok, obsezajoč sledeče parcele: parc. št. 501/1, 501/2 in 503 hiša št. 12 v Sp. Otoku z vrtom in gospodarskim poslopjem parc. št. 840, 841 in 842 njivi in travnik	9 a 82 m² 58 a 63 m²	23.000 Din 9.800 Din
2	parc. št. 849 njiva	7 a 88 m²	1.200 Din
3	„ „ 851, 852, 853, travnika in njiva	45 a 43 m²	4.800 Din
5	parc. št. 833/1, pašnik	1? a 90 m²	1.200 Din
	Skupaj . . .	1 ha 41 a 66 m²	40.000 Din

Okrajno sodišče v Radovljici odd. I., dne 28. marca 1925

ALEKSANDER · DUMAS

ZVESTOBA DO · GROBA

(LA · DAME DE · MONSOREAU)

106

Chicot mora slušati, z obžalovanjem pogleda kralja, potem se pokloni Bussyju z vso eleganco in tudi resnim spoštovanjem pred pogumnim plemičem, — potem odide, a Bussy mu je še preje vrnil poklon z isto brezbrižno ali spoštljivo eleganco. Potem je ostal sam med obkrožajočimi ga neprijatelji. Potem se naenkrat spremeni po izrazu. Najpreje je bil miren in resen napram kralju, potem spoštljiv in prijateljski napram Chicotu, sedaj je postal ljubeznjiv napram četvorici.

Sledila je kratka scena. Plemiči so obstopili Bussyja in ga pričeli žaliti s prikritimi namigavanji in izzivanji. Ali Bussy se je delal, kakor da jih ne razume, in se z duhovitimi odgovori še bolj razburil nekoliko počasne svoje nasprotnike, dokler ni pristopil Saint Luc in prijatelja oprostil iz neprijetnega položaja in ga odvedel iz dvorane, na to pa se vrnil in svoje tovariše, kraljeve miljence naprosil, naj mu dovole kratek razgovor. «Pojdimo v ulico de Bethisy, ki je najbližja, tam stanujem!», predlaga Schomberg, in vsa petorica je odšla tjakaj na posvet, Saint Luc kot Bussyjev zastopnik.

XII.
DOGOVOR.

Pred odhodom petorice sta se Saint Luc in Bussy pred Louvrom ustavila: «Kaj vam je, Bussy, zdi se mi, kakor da vam je slabo?» «Oh ne, toda kar jeza me davi!» «Kako, vi torej polagate neko važnost na blebetanje teh viteških tepcev?» «E, saj razumete!» «Mirno, mirno kri Bussy!» «Vi ste pa res prijazni! Miren naj ostanem! Če bi bili vam rekli polovico tega, kar sem moral slišati, bi že bil kdo med njimi mrtev, kolikor poznam vaše žarko srce. Oni pa se sedaj smeje in hvalijo, da jim je nepremagljivi Bussy molčal in da se jih boji!» «Kaj torej želite?» «Vi ste moj prijatelj, Saint Luc, in ste mi izkazali že strašen dokaz priateljstva!» «E, dragi prijatelj,» odgovarja Saint Luc, ki je bil mnenja, da je Monsoreau že zdavnaj mrtev in pokopan, tega ni treba niti omenjati. Sunek je bil vsekakor lep in ni niti moja zasluga. Naučil sem se ga od kralja, ki je eden najboljših borcev z mečem. Pustiva torej ranjkega Monsoreaua in govoriva o Diani. Ali je uboga mala vsaj nekoliko zadovoljna? Ali odpušča? In kedaj bo vajina svatba?»

«E, dragi prijatelj, počakajte, da Monsoreau umre!»

«Kako pravite?» vikne Saint Luc in skoči, kakor da je stopil na žebelj.

«Da, prijatelj, makovo cvetje ni ravno tako opasno zelišče, kakor ste izprva mislili. Padel je sicer nanj, umrl pa od tega ni, ampak živi in je besnejši od kedaj popreje!»

«Je li mogoče!»

«Bože moj, da, in samo osveti živi. Zaklel se je, da vas bo ob prvi priliki usmrtil!»

«Vi me zares vznemirjate, dragi prijatelj! Pa tega zares ne razumem. Sedaj sem še celo osramočen, za sto vragov! Njegovo smrt sem povsodi razglasil. Sedaj bo svoje dediče našel v žalosti, ali jaz nočem, da bo ta očitek ostal na meni. Pri prvi priliki ga zopet razžalim, in tedaj se spopadeva, in če mu moram dati takrat mesto enega štiri sunke z mečem, samo da bo opravljeno!»

«Umirite se, Saint Luc! Monsoreau me sedaj podpira, in mi je nekaj dni sem zelo koristen. On misli, da je vojvoda vas nahujskal nanj, in je ljubosumen na vojvodo. Jaz pa sem zanj dragoceni prijatelj, pravcati Bayard. To je tudi povsem prirodno. Rešil ga je namreč Remy, ta živina, ki je sicer udan, pa nekoliko predober doktor!»

«Kakšno mišljenje ga je pa pripravilo na ta posel?»

«Mišljenje poštenjaka. Zdravnik je in misli, da mora ljudi zares zdraviti.»

«To je fantast.»

«Izkratka, Monsoreau trdi, da se ima meni zahvaliti za svoje življenje, in mi zato tudi zaupa svojo ženo.»

«Sedaj pojmim. Njegova zabloda vam je torej znatno olajšala, da čakate na njegovo smrt. No, jaz sem vsejedno osupnjen. Poštenja mi, kakor da sem iz oblakov padel!»

«Toda ta hip ne gre za Monsoreaua!» «Res. Uživajmo življenje, dokler nam je še na razpolaganje. No, pravim vam, ko on ozdravi, si dam napraviti oklep pod košuljo, in okna si dam zapreti s križi. Vi pa vprašajte pri vojvodi, nima li od svoje matere kakšno zdravilo za protistrup. Dotlej pa se še poveselimo kakšen dan!»

Bussy se prisrčno nasmeje dovtipu svojega prijatelja, prime Saint Luca izpod roke in mu prišepeta: «Vidite, prijatelj, izkazali ste mi samo polovično uslugo!»

Saint Luc ga začudeno pogleda in vpraša: «Želite li, da jo dovršim?» «Ne, mili moj, rekel sem že, pustiva za enkrat Monsoreaua, ali ako mislite, da mi še kaj dolgujete, mi storite še uslugo drugje. Kako stojite z miljenci?» «Kakor pes in mačka smo. Dokler nas ogreva solnce, še ne rečem nič. Če bi pa za enega ali druzega mrknilo, pride spopad.» «Ako je tako, potem naj kar začne igra.» «Zopet ne razumem.» «Ako vas je volja, stopite Quelusu in ga vprašajte, kateri dan mi želi prerezati grlo, ali pa se dati meni.» «Prav rad. Ako vas je volja, grem kar sedaj.» «Da, prosim, ali vse naenkrat. Vprašajte kar po vrsti še Schomberga, in tretjega Maugirona in končno Epernona.» «Kar vse štiri?» vpraša Saint Luc in z občudovanjem pogleda prijatelja. «Seveda, zakaj naj katerega izpustim? Da bo zopet užaljen? In če se jih že lahko rešim, potem kar vseh skupaj. Najbolje. Nadejam se, da ne boste preveč ljubeznjivi ž njimi, in čim težji pogoji, tem ljubše!» «Zadovoljni boste z menoj!» Bussy seže Saint Lucu z nasmeškom v roko. «To je lepo od vas! O, gospodje miljenci, sedaj se bom jaz nekoliko posmejal z vami!» In Bussy odide na luvrski vrt, da tam počaka povratka svojega prijatelja in zastopnika.

Uro pozneje je bilo dogovorjeno med Saint Lucom in četvorico. Mesto dvoboja, partija v štirih, na eni strani štirje miljenci, na drugi Bussy in njegovi trije prijatelji, miljenci Anžovinca. Po sklenjenem dogovoru vrže Saint Luc polno mošnjo zlatnikov slugam četvorice, naj pijejo na zdravje svojih gospodarjev. Tako je zahtevala takratna šega.

Najlepše Velikonočno darilo!

Pozor! Samo 300 Din franko na dom!

Ta garnitura kuhinjske posode je iz najboljšega aluminija, snežnobela in desetdelna trpežna. Dobavlja se proti predplačilu ali povzetju.

Kovinska industrija INŽ. J. & H. BUHL, Maribor, S.H.S.

Cenik brezplačno. Inserat priložiti. Ako bi ne ugajalo, se vzame radevolje nazaj.

92-a

Dostojevski: „Besi"

Broš. Din 40, vezana Din 52 brez poštnine. Roman v treh delih, preložil Vladimir Levstik se dobi v knjigarni „Tiskovne zadruge" v Ljubljani, Prešernova ul. 54. (Nasproti glavne pošte.)

Modistka Z. Gorjanc & Co.

Ljubljana, Sv. Petra c. 27 poleg hotela Tratnik priporoča svoje veliko zalogo vsakovrstnih najmodernejših damskih klobukov in slamnikov

Sprejema slamnike v prekrojevanje ter vsa popravila. Zaloga Spaterie-oblik

Postrežba točna

Cene najnižje

164 a

Najnovejša iznajdba!

Brez kvarjenja blaga kemično snaženje in vsakovrstno barvanje oblek 152 a

ANTON BOC

Ljubljana, Selenburgova ul. 6, I. nadstr. Glince-Vič 46.

OTVORITEV!

Na vsestransko željo občinstva

otvorim danes v torek, 31. tm.

VINSKO KLET

kot izpopolnitev restavracije Ljubljanski dvor. Klet je povsem moderno urejena, udobna in zračna.

Točila se bodo poleg raznih izbornih vin tudi dolenjska vina Prijateljeva.

Morske ribe. Specijalitete.

Mrzla in gorka jedila.

Se priporoča

BOŽO PUPOVAC.

1689-a

Sprejme se

več dobro izvežbanih krojaških pomočnikov za vsakovrstna konfekcijska dela. — Kavcije zmožni in zanesljivi dobijo delo na dom.

Vpraša se pri Konfekcijski tovarni Fran Derenda LJUBLJANA, Emonska cesta 8.

1683-a

Preoblikovalnica

Barborič - Završan preoblikuje slamnike po najnovejših modelih; istotako moške klobuke

1374 a

Kupim 1602-a

jabolčnik

„Jabuka", Zagreb Bregovita 3.

PRODAJA LESNE TRGOVINE

Stavbni les in drva na lastnem prostoru tik železniške proge in kolodvora v večjem banaškem mestu Kovinu ob Donavi z ugodno vodno in železniško zvezo ter bogato okolico se iz proste roke **takoj proda.** — Podjetje je v celem dolnjem Banatu dobro vpeljano in za strokovnjake velike bodočnosti. Priporočljivo zlasti za slovenske izvoznike. Potreben kapital Din 1,000.000·— do Din 1,500.000·—. Pojasnila daje Srpska banka d. d. Pančevo.

1621 a

Kdor oglašuje, ta napreduje!

Trgovina

z mešanim blagom **se išče** na prometnem kraju na deželi **v najem.** Naslov v upravi „Jutra", Maribor pod „Trgovina". 1595-a

Zahvala.

V bridkosti spominjajoči se našega nepričakovano nam odvzetega predobrega soproga in očeta, gospoda

Ivana Rakovca

se iskreno zahvaljujemo za vso uteho, ki smo jo našli v toliko blagodejnih dokazih iskrenega sočutja, izkazanega nam od vseh strani.

Našo globoko, presrčno zahvalo izrekamo njim, ki so s prijateljsko požrtvovalnostjo lajšali pokojniku zadnje trenutke, vsem, ki so krasili krsto blagopokojnika s kitami cvetja in venci, vsem, ki so mu v tako velikem številu izkazali čast na njega zadnjem potu.

Posebna naša hvala gre čč. duhovščini, predstavnikom oblastnih in tukajšnih uradov z g. velikim županom dr. V. Baltičem na čelu, občinskemu odboru kranjskemu in zastopnikom drugih občin, zastopnikom Trgovske in obrtne zbornice, Trgovske banke in drugih korporacij, Narodni čitalnici in nje pevskemu zboru, Sokolu in Orjuni, gasilnemu društvu, gg. trgovcem, zlasti pa še številnim zvestim lovskim tovarišem za njih presrčni zadnji lovski pozdrav.

Sprejmite vsi, ki ste se spominjali blagopokojnika in nas, našo presrčno, globokoobčuteno zahvalo.

Kranj, dne 28. marca 1925.

1688-a **Mara Rakovc** roj. **Eržen z otroki.**

ZAHVALA.

Ob priliki težke izgube našega nepozabnega soproga in očeta, gospoda

KAROLA PORUPSKI

tajnika mestne občine kočevske v pok., meščana in hišnega posestnika v Kočevju

se najiskreneje zahvaljujemo vsem za izraze sočutja in mnogoštevilno spremstvo na njegovi zadnji poti, predvsem sl. zastopstvu mestne občine Kočevje, njenim nameščencem, kakor tudi zastopstvu cestnega okrajnega odbora.

Osobita in srčna hvala tem potom gospodu županu Dr. Ivanu Sajovicu za lepi in tolažilni govor ob odprtem grobu pokojnega.

Kočevje, dne 28. marca 1925.

Žalujoči ostali.

1670 a

1702-a

†

Naša srčnoljubljena hčerka, oziroma sestra, svakinja in teta, gospodična

Anica Golavšek

trgovka

je dne 29. marca ob 1. uri zjutraj po dolgem trpljenju mirno preminula.

Pogreb drage pokojnice se vrši v torek dne 31. marca ob 11. uri iz hiše žalosti na pokopališče pri Sv. Pavlu ob Preboldu.

Sv. Pavel pri Preboldu, 29. marca 1925.

Žalujoči ostali.

Notarskega substituta

sprejme takoj notar KRAMER v Dolnji Lendavi pod zelo ugodnimi pogoji. 1618-a

Ferdo Primožič

parketar in mizarski mojster

LJUBLJANA, Trnovski pristan 4

se priporoča za dobavo in polaganje hrastovih in bukovih parketi, popravljanje in struženje starih podov in vsa v mizarsko stroko spadajoča dela 2592 a

Samo Din 50·—

svilene nogavice

(zajamčeno brez napak)

v vseh modnih barvah

nudi 1580 a

H. KENDA, Mestni trg 17

Vsem, ki hočejo dobro kavo piti, priporočamo izvrstno našo pravo domačo Kolinsko cikorijo. 21-a